

214774

3

11
57
34
37

GEORGE BARIȚIU

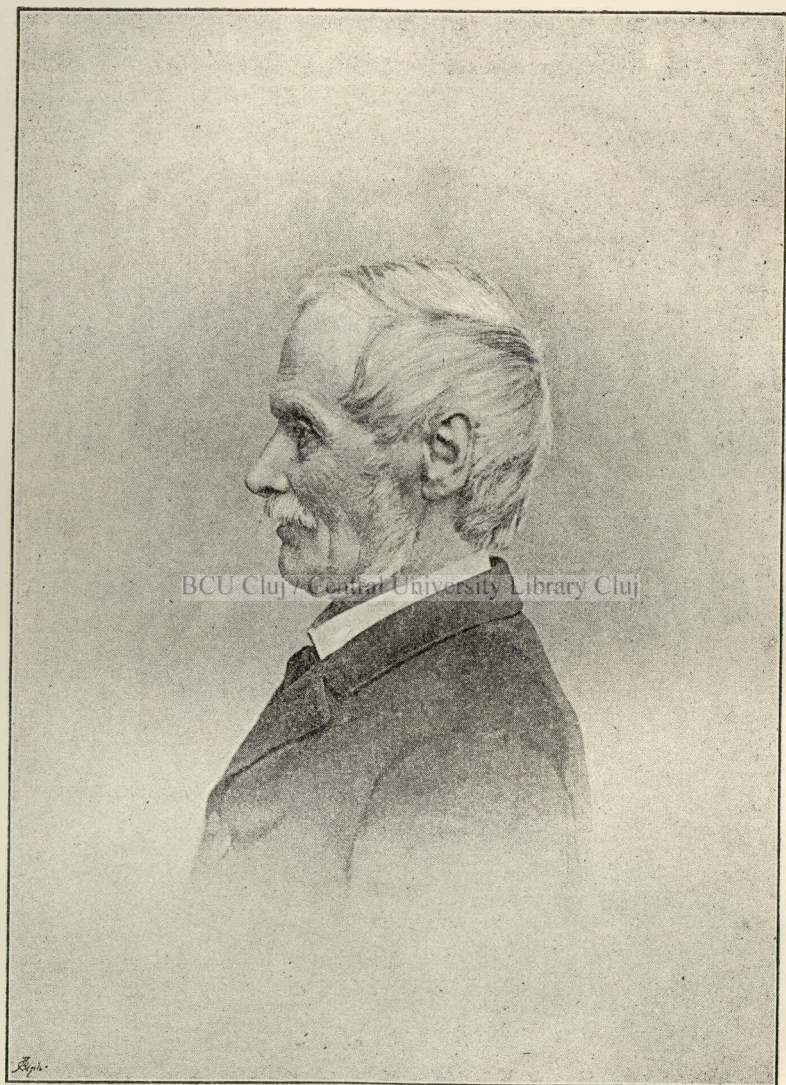
BCU Cluj / Central University Library Cluj

12/24 MAIU 1812—1892.

= 2

GEORGE BARIȚIU.

GEORGE BARITIU

12/24 Maiu 1812—1892.

FOI COMEMORATIVE

LA

SERBAREA DIN 12/24 MAIU 1892.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„În bărbații sei distinși se onorează națiunea“.

Al. Mocsonyi.

FREDERICU NOBU LONGINU
ADVOCATU,
IN DEVA

SIBIIU

TIPARIUL TIPOGRAFIEI ARCHIDIECESANE

1892.

Cu ocasiunea banchetului arăngiat la 12/24 Maiu a. c. în onórea D-lui George Barițiu, am fost provocat de o mare parte a celor prezenți, să dau publicității adresele de felicitare, care au sosit în aceeași iubilantului (și în parte la adresa mea pentru iubilant), în număr foarte mare și — lipsind timpul — nu au putut fi cetite tóte.

Împărtășindu-mi-se aceeași dorință mai târziu și din multe alte părți și fiind numărul felicitărilor cu mult mai mare, decât să se pótă reproduce în ziare, m'am decis a le publica într'o broșură de sine stătătoare.

Cred că corespund unei dorințe generale, decât cu acéstă ocasiune permit adreselor amintite și o scurtă descriere a vieții laborioase a octogenarului iubilant. Materialul biografic l-am adunat încă în anul 1885, când l-am publicat — în estras — în „Romänische Revue“, după-ce D. Barițiu a avut bunătatea a-l revedè. L-am întregit acum cu unele date referitoare la anii 1885—1892.

Deore-ce o parte a bărbaților nostri de frunte au adresat felicitările lor nu deadreptul la Sibiiu, ci le-au publicat în numărul festiv al „Familiei,“ am cređut de lipsă a completa șirul adreselor și cu cele apărute în acéstă fóiă.

În firma convingere, că publicațiunea de față va fi binevenită la întréga inteligență română, încheiu aceste șiruri cu dorința, ca să străbată cât mai afund în poporul nostru adevêrul cuvintelor: „în bărbații sei distinși sê onoreză națiunea.“

Sibiiu, în Iulie 1892.

Dr. Corneliu Diaconovich.

George Barițiu.

(Schiță biografică).

Activitatea publică a unui individ va depinde totdeauna nu numai dela voința sa și dela facultățile sale spirituali, ci în cele mai multe cazuri și dela o mulțime de alte împrejurări și cu atât mai vârtos dela instituțiuni și legi, precum și dela sistema guvernamentală a țerei sau statului, în care voiesce cine-va se desvólte activitate, și în fine dela gradul de cultură și civilizațiune pe care se va fi aflând un popor, cătră care se adreséză și cu care voiesce să se pună în contact publicistul, scriitorul sau political și bărbatul de stat. Fără a reflecta de aproape la condițiunile atinse acilea, descrierea vieții (biografia) ori-cărui bărbat de naționalitate românească din Ungaria și Transilvania nu pôte avé nici un interes pentru publicul din afară, din alte țeri.

Marele Principat al Transilvaniei ca parte integrantă a monarchiei Habsburgice își avuse autonomia sa coroborată prin mai multe jurăminte dară constituțiunea sa era strict aristocratică, încungiurată cu multe privilegii și prerogative feudali, prin urmare cu totul despotică pentru imensa majoritate a locuitorilor, și cu atât mai vârtos pentru poporul românesc și confesiunile sale religioase, érá censura preventivă până în anul 1848 fusese numai cu puțin mai blândă decât a fost censura rusescă sub împératul Nicolae I. Sub legi și împrejurări ca acestea își începuse George Barițiu activitatea sa publică mai întâiu ca profesor, apoi și ca publicist.

George Barițiu alias Pop, descendente dintr'o familiă vechiă de așa numiți nobili armaliști (Kleinadel) din districtul Cetății de Pétră (Kövár-vidéke), care odinióră fusese militarizat aproape întreg, este fiul atâtăiu născut al parochului românesc gr. cat. Ioan din soția sa Ana, fiică a parochului gr. or. Simion Cornea, de origine din Moldova. George s'a născut în 12/24 Maiu 1812 în comuna românească Jucul de jos (Alsó-Zsuk), din comitatul Clușului, unde părintele seu fusese paroch în anii primi ai funcțiunei sale, de unde în 1813 i s'a permis a se strămuta la comuna Petridul de mijloc în comitatul Turdei, unde fuseseră alți trei ascendenți ai sei tot parochi. Connumele magiar-croat, străin de familia sa, i se dedese de cătră profesorii dela gimnasiul reg. din Cluș încă

tatălui său pe la începutul vécului al 19-lea, sub cuvânt, că în classa cutare prea erau scolari mulți cu numele de Pop și Popovici sau Popescu. De altmintrea schimbarea și mai ales magia-risarea numelor și connumelor de români în Transilvania și Un-garia era foarte usitată și înainte cu o sută de ani, întocma pre-cum se usita în Bănat și în Bucovina slavizarea lor, ără în Boemia la cechi germanisarea. Dreptul de a schimba connumele scolarilor era nelimitat; fie-care dascăl ori profesor își aroga dreptul acela, prin care se provocă adese-ori confusiuni, certe și chiar procese de heredități între familii. De altmintrea poporul românesc preste tot ține puțin la connume, ține însă cu atât mai mult la *descendența legitimă* a indivișilor din moși de strămoși, din tată în fiu, în ne-poți și strănepoți, ca și popórele orientului. Connume străine sunt usitate mai mult numai între cărturari.

Primele elemente de carte le primise George dela tată-sau și dela moșu-sau (tată bun) care-l învățase a ceti și pe Psaltire, ceea-ce înainte cu 60 și 100 de ani semnifica în comunele ru-rali ale acestei țeri ca și cum ai dice astăzi, că cutare băiat merită se fie primit în vre-o scóla pedagogică. Acesta era starea instrucțiunei poporului în Transilvania. Chiar și cele 12 scóle elementare românesce înființate prin împératul Iosif II, numai cât vegetau. Nici magiarii nu aveau scóle sătesci, ără pe unde le aveau, starea lor era cu totul miserabilă.

În Octobre 1820 părinții lui George îl duseră împreună cu al doilea frate al seu Alexandru la scóla din orașelul Trăscău (Toroczko), locuit de germani magiarisați cu totul, aduși acolo din vécuri pentru lucrări la băile de fer și de argint. Scopul părin-șilor a fost, ca pruncii lor să învețe și limba magiară mai de tim-puriu, căci acea limbă fiind foarte grea de învățat, mai târziu o ar învăța prea anevoiă. În acea scóla mică se învăța și gramatica latină până la sintaxă. Băiatul George învăța latinesce cu atâta zel, încât eșise primul între toți, pentru aceea însă a și mâncat vre-o două bătăi dela rivalii sei, dintre cari unii erau prea sěl-batici și nu suferiau ca un puiu de „valach“ se le ia locul lor, ără românii erau cu toții numai vre-o șese în scóla aceea, și aveau noroc cu rectorul Paul Sebes, sécuiu, dară bărbat uman, care se avea bine și cu părinții băiașilor și apăra pe acestia de brutalități pre cât îi veniau la cunoscință.

În Octobre 1824 frații George și Alexandru au fost duși la scólele din Blaș și aședați la fratele mai mare al tatăului lor, anume

Petru, care fusese șapte ani provisor în domeniul episcopesc și se căsătorise acolo, érá apoi fú aplicat pe viéță ca cantor la biserica catedrală. Acel unchiu al lui George, care ca descendente din familiă de preoți luase connume de Popovici, nu suferí pe nepoți se pórte numele de Barițiu și-i înscrise la scólă cu connumele seu de Popovici, pe care-l purtară patru ani cât au stat la Blaș; dară în anul 1827 când au trecut la liceul din Cluș, rectorul piarist scrisse în dosul testimoniului adus dela Blaș: „Popovici deinceps Baritz Georgius nominandus suscipitur ad 1-am humanitatis scholam. Solvit florenum“. George a fost primit la liceul dela Cluș fără esamen, pentru-că în testimoniul seu din Blaș érá clasificat ca eminente prim între 25 conscolari ai sei.

Profesorii sei din Blaș au fost Vasilie Filipan, care își făcuse studiile superiori în Viena, hieromonachul basilit Veniamin Todor, care mai târziu a trecut la seminariul din Rîmnicul-Vâlcei mai dintr'odată cu vice-protopopul Radu Tempean, fiu al lui Radu T. care a scris gramatica, apoi Constantin Papfalvi și Nicolae Mareu, érá ca director se mai vede subscris în testimoniu octogenariul Benedictus Fogarasi, pe atunci egumen al mănăstirii din Blaș, cel din urmă hieromonach dintre teologii cari își terminaseră studiile lor la Roma în vécul trecut. Barițiu binecuvântă în totă viéța sa memoria acelor profesori ai sei.

În cele două clase humanióre (Poetică și Retorică cum se numiau mai de mult) a fost între 58 și respective 45 studenți al doilea și al treilea eminente premiat. În clasificățiunile tipărite din acei ani vedem între conscolarii sei fii de magnați grafii Samuel Vass, Alexandru Karaczai de origine croat, br. Sam. Splényi fiu al generalului br. Splényi, Francisc Maeskási de Tineova etc. cum și vre-o 16 români.

Din facultatea filosofică, carea în acea epocă era mărginită la cursuri de doi ani cu cinci profesori, George Barițiu a eșit între 77 de studenți cu eminentie dela toți profesorii, anume din sciințele naturali cu eminentie 1, érá din istoria generală cu eminentia a doua (1831 August 4, subscris Stefanus Bano dr. philosophiae et juris univ.; profesor p. o. Lycei r. Pro-director).

În cei patru ani cât a studiat George Barițiu în Cluș ființa sa psihică a luat o direcțiune care l'a influențat în tot cursul vieții sale. Câte-va întâmplări ce s'au petrecut cu densusul sau de înaintea ochilor sei l'au împins în acea direcțiune, mai întâiu, numai ca prin un instinct întunecos, ér cu trecerea anilor în consciința deplină de ceea-ce făcea.

Într'o zi din érna anului 1829 trecând prin strada principală cu alți doi conscolari români, un domn bătrân venerabil care sta în ușa unei bolte cu un alt bătrân, ȕice lui B. pe nume și-l chieâmă la sine: „Tu esci fiul preotului din Petrid, mi se spune că înveți fórte bine. Eu cu tatăl tãu sunt cam înrudit. Sã-ȕi dau eu ȕie o carte, dară se o citești cu luare aminte.“ După aceea face semn amicului seu ca sã-i dea Istoria lui Petru Maior despre începutul Romanilor în Dacia,” și luându-o, îi dăruí acca carte studentelui Barițiu.

Dăruitorul fusese renumitul dr. med. Simeon Ramonțai, cunoscut ca fundator generos și adevărat părinte al tinerimei. Dr. Ramonțai după-ce petrecuse cam dela 1816 în Moldova și cu praesa sa fericită, făcuse acel capital frumos, pe care l'a donat naȕiunei sale întreg, s'a retras cu locuința la Cluș în apropierea locului nascerei sale, pe unde făcea bine și miluia fără ca se afle stânȕa de ceea ce face drépta, până în anul în care se mutase cu locuința pentru tot restul vieȕii sale la Viena. Celalalt bătrân demn de tot respectul era Alesandru Catona fiu al protopopului Danilă din comuna Catina în comitatul Clușului, unul din acei preoȕi români, carele încă fusese încarcerat din cauza revoluȕiunei lui Horia, și care scăpase de mórte numai prin devotamentul fiului seu Alesandru, care ca jurist în Cluș alergase în cap de nópte la tată-seu ca în urma unor descoperiri făcute lui de cătră un binevoitoriu, se arunce în foc ori-ce scrisori ar avea tată-seu.

Studentele Barițiu după-ce a cetit istoria lui Petru Maior, s'a entusiasmă cu atât mai mult pentru originea naȕiunei sale cu cât căștigându-și apoi și disertaȕiunile auctorului despre limba, în focul seu tineresc admira mai mult asemănarea limbei românesce cu cea latină și cu cea italiană. După 17 ani dela eșirea de sub tipariu a istoriei lui Maior, tinerimea românescă ce învăȕa pe la scóle ungu-rescei, încă nu aflase despre esistența scrierilor lui. În cursul al doilea de filosofie vėđénd junișorul Barițiu ce absurdități se propagă despre originea și caracterul poporului românesc în istoria generală, precum se propunea aceea în Cluș, precum și că un profesor secuîu bătrân anume Bonda înfruntă pe studenȕii români, ȕicându-le că sunt „neam de hoȕi de ai lui Romulus,” s'a decis ca se traducă istoria lui Petru Maior în limba magiară, au și tradus-o întrégă spre a o tipări; s'au aflat înse alȕi ómeni cari 'i-au stêmperat zelul tineresc, făcându-l sã pricépă că o traducere mult mai bună decât a lui, față cu adversarii nu ar folosi nimic și tipărirea ar însemna că cineva are bani de aruncat în apă. Așa acca traducȕiune fű nimicită.

5. În érna aceluia-și an 1829, în care asentările la regimente se mai făcea tot cu funia și cu ajutoriul cânilor satului, între lupte și omoruri, într-una de țile eșind studenții din liceu, vèdură pe un preot gr. or. tiner adus spre a fi asentat la óste, érá preotésa cu un prunc în brațe și plângènd cu sughiț. Preotul înalt și frumos căduse în disgrația unui solgăbirău barbar; Protopopii din loc au mijlocit liberarea preotului, din grație, ér nu în puterea legii, căci în acea epocă preoțimea gr. or. din Ardeal încă nu se putea provoca la vre-o lege pozitivă, precum era în alte provincii.

În altă țî junele Barițiu mergènd cu alți doi studenți cătră casă, vèdù éráși, cum un jurist sări ca din chiar-seniin asupra unui preot românesc gr. or. în mijlocul stradei și-i trage trei pumni, fără ca sërmanul preot să fie cutezat a reclama, ci temèndu-se de mai réu își vèdù de drum. Barițiu mai vèduse adese-ori, cum solgăbirăii, vicespanii, prefectii și ceialalți diregători dominali bătéu pe ómeni cu câte 15, 25, 30 și 50 de lovituri cu bețe de alun, prea de multe-ori fără nici o judecată prealabilă, dară preot bătut până atunci nu vèduse; scia numai atâta, că odată părintele seu ca preot se apăruse la pórtă curței parochiale cu arma în mână de invasiunea violentă a unui solgăbirău dela Turda. Una altă impresiune mostenită tot dela Cluș a fost, că în acele țile prea puținii studenți de români cutezau să vorbescă în public limba lor maternă, érá unii începuseră să o și uite, érá alții o amestecau cu termini magiari până la scandal și cei mai mulți nu vèduseră cu ochii lor alte cărți românesci, decât pe cele din biserică.

Sub impresiuni cum erau tóte acestea și altele asemenea, era oare-și-cum lucru firesc, ca în spiritul tinerului se înmulțescă și se prindă succesive rēdăcini dorința de a lucra odată pentru cultivarea limbei naționale și totodată pentru emanciparea poporului din jugul barbar al feudalismului. Desvoltarea ulterióră a acestor concepțiuni embrionali în spiritul junelui student se va cunoșce din cele ce urmèză mai la vale.

Profesorii dela facultatea juridică din Cluș îndemnau pe G. Barițiu ca se rămână și la cursul de drepturi; dară ce perspectivă potea se aibă un român jurist înainte cu 50 de ani în acéstă țéră, unde fii aristocrației ocupau ca de ereditate mai tote funcțiunile publice și pe când dela părinții burgesi se cerea revers, în care trebuia să se oblige că în cas de a fi primiți fii lor ca practicanți, ei îi vor mai susținé câte șiése ani cu spesele lor până ce vor fi înaintați în vre-un salariu undeva! Preste acésta părinții lui George

ținéu și ei la străvechea tradițiune, ca cel dintâiu născut se fie destinat a servi la altariul Domnului. Așa George ceru ca se fie primit în seminarul clericilor din Blaș spre a termina și facultatea teologică, care dela 1830 adevă după mórtea renumitului fundator de institut și stipendii episcopul *Ioan Bobu* fusese ridicată la cursuri de patru ani. Din tóte sciințele teologice George avu mai multă predilecțiune pentru dreptul canonic și istoria bisericescă. Precum sciințele profane, așa și cele teologice se propunéu în tóte seminariile catolice în limba latină, cu excepțiune de teologia morală, care în Blaș se propunea românesce. George înse, care începuse a se deprinde la Cluș și în limba germână, unde se aflase cu locuința la un docente sas bătrân, în seminarul din Blaș se perfecțiună întrénsă până la cetirea și înțelegerea scriitorilor clasici, apoi se apucă tot acolo și de învățarea limbei franceze. Absolutoriul seu din studiile teologice cuprinde eminenție din tóte studiile (subscris *Simeon Krajnik* m. p. eiusdem temporis seminarii clericorum Rector actu vero Episcopatus Fogarasiensis Generalis Vicarius). Acel testimoniu pórta data din 15/27 Decembre 1840. Barițiu nu-l ceruse până în acel an, precum se pare din cauză, că el până atunci încă tot credea că se va întórce în diecesă, și își va cere unde-va o parohie. Se vede însă că sau voia lui Dumneđu sau dóră numai pasiunea sa de a lupta pe terenul politic pentru ușorarea stărei de nesuferit a poporului românesce l'au ținut ca pironit în acțiunea de publicist, precum se va cunósce mai de aprópe din alte împregiurări.

După eșirea din seminaru și terminarea studiilor prescrise la facultatea teologică în Iunie 1835 auctoritățile superiori scolastice aflară cu cale a denumi pe George Barițiu profesor de fizică la facultatea filosofică în anul al II-lea, érá acea catedră avea să o priméscă în 1 Octobré al aceluia-și an, fără altă preparațiune decât aceea câștigată în Cluș și pe cât a fost în stare de a se mai prepara în alte trei luni de țile. În acei ani câți-va comercianți și unii proeți gr. or. începuseră a-și trimite pe fii lor la Blaș, ca se învețe mai multă carte latinéscă, precum diceau dênșii. Să lățise adevă despre scólele Blașului vorba până pela Brașov că acolo se învață limba latină mai bine și mai ușor decât ori-unde airca, precum și era în realitate, din cauză că acea limbă mórta se înveța ca nicări cu ajutorul fiicei, sau póte al sororei sale, al limbei românesce. Dară în acea epocă călătoria dela Brașov la Blaș ținea cu cai buni cel puțin câte trei țile. Preste acésta urgia cea aprigă confesională

causată prin evenimentele din vécul al 18-lea mai făcea pe mulți se credă că o apropiere între acelea doué localități nu mai este posibilă nici în viața socială și cu atât mai puțin în sfera instrucțiunii publice. Dară istoria lui Petru Maior despre începutul Romanilor în Dacia și cu aceea scrierile lui Damaschin Bojinca, Eftimie Murgu, Cichindeal, Iorgovici și alții ajunseseră până în rafturile dughenelor negoțătorești, érá din Muntenia sub românesca și luminata domnie alui Alesandru Dim. Ghica (1834—1842) băté un vént mult mai blând decât fusese Crivețul de odininióra. Așa ne pomenirăm, că după-ce câți-va ani frecuentaseră studenți dela Brașov, Săcele și Zernești școlele din Blaș, pe la 1834 comercianții din Brașov începuseră se céră pe cele dóue luni de vacațiuni câte un profesor dela Blaș, ca să le prepare băeții din limba latină și din alte studii pentru vre-o clasă. La început nici un profesor din Blaș nu voia se mérgă, đicénd, că brașovenii ar fi bigoți și că vor avea neplăceri cu ei. Numai George Barițiu se induplecă în August 1834 pe când mai era încă tot seminarist, se mérgă pe dóue luni cu doi scolari din gimnasiu la Brașov, unde mai credeau mulți ardeleni, că încă tot se mai află și turci alătura cu alte poporațiuni.

Primit cu rară bunăvoință și căldură frățească de cătră brașoveni, Barițiu a fost în stare se asigure în acea tómnă pe blașieni că în Brașov nici turcii nu taie pe creștini, și nici creștinii ortodocsi nu se ferese a mânca la o masă cu cei de altă lege și mai ales cu uniții, precum se întêmplase de exemplu în Bănat, ci că toema din contră, el era învitat pe întrecute de cătră familiile fruntașe.

În vacațiunea din 1835 Barițiu a fost éráși chemat la Brașov și au avut parte de aceeași primire frățească, cu adaus însé, că în acea vară episcopul gr. cat. *Ioan Lemeni* dela Blaș aflându-se la cură în Borszék, de acolo fú învitat, ca la întórcere se binevoéscă a trece pe la Brașov. Cea dintâiu a fost colonia grecéscă, care îl învitase la s. biserică de vecerne în ajunul de *Schimbarea la față*, unde l'a cădit archimandritul Theodosie septuogenariu venit la Brașov dela s-tul Munte. În ziua de schimbare episcopul fú învitat se asculte s. liturgie la capela românescă deschisă înainte cu doi ani, după lungul proces avut cu grecii și după depărtarea românilor cetățeni dela biserica grecéscă.

Credem că trebuiau să comunicăm lectorilor acestea împrejurări de mai sus, pentru ca să se înțelégă cu atât mai ușor, cum generațiunile contimporane de înainte cu cinci-đeci de ani se des-

teptaseră dintr'odată ca prin un farmec binefăcătoriu, că certa ulterioară pentru prescuri ar fi spre perirea lor sigură și că ei au să-și concentreze toate puterile lor spirituali pe terenul vast, însă prea puțin cultivat al științelor, și totodată se lupte cu toții umăr la umăr pentru emanciparea deplină politică și națională. Așa s'a întâmplat spre nespusa norocire a românilor, că în restimp de patru-spre-zece ani următori, apropiindu-se unii de alții au început a se deprinde în desbateri politice vitali și a se prepara, pe cât le ajunse timpul relative prea scurt, spre a da față cu evenimentele teribile și în multe privințe decisive din anul 1848/9.

Românii cetățeni din Brașov, despărțiți cu biserica de greci din cauza limbei și a proceselor necurmăte, s'au fost decis a deschide și o școală românească în curtea capelei lor. Școala elementară s'a deschis cu un docente macedo-român anume Antonie, care se pricepea și la contabilitate; dară acela preste un an s'a mutat la Viena. Lui Antonie îi urmase în 1835 un tiner bun din loc anume Dimitrie Leca, care după ce frecuentase în Blaș cursul I la facultatea filosofică: fu aplicat de cătră comunitate ca docente la aceea școală, acesta însă terorizat de cătră tinerimea săsescă, care pe atunci nu voia se audă de școle românești, în Maiu 1836 renunțând trecu la Tergoviște. Așa școala românească remase numai cu un adjunct anume Ioan Precup alias Procop, de origine din comitatul Turdei, care învățase câteva clase gimnasiale tot în Blaș, ér apoi ne mai putând continua se aplicase ca instructor în case private la Brașov.

În aceea lipsă de un profesor, care să fie în stare de a organiza o școală românească așa precum doria se o aibă familiile fruntașe, adecă după modelul așa numitelor școle normale (primare) cu trei sau patru clase, reprezentanții comunei bisericesti din cetate s'au fost adresat prin inspectorul școlei George Nica încă din Martiu 1836 drept la Blaș pentru un profesor așa precum voiau să-1 aibă dênșii. Afară de Barițiu nici un profesor din Blaș nu cunoscea Brașovul, și nici că avé cineva plăcere de ași precurma cariera pentru o vocațiune, deși onorifică, dară cu totul problematică din două puncte de vedere.

În același an d-nul Timoteiu Cipariu se decisese a călători la Bucuresci atât spre a face cunoscință cu ómenii de știință din acea capitală, cât și în speranță că acolo va da preste un orientalist cunoscătoriu de limba *ethiopică*. Se învoiră cu Barițiu ca se întreprindă ambii călătoria, însă prin Brașov. A călători înainte cu 50 de ani din Ardél la Bucuresci érá ca și cum ai dice astăzi

că pleci în Anglia ori în Spania. Pe cât au stat ei trei zile la Braşov, a fost destulă discuţiune atât despre scólele din loc re-mase fără profesor, cât şi asupra ideei de a înfiinţa o fôie de literatură poporală în limba noastră, căci la vre-o publicaţiune de cuprins politic astădată încă nu cuteza se cugete nici un român. =

După petrecere de aprópe două luni în Bucuresei şi călătoria la Giurgiu, ale cărui fortificaţiuni fuseseră ruinate în războiul din 1828/9, apoi la Tergoviste şi curtea de Argeş, pre când au ajuns acei doi profesori în carantina de ciumă dela Turnu-roşu, în care au stat cinci zile, veni alta scrisóre dela Braşov în cauza vacan-
 ției de profesor. Atunci G. Barițiu se decisé aşi cere concesiu-ne dela mai marii sei în scris, apoi plecă din Sibiiu la Braşov, unde fără se aştepte resoluțiunea cerută, sub dto din 17/29 Septembrie 1836 subscrise un contract închieiat cu reprezentanții comunci şi ai comericiului pe trei ani pentru-că după aceea să se întorcă éraşi în diecesă. Lecțiunile din religiu-ne le făcea de două ori pe sêp-témână parochul Vasilie Grecean. Resoluțiunea însă îi veni ne-gativă, motivată mai virtos cu temerea, că omul tinér şi nepătit se espune la neplăceri, şi póte la persecuțiuni, ceca-ce i-s'a şi întêm-plat, nu însă din partea românilor, cu care se avé fôrte bine, ci din partea unor funcționari municipali îndată la patru luni după aşedarea sa în Braşov, pe cari însă Barițiu iau acusat într'o suplică drept la Archiducele Ferdinand d'Este, pe atunci comisariu ple-nipotente al împératului Ferdinand pentru dieta transilvană, ér în sêptémâna patimilor merse la Sibiiu, unde se afla episcopul Ioan Lemeni ca membru regalist al dietei, spre al asecura că el cu ro-mânii se află de nu se póte mai bine şi mai frătesce, apoi îl rógă ca să permită a remăné în acei trei ani la Braşov. Episcopul în fine se învoi, dară spre a'l scuti după putință de atacuri din partea vrăjmaşilor scólei românesci, îi dete cu acca ocaşiune *ordines mino-res*, care nu'l împedeca dela căsătorie pentru viitoriu (12 Aprile 1837). Într'aceea unul din funcționari anume Kaiser, care atacase scóla ro-mânescă şi persóna lui Barițiu, în Vinerca patimilor otrévindu-se perí. !

Acésta este adevérul curat cuprins în acte autentice al mەر-gerei şi aşedării lui G. Barițiu la Braşov în 1836, ér nu cu 7—8 ani mai târđiu pe timpul procesului celui mare şi fôrte nefericit dintre episcop, un canonic şi câțiva profesori, precum se scornise din unele părți şi precum în tradițiunile verbali ale ómenilor se comit de regulă o mulțime de anachronismi şi chiar schimbări de persóne.

Dară din cei trei ani ~~anumiți~~ în contract s'au ales treizeci și apoi cincideci de ani, ér Barițiu nu s'a mai întors la vocațiunea s'a primitivă.

Nu s'a mai întors; se vede că destinul seu fusese altul.

Dela 12 scolari, cu care s'a deschis scóla românescă din lăuntru cetăței Brașovului, numărul lor în 1 $\frac{1}{2}$ an a crescut la 79 și comuna fu silită a îngriji încă de un profesor. Atunci chieamară tot delá Blaș în Aprile 1836 pe Andreiu Murășian, teolog în anul IV-lea. Blașul se arată astădată mai puțin îngrijat, ba încă dispensă pe Andreiu de esamenele din sem. II și îi dete binecuvântare ca se plece.

În tómnă din 1837 Blașul dedese voia lui Iacob Murășian a merge tot la Brașov, însé nu la o scólă românescă, ci la un gimnasiu catolic de patru clase înființat atunci din nou cu ajutoriul românilor, ca să fie de îndemână și pentru tinerimea românescă pe cât timp românii erau lipsiți de scóle gimnasiali, căci în cele săsesci erau primiți în aceea epocă *numai* până la așa numită clasa sintactică, dicându-se că pentru valachi e de ajuns și numai atâta învțătură. Înainte cu 50 de ani chiar și romano-catolicii avéu fôrte puținii indiviđi aplecați a lua asupra lor sarcina grea și prea îngrată de docenti și profesori; în cas de lipsă se împrumutau și ei delá români. . . . .

În anul 1837 se înființase în Brașov un điar politic și unul literariu în limba ^{română} ~~română~~. Tot atunci apărú și publicațiunea beletristică românescă, sub redacțiunea lui Ioan Barac, titulată „Fóia duminecei“, care încetă după un an.

În Ianuarie 1838 Barițiu deschide „Fóia pentru minte, inimă și literatură“, câte un Nr. pe săptămână, ér după venirea concesiunei prea înalte din 13 Ianuarie aceluiaș an pentru un điar politic românesc, în Martie înființá și „Gazeta de Transilvania“, (așa era titulată la început). Ori cât ai fi căutat înainte cu 50 de ani împregiur în tot cuprinsul țerei, loc ca în Brașov nu ai fi aflat pentru presa periódică românescă născută de curënd și tractată cum sunt tractați pruncii în fașiă.

Acolo, în acel unghiu dintre trei țeri își aflase și diaconul Coresși loc pentru traduceri de cărți bisericesci înainte cu mai bine de trei sute de ani. Resultatele ulteriori au arătat, că locul a fost bine ales. *) Cu acest pas acel om tinér, care nu avé nici 26 de ani

*) A se vedé despre cele de întâi începuturi ale „Gazetei“ și Fóiei: „Observatoriul“ Nr. 36 din anul 1885, unde se află și concesiunea dată de împératul Ferdinand.

împliniți, eră din științele politice eră prea puțin preparat, cutezase a lua asuprași o sarcină, de a cărei greutate el nu avé nici o idee și dacă el, strimtorat și de censura preventivă, nu îngenunchiasé îndată în anii dintăiu, ținerea sa pe deasupra apei avé se o mulțămescă la câți-va bărbați mult mai înaintați decât el în etate și în știință, cari întimpinară întreprinderea lui cu voturi simpatice din mai multe părți, promițându-i tot ajutoriul. În zilele noastre începuturi ca cele din 1838 sunt de tóte zilele și nimeni nu face nu sciú ce cas din ele. Eră cu totul altceva înainte de 1848, când chiar și cărțile bisericesci vechi trebuia se trecă prin censură și când nici o carte românescă nu puté trece din țerile românesci încóce, fără permisiune cerută dela guvernul țerei prin suplică în scris, eră diare străbăteau numai ea scrisori cu porto de $\frac{1}{2}$ două-țeceriu pentru câte un Nr., dară și acésta favóre o avé cineva numai în Brașov și în Sibiiu, prin poșta agenței austriace dela Bucuresci, care umbla de două ori pe săptămână.

În érna anului 1838/9 G. Barițiu înființă în Brașov și mica societate de diletanți, cari procedeau în serbători mari câte o piesă mai ușóră pe scenă. Dar cel dintăiu teatru românesc de clerici diletanți în limba română se înființase tot prin Barițiu la Blaș între anii 1833 și 1836. Diletantismul dramatic ținú în Brașov cu precurmări precum permiteau românilor constelațiunile politice, până în anul 1856. Limba română câștiga mult prin acelea jucării, și scopul principal al lor era *limba*, care începuse a degenera tare în comitatele feudali și mai vîrtos pela orașe.

De aici încolo activitatea literară și politică alui Barițiu se póte cunósee din organele de publicitate înființate de el, cu excepțiune de mai mulți articlii seriși în timpuri de grea cumpănă în câteva diare germane. Așa relative la activitatea sa de publicist trecem înainte preste seria anilor și ne oprim încă numai la câteva pericope din viața lui.

În anul 1839 Barițiu își luă de colaborător la partea politică pe Andreiu Murășian. În același an contractul seu de profesor fú înnoit cu comuna pe alți trei ani. — Simțind B. cât îi mai lipsese lui ca se pótă ținé pas egal alătura cu alți publicisti de ai popórălor patriei comune, din economiile sale luă 300 fl. m. c. lângă care îi mai făcu și fericitul protopop gr. or. *Iosif Ighiu*n, dela Bistra din pura charitate și din zel nobil românesc un present de 100 fl. m. c. Cu acésta sumă de 400 fl. m. c. dénsul călători la Viena în societate cu d. profesor Iacob Murășian și

cu alți doi tineri. Scopul acelei călătorii și petreceri în Viena este de prisos a' l mai precisa. Valurile politice, atentatele de magiari-sare, începute cu dieta furtunösă din 1834, luptele agrarie între feudali și celelalte clase de locuitori se înmulțiau și cresceau pe fiecare an, fără ca un biet de publicist român să se pötă orienta în starea izolată de lumea mare la Brașov sau ori și unde în Transilvania, unde din sfera politică abia se zăria câte ceva ca în amurgul ori ca în faptul ȃilei. Acea călătorie de două luni ia prins förte bine. Aștađi o călătorie la Viena nu însémnă nimic; înainte cu 45 și 50 de ani drumul de 132 miluri austriace dintre Brașov și Viena se făcé pe timp bun cel puțin în câte două săptămâni. Până pela 1845 în Ungaria încă nu era nici-o cale ferată și förte puține drumuri asternute; pela orașe și cetăți de cele mai mari stradele și piațele pardosite erau adevărată raritate; chiar și în Austria se deschisese abia calea de nord dintre Viena și Praga, mai era și o bucățică făcută de mai nainte ca de probă între Viena și Gänsernsdorf spre Presburg.

Cu acea ocasiune Barițiu a mijlociț la gubernul centrale, că foile sale se pötă fi înaintate cu poșta și la Bucovina, ceea ce se considera ca o grație singulară, ca ăleca dintr'o parte a monarhiei să pötă trece foi periodice în cealaltă. ȃiare străine din alte staturi intrau tot numai prin favóre specială, însă förte puține, de ex.: „Augsburger Allg. Zeitung“, „Journal de Debats“ și alte câteva.

În 13/25 Aprile 1841 G. Barițiu sa cununat cu d-șóra Maria fca vėduvei Sofia St. Belisariu din Brașov, pe lângă dispensațiune arhierescă de cele trei strigări, emanată sub data 22 Martie 1841. Din această căsătorie i s'au născut lui nouė prunci, din cari cinci iau rămas în viață, un fiu și patru fiice, tóte căsătorite.

În anul 1842 pe timpul dietelor celor lungi și prea bogate de certe, cei doi episcopi ai românilor au pășit cu o petițiune aspră în contra sașilor în numele poporului românesc locuitoriu împreună cu sașii pe așa numitul *fund regesc* (Fundus regius). În urmarea acelu conflict aprig situațiunea celor două foi periodice românesci supuse la censura funcționarilor de naționalitate săsescă deveni förte critică și s'a cerut o griă cu atât mai mare, ca se nu li se frângă berigata, cu cât în Brașov se afla numai o tipografie, ér pentru alta era preste puțință a se câștiga concesiuine mai înaltă. Tipografiile prea puține fiind, se bucurau de privilegiu esclusiv. Așa auctoritățile municipale săsesci nu aveau decât se opréscă pe tipograful german a mai tipări foi românesci, ér de altă parte al des-

dauna pe altă cale, ceea ce nu lear fi făcut nici o greutate, căci națiunea săcescă au avut totdeauna fonduri cu destinațiuni speciali. De altmintea tipograful Ioan Gött (de origine din Frankfurt) a fost om de caracter și nu s'ar fi înduplecat așa ușor, ceea ce s'a vădut după trei ani, când în adevăr i sau făcut asemenea oferte, însă fără de rezultat.

În același an 1842 detronat fiind în Muntenia Alexandru Dim. Ghica, după alegerea în Decembre alui Georgiu Bibescu la tron prin marca influință a Rusiei, una alta lovitură amenința foile lui Barițiu. Principele Alexandru D. Ghica venind în Octobrie la Brașov cu scop de a trece mai departe în exiliul seu, chieună pe Barițiu prin adiutantul Ieronim la sine, și binevoi al înforma asupra misterioasei sale căderi în urmaarea presiunii brutale făcute asupra Porței otomane din partea Rusiei, prin ambasadorul extraordinariu contele Butenieff, care căduse ca o bombă dela St. Petersburg în Constantinopole. „Gazeta“ era în acei ani citită cu mare interes în ambele Principate românesce, mai virtos de cătră ómenii din opozițiunea antirusescă. Urmarea fű, că consulul generale al Rusiei pretinse ca noul Domn se oprescă în tot cuprinsul țerei lectura foilor românesce din Brașov, ceea-ce se și întâmplă în adevăr, căci domnul a fost silit se o facă sub pedpsă de a căde din grația Rusiei. Ce e drept, opozițiunea se folosia în multe casuri spre a combate în „Gazetă“ politica de cucerire a Rusiei. Nici-un funcționariu numai cuteđa se țină „Gazeta“. Atunci Domnul, pentru-ca se nu trecă de român rău, promise lui Barițiu prin secretariul seu privat Grigorie Alexandrescu desdaunare pentru abonații perduți din Muntenia și-i trimise 120 galbini, care nici pe departe nu coperia dauna. După aceea „Gazeta“ întra în România pe furiș în șerparele căraușilor și în sinul femeilor.

Cu totul alta fű ținuta opozițiunei din Moldova. Cu data Iași 1-a Octobrie 1843 Barițiu primi prin mijlocirea unei case neguțătoresei o adresă de recunoscință însoțită de un incl mare de oțel cu margini de aur, érá în bani de aur 136 de galbini ca present. Pe original se vėd subscripțiunile autografe ale următorilor boieri mari și alți patrioți:

Lupu Balșiu, mare logofėt și cavalier, exministru și epitrop al învățaturilor publice.

Mihail Cantacusin Pașcan, mare spătariu.

G. Sărulescu, mare caminariu, profesor și inspector al institutului Vasilian.

Meletie Istrate, archidiacon metropoliei (nepot al metropolitului Veniamin).

Mateiu Buhuș, mare agă, mēdulariu Domnescului Divan și mēdulariu adunărei generale.

A. Coradini, poet.

Neofit Scriban, protosinghel profesor.

Grigorie Cuza, mare spătariu, deputatul ținutului Văslui în adunarea generală, (unchiu bun al lui Alexandru Cuza).

Teodor Râscanu.

Teodor Stamati, doctor de filosofie.

Petru M. Câmpean, doctor de filosofie și inspector academiiei Mihailene.

Vârnavu, doctor de medicină.

Petru Brăiescu, doctor de economia politică.

D. Pop, profesor.

I. Albineț, profesör.

Bendela, doctor de medicină.

C. Negruzi, mare spătariu și mēdulariu adunărei.

V. Alexandri, mare spătar, (tatăl poetului).

Damaschin Bojinca, mare ban, juriconsult al statului.

A. Costinescu.

Diaconovici, doctor de medicină.

N. Istrati, (nepot al metropolitului, frate cu ieromonachul Meletie).

Cu toții 24 bărbați patrioți moldoveni. Acei patrioți generoși însă nu s'au îndestulat nici cu atâta, ci ca se încurageze și mai mult pe tinerul publicist ardelean, au influențat asupra compatrioților așa, că până la 1847/8 numărul abonaților în Moldova la *Gazetă* și *Foia* ajunsese la cincisute, ceea-ce în comparațiune cu numărul cărțurilor din acea epocă făcea cât fac pe la 1885 două trei mii de abonați. În fruntea tuturor stătea renumitul patriot *Rosnovan* ca prenumărante la câte cinci exemplare, și fericitul metropolit Veniamin până la mutarea sa în locașurile ecresi.

În toamna anului 1844 G. Barițiu a călătorit ăra la Bucuresci. Călătoria dela Brașov la Bucuresci ținea de regulă pe timp frumos 2½ zile, dară cu merinde bune și de ajuns în desagi sau în vre-o ladă de trăsură; căci locande sau restaurațiuni întru înțeles european lipsiau mai preste tot ca și pe pusteles Ungariei, ca și în munții Transilvaniei. Barițiu era datoriu cu acea vizită la o mulțime de cunoscuți și amici. Se întemplantase adecă, ca prin voia provedinței, că dela 1838 înainte apele minerale dela Vâlcele (Elö-

patak) distanță de trei ore dela Brașov, mai târziu cele dela Covasna și Zaizon, alte ori și cele dela Borsec, erau cercetate din an în an tot mai des și de cătră óspeți tot mai mulți și mai aleși din Muntenia. Metropolitul Neofit Lesviodox, episcopul Cesarie dela Buzeu, cum și alți archierei și archimandriți, boieri mari și bētrâni venerabili ca marele ban Iordache (George) Filipescu, agerul Alecu Filipescu supranumit Vulpe, Mitică și Cost. Filipescu, marele spătariu (general) Cost. Ghica, Barbu D. Stirbei și frate-seu G. Bibescu înainte de a se face Domni, frații Slatinean și alți boieri cu cocónele lor, érá dintre profesori și literați Ioan Eliad Rădulescu, Cost. Moroiu, profesor de drepturi și pe un timp secretariu de cabinet al principelui Alex. Ghica, Florian Aron, Ioan Maiorescu dela Craiova, Nicolae Bălcescu istoricul, poeții Dim. Bolintinean, Cesar Boliac și Grig. Alexandrescu, o damă literată Florésca, frații Ručărean și alte multe persóne și familii de distincțiune își aveau preste vară locul de convenire mai vĕrtos în Vălcele, unde mergea și Barițiu cu familia sa, érá după cura făcută mai rămăneau mulți pe câte-va zile în Brașov, unde le plăcea. Generațiunile moderne își pot face óreși-care idee despre influința binefăcătore pe care au putut sĕ o aibă acelea conveniri anuali ale cărturarilor și politicilor români asupra desvoltărei limbei și literaturii române, cum și asupra ținutei redactorului Gazetei, care în acei ani venia adesea în plăcuta pozițiune ca sĕ și tragă informațiunile sale de a dreptul prin graiul viu al cutărui ministru sau și imediat din cabinetul Domnului. Barițiu era datoriu se mulțămescă odată la atâți bărbați eminenti acasă, în patria lor.

Nobilul și marele patriot Ioan Cămpinean se întorsese pe atunci din exilul seu dictat lui de cătră Domn la porunca Rusiei ca protectórea principatelor. Cămpinean învitase pe Barițiu la ceaiu în societate cu frații N. și C. Bălceseu și cu Boliac. Simpatie și inspiratoriu de mare încredere precum era acel bărbat de stat, lui Barițiu îi dede curagiu ca sĕ-l întrebe, că ce crede domnia sa, vor scăpa principatele vre-odată de jugul Rusiei. Cămpinean îi răspunse: Iubitule, noi vom scăpa, căci noi cunóscem prea bine pe muscali, scim cum sĕ ne purtăm cu ei; avem mijlócele nóstre secrete și fărmeccătore asupra lor. Dară voi cei ferecați în lanțurile feudalismului cum credeți că veți scăpa vre-odată? Nu cumva prin ajutoriul absolutismului Austriac?

Atunci Barițiu n'a înțeles întrebarea profundă alui Cămpinean și nici că a sciut sĕ-i răspundă; a ținut însă în minte ca se o în-

țelăgă de ajuns abia în anul 1849 după trântirea la pământ a insurrecțiunii unguresci.

În anul 1845 Barițiu după o labóre cruntă și la îndemnul medicului seu, că dacă voiesce se aibă viață, se renunțe sau la scôlă sau la țiaristică s'a retras cu totul dela conducerea scôlei românesci. Frumosul testimoniu dat lui de cătră comună pentru activitatea sa de nouă ani, a fost pentru el destulă consolațiune sufletească, mai ales când îi șoptia și consciința, că după ce au trecut 690 de elevi din accea scôlă parte la gimnasiile din Brașov, Blaș și Sibiiu, parte la comerț și în viața practică, terenul era preparat bine destul, pentru-ca în vederea progreselor tinerimci, locuitorii români se cugete și mai des la înființarea unui gimnasiu, pentru care purtaseră proces cu grecii din Octobrie 1838 până în August 1845.

Într'accea protopopul *Ioan Popasu*, totodată ca paroch la biserica cea mare și bogată din suburbea Schei, înduplecase pe poporeni se ca scôla lor elementară, fôrte reu cercetată, se o prefacă în scôlă normală cu trei institutori, căci în adevăr era fôrte umilitoriu pentru o comună bisericescă cu aprôpe cinci mii de suflete să nu aibă nici măcar o scôlă modestă separată pentru fete. Cu începere dela 1850 s'au făcut succesive și acestea, între greutăți, care ar merita se fie perpetuate întru o monografiă exactă.

După-ce s'a retras dela scôlă, vędând Barițiu că în urmarea luptelor politice tinera presă periodică românescă este amenințată cu sugrumare prin măsura nouă luată de cătră cancelaria curței (ministeriul transilvan) dela Viena, ca foile lui să fie supuse la *doi censori*, un sas și un magiar, în același an 1845 alergă la gubernatorul c. Ios. Teleki în Cluș, care însă îl îndreptă la Viena. Îngrijat și obosit de atâtea lupte, Barițiu luă din economiile sale 800 fl. m. c. și în luna lui August plecă la Viena cu scop ca de'i va succede a molcomi pe auctoritățile mai înalte, se facă o călătorie în Germania până în țările renane. Noul președinte al cancelariei br. *Samuil Iosika*, om conservativ, ținū lui Barițiu o lecțiune despre *educațiunea politică*, cu adaus însă că preoților românesci le lipsesece acésta cu totul; apoi îl dimise cu bunăvoință. Consiliariul *Somlyai* ca suprarevisor de țiare îi țise lui Barițiu în față, că atunci când *Gazeta* îndemnă pe români la muncă și la câștigare de proprietăți immobili, ea propagă „*comunismul*“, căci legile țerei nu suferă ca valachii plebei se aibă proprietăți de pământ. Acéstă înfruntare venită dela un consiliariu al regelui, însă

feudalist năuc, puse la mirare și pe Ioan Gött redactor al ziarului „Sieb. Wochenblatt“, care încă era de față, căci li-se dedese audiență la ambii redactori dintr'odată.

Ministrul de poliție com. Sedlnitzky, cel mai cumplit din toți, sub care stetea și presa periodică, muștrându-i, comandă ambilor redactori, ca să nu mai cutețe a publica nimic ce ar displăcea guvernului Rusiei, care este aliat și amic al Austriei, érá din Principatele românesce se nu publice nimic, nici de bine nici de rău, să nu turbure relațiunile amicabile de vecini (nachbarfreundlichen Beziehungen); érá când Barițiu își permise a reflecta, că ziarele unguresce care încă stau sub censură, scriu asupra Rusiei și despre Principate ori-ce le place, atunci ministrul iritat și se: „Da, ele scriu, pentru-că nu stau sub controla mea imediată, căci de ar fi acésta, te asigur pe dta, că nu ar avea viéță nici de o săptămână.“ Barițiu cređuse că astădată frageda presă periodică românescă a scăpat ca prin urechile acului, dară s'a înșelat. Întors pe la finea lui Octobree din Germania la familia sa, primí dela translatorul gub. Ioan Bob din Cluș o scrisóre strict secretă de sensul următoriu: Să te păzesci, căci Péterffy, care-ți cetesce foile tale, insistă mereu mai ales la com. Lad. Lázár, ca guvernul să-ți retragă concesiunea. Îndeșert îi și se com. Lázár că el încă cetesce „Gazeta“ și nu află nimic periculos întrênsa, pentru-că Péterffy îi replică cu impertinență: „Însa-și existența de foi periodice românesce ori-cât de innocente la părere, este un pericol pentru noi.“

La dorința episcopului Vasilie Moga și a mai multor români, Barițiu tipărise în traducțiune românescă petițiunea națională așternută de cătră cei doi episcopi la dieta din 1842 exact după textul cuprins în actele acelei diete; dară municipalitatea Brașovului confiscă tóte broșurele, până la un număr de una miie, pe câte a potut pune mâna; au apucat a se trimite numai câte-va cu posta, érá 500 au rămas date afund într'un pod, de unde s'au scos mai târziu. Adecă acte, care se publicau în trei limbi, latina, germâna și magiara, nu era permis ca se vadă lumina și în limba română. Acéstă limbă a majorității locuitorilor Transilvaniei era pusă afară din lege, supusă la discrețiunea ori-cărui funcționariu, întocma precum se încercă și astăzi după 50 de ani ca se o arunce în aceeași stare de sclăvia infamă.

În anul 1846 se convocase pe 9 Septembrie una altă dietă în Transilvania la Cluș, un adevărat monstru de corp legislativ, întru care pe lângă 95 deputați aleși numai de cătră clasele pri-

vilegiate, guvernul mai convocă din partida sa 220 așa numiți regalști, pre când la dieta din 1841/2 convocase numai 150. Abus de putere ca nici-odată!

Acea dietă fatală avea a se ocupa cu câte-va cestiuni din cele mai importante, între care la locul ântâiu era regularea urbarială, care în Ungaria se făcuse spre mare bine al miliónelor de iobagi în 1836, apoi legea de înrolare prin tragerea la sorti, ca se încezeze odată barbara prindere cu funia, cu câni dela oi și cu zăvođi precum se făcea în Transilvania spre a completa regimentele de liniă; mai erau și alte 12 cestiuni de pertractat în acea dietă. Cei mai mulți membri ai dietei nu erau preparați pentru discussiunea unor cestiuni de o gravitate atât de mare, alții mulți erau ignoranți ca lemnul, érá maioritarea preponderantă atât de egoistă, în cât după-ce în Ungaria se ficsaseră sesiunile iobăgesci după calitatea solului și a numărului locuitorilor, dela 25 până la câte 40 și 50 de jugere pentru o familie, feudalii din Transilvania nu voiau se lase poporului decât 5—6 și cel mult câte 10, érá în ținuturile cele mai sterpe până la 14 jugere. Certele erau înverșunate așa, încât guvernul se vedù silit a proroga dieta pe trei luni și a o redeschide numai în 4 Ianuarius 1847. În fine după mari greutateși se făcù o lege agrară, prin care feudalii erau să răpescă partea cea mai mare a pământului recunoscut iobăgesc ab antiquo și să-l incorporeze la allodiaturile lor. Toți ómenii cu mintea întrégă putéu să prevédă că poporul iobăgit, români și magiari uniți, precum a fost în anul 1437 s'ar fi opus la esecutarea lezei urbariale și rescóla era se spargă de sigur fără ca se mai astepte vre-o revoluțiune europénă; o nouă Horaiadă romano-magiară mult mai violentă decât cea din anul 1784 ar fi incrunat pământul acestei țeri nefericite.

Între acestea împregiurări póte judeca ori-cine ușor, care era situațiunea foilor periodice românesci, pe care censura preventivă le ținé strînse în curele, ca se nu póta publica nimica ce nu convenia censorilor și guvernului strict conservativ de atunci. Mai în sus vedurăm, că aristocrați de calibrul consiliarului Somlyai nu suferia ca să scrii și se vorbesci românului despre averi și proprietăți de pământ. Cu puține escepțiuni onorabilii aristocrați din Ardeal erau remași fórté tare de ideile vécului al 19-lea, mult mai rémași decât chiar aristocrații Ungariei.

În anul 1847 apărù și „Organul luminărei“ al domnului T. Cipariu în Blăș, spre mare bucurie a tüturor românilor, carii vedéu și simțiau lipsa mare de mai mulți luptători. Așa se preparau în

Transilvania spiritele pentru evenimentele din 1848. Inverșunarea nădușită se simția în tot cuprinsul țerei.

În Aprile 1847 cetățile Brașov și Sibiiu aflară cu cale ca se trimită la Viena o deputațiune comună de cinci membri, cu misiune ca în buna înțelegere cu municipiul Aradului se mijlocescă la guvernul central continuarea călei ferate la care se lucra între Presburg și Pesta pe malul stâng al Dunărei, preste Arad către Transilvania până la Sibiiu și de acolo la Brașov. Acésta fusese cea dintâiu deputațiune ardelenă, în care compatrioții sași au ales de bună voia lor în o misiune ca aceea și un român în persóna redactorului G. Barițiu. Misiunea nu avea nici un caracter politic, decât numai economic; totuși românii din cele două cetăți se simțiră óre-și-cum onorați din partea sașilor prin alegerea unui român.

Între aceste auspicii întrară popórele acestei țeri în anul 1848, în care se desfășurară și din partea românilor acțiunile cele mari.

S'ar fi cređut că după catastrofa din Viena dela 13 Martiu urmată de căderea sistemii absolutistice a principelui Metternich și după rescóla din 15 Martiu dela Pesta, censura preventivă va cădea dintr'odată și în Transilvania, și așa presa periodică românească încă va fi scutită pe viitoriu de fórfecie și de cerusa roșie a censorilor cu atât mai virtos, că censura în Transilvania nu a fost întrodusă nici odată prin vre-o lege constituțională, ci numai prin ordonanție și decrete absolutistice. Dară nu; feudații ungurilor și patricianii cei conservativi ai sașilor erau mult mai rămași de ideile vécului și neasemănat mai cerbicoși, decât să lase ceva din câte apucaseră ei din alte timpuri. Directorul poliției Iosif Trausch, totodată censor, susținea censura cu ambele mâni. Se mai și întemplase, că dl Ioan Bran de Lemeni pe atunci avocat în Brașov veni la idea se facă și dânsul o demonstrațiune și luând cu sine vre-o două sute de români din suburbiul Schei plecă cu ei în cetate la primariul Albrichsfeld, care era totodată prefect al districtului și pretinse ca municipiul se aplice de aici încolo și români în funcțiuni publice. Albrichsfeld, era om blând și nu se număra între patricianii ruginiți; el însă în urmarea acelei demonstrațiuni convocă îndată senatul. În altă zi dimineța se vedu pe la păreții municipalității și pe la porțile cetății o proclamațiune a senatului, în care românii erau amenințați *cu statariu*. În loc de a se desființa censura, redactorul care nu participase de loc la acea demonstrațiune și nici nu aflase nimic de acel pas improvizat al lui Bran, fu chemat la municipalitate, unde protonotariul August

Roth, un om din cei mai violenți îl întrebă în ton iritat, dacă a cetit proclamațiunea: „Da o am cetit,“ fii răspunsul.

„Se nu cutezi a publica ceva în contra măsurilor luate de către senat. Se spui totodată valachilor voștri, că pe cei cari vor mai cuteza se facă demonstrațiuni precum a fost a lui Bran, avem să-i spânzurăm de stâlpii felinarielor. A-ți înțeles?“

„Limbagiul este pe turcesce, l'am înțeles: le voi spune.“

Le era ușor senatorilor din Brașov ca se vorbescă în ton atât de îngâmfat, pentru-că ei au și apucat să se armeze, organizându-se în companii de gardisti în tot cuprinsul cetății, li s'au dat și puscii vechi din magazinele militare, éra garnisóna împărătescă din loc (un batalion) era cu auctoritatea municipală. Din toate acestea românii nu avéu nimic, decât cel mult vre-o sută de puscii și pistole vechi ruginite, folosite de neguțatori și cărăuși în călătoria lor. Afară de acesta în săptămânile dintăiu pentru românii din acel unghiu al țării ori-ce orientare mai repede era imposibilă. Revoluțiunile se făcéu în țările apusene; postele veniau numai de două ori în săptămână, telegraful în aceste țeri nici de nume nu era cunoscut. De altă parte prefectura municipală primia pentru sine sciri sigure dela universitatea lor săsescă și dela comanda c. r. generală prin stafete, în timp relative mult mai scurt decât le era cu putință românilor, ca se tragă și ei informațiuni.

A trebuit ca românii se ajungă la adunarea cea mare dela Blaș din 15 Maiu, pentru-că majoritatea senatului din Brașov să se astêmpere și censorii să nu mai cuteze a-și esercita profesiunea omoritoare de drept, de libertate și lumină. Acela care va frunzări vre-odată prin „Gazeta“ și „Fóia“ din anul 1848 va cunosce îndată diferența dintre Nrii censurați și dintre cei liberați de censura preventivă, redactați numai cu privire la împrejurările actuali de atunci după-cam adecă se schimba situațiunea și precum ceréu interesele națiunei.

În ședința a treia din 5/17 Maiu a adunării naționale dela Blaș George Barițiu a subscris protocoalele și petițiunile naționali către Monarch și dietă împreună cu Simeon Bărnăuțiu în calitate de vice-presidenți aleși lângă cei doi episcopi *Ioan Lemeni și Andreiu Șaguna.* Tot în acea adunare Barițiu a fost trecut în catalogul membrilor aleși în deputațiunea destinată a duce petițiunea națională la împăratul Ferdinand în Insbruck, unde se refugiase Majestatea Sa dinaintea revoluțiunei; îndată însă după închiderea adunării comitetul reflectând la deschiderea apropiată a dietei revoluționare în

Cluș, obligă pe Barițiu ca el să se alătore la deputațiunea de 110 membrii, însărcinată ca sub conducerea episcopului Lemeni se presinte o altă petițiune și protest la dieta deschisă în 31 Maiu între sbierate teroristice de „Uniune sau mörte.” În trei zile cât a stat deputațiunea numărösă în Cluș, Barițiu care fusese totodată însărcinat împreună cu dl Paul Dunca a cerceta pe cei mai de frunte membrii ai dietei, cum: Br. Nic. Vesselényi orbul, comitele Dom. Teleki, Br. Fr. Kemény, Carol Szász ș. a., avú ocașiune de a se convinge, că cel puțin pentru a c e l e a zile, ori-ce încercare de pace între români și magiari era cu totul imposibilă. Densii fuseră preste tot primiți cu cuviință, însă cât se pöte de rece, ca și cum ar fi avut a face în momente de un armistițiu cu nisce vrăjmași străini de această țeră. Toți au vorbit cu o rezervă ca ori-ce vrăjmaș, érá anume Br. Vesselényi, la care se aflau din întêmplare și frații Pogány, plesni românilor încă și rusolatriă în față și încă cu adaus, că episcopul Șaguna după chirotonirea sa la Carloviț ar fi adus de acolo și un stég sërbo-muscălesc pentru români. La auđul acestor absurdități, cei doi delegați după-ce deteră un răspuns îndesat, eșiră dela Vesselény amărîți în sufletele lor, pentru-că întorcându-se la reședința episcopului, unde se aflau cei mai mulți membrii ai deputațiunei, erau să provöce prin raportul lor posomorît cele mai furtunöse discusiuni, provocate mai ales de cătră câți-va unionisti, cari în adunarea dela Blaș nu cutezaseră a-și deschide gura, dară în Cluș își puseseră cocarde unguresci.

Între acestea guvernul din Cluș proclamase dreptul statariu; în comitatele feudali se ridicară pe la diverse stațiuni furci noué alătura drumurilor, apoi prin decrete repetite declară cömitetul ales la Blaș, desființat; tot atunci la comuna Mihalt în comitatul Albei inferiöre fuseră împușcați 19 români tocmai pe când se întorcea deputațiunea dela Cluș. Pe la Turda începuseră a prinde și pe femeile române și ale tunde; ceea-ce la poporul nostru trece de o marc infamiă. Desființarea iobăgiei fusese proclamată, dară o mulțime de domni feudali cereau și câștigau dela comanda militară despărțeminte de trupe împërătesci, cu care siliau pe popor la robotă. Fapte de acestea și altele să publicau prea firesce și în „Gazeta Transilvaniei“, ceea-ce era nesuferit atât în Cluș cât și pe aira.

Pe la finea lui Iuliu Br. Nicolae Vay denumit comisariu es-traordinariu cu puteri discrețiönare, venind și la Brașov, după-ce încercă multe cu sașii, cită la sine dintre români și pe G. Barițiu, cărui îi promisese din partea ministrului unguresc o tipografie nouă

în preț de 6000 fl. mon. c., numai se înceteze a face opozițiune și înca-i să se țină în rezervă. Barițiu declină ușor dela sine acca încercare de mituire, provocându-se la voința unanimă manifestată de către poporul românesc în tot cuprinsul țării, cum și la ținuta hostilă a dietei din Cluș, apoi declarând că nu se poate abate întru nimic dela ținuta sa politică și că nu poate să credă nici în stabilitatea lucrurilor, se depărtă dela Br. Vay, care de altmintrea tractă cu el ca un adevărat cavalier.

În 18 August sărbătorea Schimbării la față și a nasceri noului tinăr împărat, fuseră arestați August T. Laurianu și Nicolae Bălășescu ambii profesori, la porunca baronului Vay. După-se sosi această scire la Brașov, baronul George Apor unul din fii consilierului Apor dela Viena, convenind în Dumineca următoare pe promenadă cu Barițiu, pe care-l cunosea bine din mai multe conversațiuni anterioare, îi duse cuvintele acestea: „Audiți-ai Dle, că pe Laurian și Bălășescu îi vor spânzura la Sibiu?”

— N'am audit și nu cred.

— Ba te asigur că așa se va întâmpla, și'mi pare reu, dară trebuie să-ți spun, că eu tocmai îmi aștept denumirea de prefect (főispán) în Brașov cu putere discreționară, și atunci omul cel dintâiu pe care voi spânzura, ca se dau un exemplu, vei fi d-ta.

— Vorbesci serios, dle Baron?

— Fărte serios domnule.

— Adio, domnule Baron.

Promenada era plină mai ales de boeri refugiați dela Bucuresci împreună cu principele Bibescu și cu familia acestuia la Brașov.

Va fi fost sau nu vre-un necs între scena dela Br. Vay și între cea de pe promenadă, cine poate se o scie? Un lucru este adevărat pe deplin prin acte de ale comitetului național, că tot acel Br. George Apor după-ce se făcuse în acea toamnă comandante preste o trupă de sēcui la Murēș, a spânzurat într'o ȃi pe nouē primari și jurați din comunele romănesci printre salcile de pe țermurele rîului, apoi s'a preâmbat cu pipa în gură pe la cei uciși spre a-și pasce ochii cu bucurie; după aceea însă la un alt conflict au pus și românii mâna pe Apor și l'au spintecat.

Apor nu a fost nici o ȃi prefect în Brașov; dară nici redactorului foilor romănesci nu-i mai convenia se esă mai ales s'era nearmat, și fiind-că era inrolat și el într'o companiă de gardă civilă, se și esercita des în arme.

Evenimentele din principatele românesce aveau asemenea influință puternică chiar și asupra sănătății redactorului. Cholera domnia cu furie și stingea multe vieți omenești către finea lui Septembrie, l'au apucat și pe el, apoi curând după aceea pe nevasta sa. Au scăpat ambii, pentru-ca mai târziu se fie aruncați în alte pericole de viață.

Până în Septembrie 1848 resboiul civil decurgea cu furie mare numai în Ungaria între sârbo-croați și magiari, în Transilvania se întâmplase numai pe alocurea câte un conflict parțial sângeros, d. e. la Brașov în Aprile între un batalion de liniă dela regimentul Bianchi și între grănițeri secui aduși tot acolo în garnisonă; aceia se împușcaseră unii pe alții séra pe lună, când ómenii încă umblau pe strade în sus și în jos. Se încăieraseră și grenadirii din batalionul Uracca, români cu magiari la Sibiiu. Se mai întâmplase și măcelul românilor la Luna din cauză că nu voiseră se dea recruți pentru insurgenți; erau și tóte prinsorile îndesuite cu români. În același timp grănițerii români își ținură adunările lor la Năséud și Orlat, érá colonclul Urban recruta bărbătesce pentru trupele imperiali. Mai dintr'odată ajunge și până la Brașov alătura cu cele două manifeste împărătesce din 22 și 25 Septembrie scirea teribilă despre măcelarea generalului comite Lamberg, comisariu plenipotent, pe podul dela Pesta în 28 Septembrie, se mai îmbulđiau și scirile din țéră despre adunarea din nou a poporului la Blaș și încă astădată armat, apoi despre prinderea și spânzurarea studenților juristi Betrânean și Simon la Cluș, érá a teologului gr. or. Vasilie Pop la M.-Oșorheiu. Încât pentru poporul săsesc Brașovenii încă tot mai menagiau mult pe secui, cu cari nu cutezau sé se învrăjmășéscă de tot. Între sașii brașoveni erau și mulți unioniști; din contră săsimea din Sibiiu și de prin pregiur se declarase pe față în proclamațiuni înfocate contra magiarilor.

După primirea celor două manifeste împărătesce, prin care se desființă dieta Ungariei, se luará mészuri cu totul esttraordinarie pentru țéră și armată, apoi la vederea atâtor atrocități în fine a eșit și septuagenariul comandante general br. Ant. Puchner din pasivitatea sa și a dat proclamațiunea prea binecunoscută din 18 Octobré, prin care provoaca pe națiunea română și săséscă la arme. Cu două zile înainte, adecă în 16 Oct. sub Nr. 1328 fú confirmat noul comitet românesc ales de către adunarea din urmă la Blaș sub numele *unui comitet de pacificatiune*, care se instală în Sibiiu strada Uređului (în casele însémnate astăzi cu Nr. 29). Membrii

acelui comitet luați în ordine alfabetică au fost: Bălășescu Nicolae, Bărnuț Simion, Bran Ioan, Cipariu Timoteiu, Laurian A. T., Micaș Florian.

Nici unul din acești bărbați nu purtaseră în viața lor arme, nici nu serviseră vre-odată în funcțiuni publice civile, acum însă națiunea și țera cerea dela dênșii ca se fie și comandanți de cete armate și totodată administratori civili, căci poporul nu mai voia se scie de nici un ordin venit dela guvernul din Cluș, pe care însă și de altmintrea comandantele Puchner îl paralisase trăgând la sine puterea supremă în țeră, începând dela 17 Octobree.

Îndată în cele de ântâi zile s'a văduț că cei șese bărbați nici pe departe nu erau de ajuns ca se porțe tôte greutățile, care eșiau ca din pământ și se înălțau preste capetele lor. Curând fușeră chemați în ajutoriu profesorii Florian Aron și Gabriel Muntean în calitate de secretari și docentele Banciu ca actuariu, apoi preste puțin fu citat și G. Barițiu în termin peremptoriu ca să se mute din Brașov și se ia parte în comitet, fără a lua în considerațiune, că ar fi fost o eróre capitală a sista aparițiunea celor două foi periodice tocma pe la începutul resboiului civil în Transilvania. La redacțiune a rămas de ocamdată colaboratorul Andreiu Murășan, érá redactorul venind la Sibiiu pe lângă ce lucra în comitet, fu denumit ca membru al comitetului de apărarea țerei (Landesvertheidigungs-Ausschuss) compus din oficiari c. r. și din câte doi civili români și sași sub presiudiul generalului F. M. L. Pfersmann. Misiunea acestui comitet de apărare era a supraveghia mersul afacerilor bellice, a informa pe comandantele suprem, a susține după putință conlucrarea harmonică între cele două comitete, săsesc și românesc și între perfecții ambelor naționalități, ca să nu se ciocnescă între sine, une-ori pentru lucruri bagatele, precum d. e. odată numai pentru o vacă de bivol a unui popă săsesc.

Preste patru luni de zile a stat atunci Barițiu în activitate la ambele comitete, în care timp i-s'a permis numai odată ca să mérégă la Brașov spre a mai îngriji și de familia proprie cu prunci mici.

În séra de Duminecă 11 Martie 1849 cetatea Sibiiului după o luptă de șapte óre a căduț în potestatea insurgenților. În aceeași pe la două óre Barițiu și Bălășescu au mers la generalul Pfersmann ca să întrebe, nu cumva află cu cale ca se punem încai archivul în securitate. În loc de ori-ce respuns, generalul affând

propunerea lor ca făcută de ómeni fricoși, le răspunse: „Ceea-ce vedeți este numai o fracțiune de trupe rebele risipite, comandate de rebelul br. Lupul Kemény. Trupele nóstre comandate de generalul br. Iovich, ajutate de brigada imp. rusescă sub comanda lui Scariatin în câte-va óre au sê-i nimicescă. Un răspuns atât de categoric dat de cătră un general austriac au liniștit așa de mult pe membrii comitetului, încât unii din ei, între cari și Barițiu, se aședară frumos la ferestrele din fundul caselor, de unde se vedea întreg teatrul bătăliei, ca se privescă cu câte un ochian la decursul ei. Pe la 5 óre vine Oprea Circa, pe atunci căpitan c. r. de geniu, care fusese călare în câmp și trăgând la o parte pe Barițiu îi dice: Comanda din partea austriacă este fórte rea; bătălia se póte considera ca perdută pentru austriaci, prin urmare și pentru noi. Esci tată de familiă; vrei să scapi cu vieță sau se cađi în mânile ungurilor? Cumnatu-meu Bran și eu plecăm cu trăsura. Cipariu a plecat. Vrei se vii cu noi? Sau dacă nu, „D-đeu cu tine“.

Acestea au fost đise mult mai curênd decât se pot scrie. Se adunăm archivul în lăđi! Dar se mai mergem odată la Pfersmann? Au mers Barițiu și Florian Aron, dar până la 6 óre plecase generalul cu familia sa și tot personalul din reședința comandai generale se risipise. În acelea momente cazaci și alții ostași râniți se transportau din câmp în spitale. Afară la orfanatrofiu ardea cumplit, bubuitul tunurilor și pocnetul din puscii se apropia tot mai tare cătră cetate. La întórcerea din reședința comandai mai era un singur om în localul comitetului, Nic. Bălășescu, care voia se așadă archivul într'o lăđă. Un băiat întră spăimântat: „Domnilor arde în vecini“. Sub camera lui Barițiu era magazinul cu butóie de pulbere și glónțe rezervate spre a se împărți la lancierii armați cu puscii. Nimeni nu afla plăcere sê fie aruncat în aer cu edificiu cu tot. Barițiu și Aron lăsânduși tot ce avéu în acel local, se luară de mână și și apucară pedestrii pe drum cătră Turnu-roșiu. În aceea nópte ajunseră numai până în comuna Tălmăciu, unde conveniră cu alți câțiva membrii ai comitetului, cu trupele regulate și cu fugari civili nenumărați. În așteptare deșertă că br. Puchner înșelat de Bem că sê-l aștepte la Sighișóra, va veni acuma cu grosul armatei ca se reocupe Sibiiul, membrii comitetului se retraseră pe o nópte la Sadu (Zoodt), unde însê locuitorii nu-i mai suferiră a dóua đi de frica maghiarilor, că accia vor da foc satului, dacă vor afla, că comitetul este acolo. Refugiații trecură la Boița; magiarii însê

deteră foc. comunei Vestem și se presupune că ajungând la *Talmaciu și Boița*, le vor preface și pe acestia în cenușă. Așa membrii comitetului s'au retras în Turnu-roșu, de acolo în *Riul-Vadului* și de aci Joi nóptea pe un orcan teribil până la *Câneni*, în România. De acolo 'n altă ȃi trecând Oltul apucară peste munți la o mânăstire și de aci ér peste Olt înapoi la *Calimanesi*, unde aflară pe generalul br. Puchner bolnav ca mai totdeauna, căci suferia foarte tare de podagră; cu el era fiul seu major Puchner. Se învoiseră cu toți, câți scăpaseră prin Turnu-roșu, ca Bărnuțiu și Barițiu să mérégă la comandantele general și să-l róge pentru ori-și-care informațiuni sau instrucțiuni pentru comitet. Nu a voit să-i primescă. Acel refus a fost explicat în sensuri diverse. Barițiu însă după esperiența făcută la Sibiu, unde br. Puchner trăcta foarte rece și uneori chiar réstit cu membrii comitetului, credea așa, că br. Puchner are antipatie cătră români, nu le dă nici un cređemént, îi consideră numai de un réu necesariu și dorește ca se scape de ei cât mai curénd. De aici apoi se póte esplica o serie de întémplări funeste pentru români, însă și pentru corpul de armată ce sta sub comanda lui Puchner cu alți cinci generali, cu cari încă nu trăia în armonia cea mai bună, precum s'a vėdut din investigațiunile stricte făcute asupra lor după pacificarea țerei. Dar acestea sunt ale istoriei, nu ale biografiei. O împregiurare totuși nu se póte trece nici acilea cu vederea. Sibiiul a fost luat în 11 Martie de cătră trupe magiare eseritate réu, golane și flămėnde ca vai de ele, dela trupe bine deprinse, ținute și nutrite în Sibiiu cum se cade.

Dela Calimanesi ómenii comitetului se despărțiră care încătrău au vėdut cu ochii. Câțiva au și apucat în captivitate la ruși, cari țineu principatele ocupate în societate cu turcii comandați de Omer-pașa. Barițiu și cu alții au mers mai întâiu tot pedestru la Rîmnic, de acolo călare peste păduri la Pitești și de aici în societatea căpitanului Circa pe la Golești cu posta la Têrgovisce, de acolo în altă ȃi ajunse la Câmpina, unde își află familia refugiată, însă și spoliată prin însurgenți de tótă averea câtă avuse încărcată pe două care. Preste o sută de familii fuseseră spoliata în 22 Martie în Predeal după căderea Brașovului în mânilor însurgenților tot în modul acel nepriceput cum căduse și Sibiiul. Norocul familiei, că Barițiu apucase cu 57 galbini și 125 fl. în alți bani, asupra corpului seu, din care se póta coperi cele mai neapărate lipse ale familiei, până când evenimentele s'ar fi ales în vre-o parte, și până își va primi alți bani elocați pe ipotecă. Ba-

rițiu petrecuse în Câmpina neturburat de nimeni dela finea lui Martiu până la începutul lunei Iunie. În acel restimp comandanții ruși în înțelegere cu locotenența țerei sau adecă cu guvernul provisoriu al Munteniei în frunte cu Const. Cantacusin, au arestat preste optzeci de români ardeleni, între cari erau și unii membrii ai comitetului. În acelea zile de memorie funestă domnia în Muntenia ură mare asupra românilor literați din Transilvania. Partida rusescă de boieri proprietari, cari până atunci nu înțelegeau nimic pe lume din cestiunile noastre urbariali și preste tot din cele agrarie, batjocoriau pe românii ardeleni cu nume de comuniști, cari vor se ia moșiile boierilor; ei nu cunoseau de loc natura feudalității, precum nu sciu nici până în ziua de astăzi, ce este în feudalitate allodiatura, colonicatura, loc taxal, loc de curiă și de dileri. Rușii érași erau iritați prin unii patriciani sași, cari le-au denunțat în mod infam, că bătălia dela Sibiiu s'ar fi perdut numai din cauza românilor, cari ar fi ținut pe sub ascuns cu magiarii și ar fi trădat pozițiunile trupelor. Așa au fost informați românii după pacificațiune chiar de cătră unii comandanți de trupe rusesci, după-ce acestia din tóte investigațiunile pornite în Muntenia în contra românilor ardeleni n'au fost în stare să scóță nici o umbră de trădare asupra lor; de aceea au fost și liberați mai tot după arest suferit câte 5—6 săptămâni, numai pe sôrte puțini i-au transportat în Bucovina.

Să crede că Barițiu a fost cel din urmă pe care l'au arestat boierii conservativi și rușii. Într'o sêră din Iunie el primi dela starostele c. r. anume Const. Carcalechi un bilet de cuprinsul următoriu: „Astă-nópte pe la 12 óre vei fi arestat. Sê-ți veđi de cap dacă poți“.

Cum era el sê-și vađă de cap, căci după ploi necontenite de trei zile se înflaseră tóte rîurile de munte, érá mai ales Prahova și furiósa Doftana, încât nu cuteđa se o trecă nici un cărăuș până nu va mai scádea. Lipsia ori-ce pod, tóte drumurile desfundate. Dară unde era el să fugă? La Brașov ca se cadă în mânilor insurgenților, cari îl căutau spre mórte, nu putea sê-i convină. În Muntenia ori unde s'ar fi mutat dela Câmpina, tot în mânilor muscanilor ar fi căđut. Unii amici îi điseră mai înainte ca să se străcure și Barițiu la Galați și de acolo să se îmbarce pe o corabie ca să ese la Triest și de acolo la Viena, precum făcuse Bărnuțiu după eșirea sa din arest. Bărnuțiu însă nu avea nici o familie, apucase la sine și o sumă modestă de vrc-o 1300 fl. m. c. dintru o colectă a comitetului. Barițiu în grija cui sê-și lasă fa-

milia? El a stat locului, érá după primirea biletului a descoperit consórtiei sale lovitura mai tot așa de teribilă ca și mórtea pentru o femeie cu un prunc la pept și cu altul de mână, spoliată de tot ce luase cu sine la plecarea sa, rămasă pe locuri străine fără nici-un sprigin al unui bărbat matur.

În aceeași nópte s'a întâmplat întocma cum s'a pređis în bilet. Precis la mieđul nopței casa în care locuia Barițiu cu familia fú împresurată de o patrulă rusescă pedestră și doi cazaci călări; oficiariul comandante și Negrescu polițanul Cămpinei bătură se li se deschidă. După-ce căutară în casă și în pod scrisori, luară pe Barițiu între arme și-l duseră la colonelul Vrangel, care venise însoțit de prefectul districtului Const. Filipescu ca să-l aresteze. Colonelul era om brutal; pe nevasta lui Barițiu care venise cu unele obiecte necesare pentru o călătorie necunoscută și pe altă cocónă le dete afară, apoi după câte-va înjurături militare, dete pe arestatul în grija lui Negrescu, care stetea în grație mare la muscali, ca să-l păzescă preste nópte cu soldați în locuința sa, érá diminéta să-l pornescă sub pază de cazaci cu căruța poștei cea mult cântată de poeți, până la Ploiesci spre a-l da în mânilor generalului Hasford. Acel general primí pe Barițiu cu următoarele cuvinte: „Așa dară dumneata esci acel om, care de opt ani combați politica înaltului gubern al imperiului Rusiei, érá mai de curând ai îndemnat pe valachi prin foile dumnitale, ca se otrăvescă toate rîurile și fântânile, pentru-ca se péră trupele împératului meu“.

La o apostrofă atât de neașteptată Barițiu fără a răspunde un cuvânt, își făcú de două ori cruce. Atunci Hasford făcând căți-va pași prin sală și întorcându-se îi đise :

„Da, sciu ce vrei să-mi spui, că te-a suferit censura austriacă, ca să combați politica Rusiei. Ai noroc că mai de curând M. M. Lor împératul meu și împératul d-vóstră au încheiat o alianță nouă că de nu s'ar fi întâmplat acesta, te-am învăța noi pe d-ta a face opozițiune politiceii gubernului nostru“.

La acestea Barițiu replică: „Așa este Escelență, eu nu am scris și nu se putea se public nimic ce nu ar fi convenit censo-rilor impuși mie de cătră gubernul țerei mele, preste acesta foile mele au stat în anii din urmă sub cenzură triplă; în nici un cas însé nu va afla nimeni în điarele mele nici o literă cu care s'ar fi recomandat cuiva luare de măsuri barbare“.

Acéstă esaminare decursă în limba germână, pe care Hasford ca german de origine o vorbia fórte bine. După acea generalul

se mai îmblânzi, apoi chiamă pe comandantele piaței maior Münnich, acesta conform ordinului dat lui în câte-va cuvinte rusesci, luă pe Barițiu de braț și dând cazacilor drumul, îl conduse la locul de custoda stătătoriu din două camere, unde îl puse în arestul, în care se aflau un căpitan și un locotenente.

În cele două săptămâni cât a stat Barițiu arestat la Ploiesci, generalul îl chemă odată la sine, ca să-i pue mai multe întrebări asupra războiului civil din Transilvania. Barițiu îl rugă să-i permită a-i face un memorial în scris, cum și a-l lăsa din arest și a-i interna în oraș, pentru-ca să și pótă vedea de familie, care numai venise acolo dela Câmpina.

„Îți permit să-mi faci un memorial, dară din arest nu te pot lăsa, din cauză că am apucat a pune în raportul meu trimis la București, că te ții arestat“.

După trei zile Barițiu ceru prin oficiariul de inspecțiune altă audiență la generalul Hasford ca să-i presente memorialul. Să mai rugă din nou ca să-l pună în libertate; acum însă-i respunse tot cu blândețe ca înainte cu trei zile, că a scris din nou pentru el la București, adecă la comisarul plenipotent Duhamel și la comandantele suprem Lüders, ca să decidă ceva în cauza lui; de altmintea, adause Hasford, noi vom intra cât mai curând în Transilvania și atunci starea dv. de acum va lua altă față.

Dificultatea era, după cum aflaseră amicii lui Barițiu în București, că cumplitul Duhamel (francez legitimist renegat) vrășmas al presei, voia se exileze pe Barițiu la Odessa sau airea unde-va în Rusia, érá alții pretindeau ca fiind el sudit austriac să fie scos în Bucovina, ceea-ce s'a și întâmplat la două săptămâni după arestarea sa. Călătoria lui alătura cu cazacul în căruță și între dese întârzieri a durat patru zile până la Cernăuți, de Joi dimineața până Duminecă nóptea.

În cele de întâi două zile Barițiu a fost tractat în Cernăuți de cătră maiorul austriac br. Barko ca comandante al piaței, mai brutal și de cât fusese tractat în Câmpina de cătră colonelul muscal Vrangel. Mai întâiu séra pe la 9 óre când s'a prezentat Barițiu la el cu cazacul și cu o scrisóre adresată dela Ploiesci cătră generalul rusesc Grottenhielm, nu a voit să scie nici de arestarea lui Barițiu ca cetățan al imperiului austriac, nici de luarea lui de sub paza cazacului; după aceea însă când preste 1½ órá, adecă în cap de nópte a intervenit un colonel rusesc pentru cazac, atunci Barko vėdėndu-se compromis în ochii muscalului, sārind în suș

amenință pe G. Barițiu cu glonț, apoi chemând pe un corporal îl trimise la profos, ca punându-l în fiare militare, să-l arunce în arest cu soldații desertori.

Așa se și întâmplă, pre când orologiul din turnul bisericei catolice bătea la 12 ore din noapte, și G. Barițiu se afla dintru odată între 11 arestanți, cari la întrarea lui își zuruiră lanțurile cu un sunet infernal.

În acea situațiune funestă, grija cea mai mare a lui Barițiu era ca să aștepte și cum unii dintre abonații lui din Cernăuți despre căderea lui în acea captivitate, și apoi se o facă cunoscută deputațiunii românesce la Viena. Luni dimineața profosul militariu întreabă pe Barițiu conform regulamentului, de nume și connume; un corporal anume Ioan Chitu dela Năsăud, dat profosului de ajutoriu, auzind de numele lui Barițiu a și mers în aceeași zi la frații Hurmuzachi în redacțiunea ziarului „Bucovina“ spre a le comunica lor cele auzite. Marți, a treia zi Br. Barko își trasese sēma, de ordin să-i ia ferele, să-l mute în locuința curată a profosului, érá pe la 10 ore a permis neuitaților amici George Hurmuzachi și renumitului patriot Panu dela Moldova ca se vedă pe Barițiu în captivitatea lui și să-i ofere tot ajutorul posibil. Cluj

După 11 zile, în urmarea unei rezoluțiuni venite din capitala Galiției, de care încă tot se mai ținea Bucovina, Barițiu fu pus în libertate fără pic de cercetare, decât br. Barko îi dăsesse a cincea zi: „Mit Ihnen ist ein Verstoss geschehen, s'a întâmplat o eróre; eu cređusem că dta încă esci unul dintre rebelii sau spionii magiari, de cari în acestea timpuri sunt fórte mulți“. (Familia Barko, care se trage dintr'un general, a fost italiană curată, érá astăzi e magiarisată).

„Erai datoriu se întrebi, se cercetezi domnulē maior“, — fu respunsul lui Barițiu.

În ziua dimiterei din prinsóre lui Barițiu i s'a comis ca să se presente la generalul c. r. austriac Fischer și la Eduard Bach fratele ministrului, pe atunci prefect al Bucovinei. Se pare că generalul aprețiasse bine secătura făcută de maiorul Barko, pentru-că nici nu a voit să stea de vorbă cu Barițiu, ci 'i-a dăis numai prin adiutant, ca să-și vadă de cale, că este liber, „Sie sind frei“. — Eduard Bach din contră a obligat pe Barițiu ca se rămână în Cernăuți și să mērgă la el tot la câte două zile. Dară nici acesta n'a ținut mai mult de o săptămână; căci nobila și în veci venerabila familiă Hurmuzachi informată despre tóte adversitățile lui

Barițiu l'a cerut și l'a scos afară la moșia Cernăuca. Într'aceea chiar și neinternat în Bucovina, unde airea putea Barițiu să-și tragă capul în acelea țile nefericite? La familie în Ploiesci nu s'ar fi putut întorce pe nici o cale, mai vartos după-ce generalul Hasford îi observase curat în a doua înfățișare la el, că boierii cei mari din Muntenia îl uresc din suflet și că au voit să-și resbune din cauza Gazetei și a Foiei. În Transilvania? Acéstă țără era scaldată în sânge și dela Cernăuți până la Brașov pe unde aveai se ajungi? Dară tóte acestea combinațiuni erau cu totul de prisos, căci familia întrégă Hurmuzachi nu voia să audă de o depărtare alui Barițiu. Părintele și patriarhul familiei septuagenariul Eudoxiu adoptă pe Barițiu ca să-l aibă de fiu alătura cu cei cinci fii ai sei și cu cele două fice Eufrosina P. Petrină și Elisa G. Sturdza dela Dulcesci.

Trei luni de țile, adecă până după pacificarea deplină a patriei sale a stat Barițiu în Cernăuca și Cernăuți, în care timp a colaborat la țiaritul „Bucovina“, redactat de frații George și Alexandru Hurmuzachi în două limbi, românesce și nemțesce, așa precum cereau interesele națiunei, afară de aceea ținea corespondență cu deputațiunea națională dela Viena.

În timpul petrecerei sale în Bucovina și mai ales după ce-i mai trecuse periculósa durere de ochi contrasă din căldurile africane și din pulberea drumurilor în transportarea sa cu cărucióra postei, el avu ocasiune de a face cunoscință cu mulți patrioți moldoveni retrași în Bucovina din calea muscalilor, precum a o și înnoi cu alți moldoveni fruntași, cari se refugiaseră încă pe la finea lui Martiu 1848 la Brașov în urmarea micei revolte a tinerimei din Iași, pentru care Domnul țerei Michail Sturdza îi pedepsise cu închisori și cu bătăi de biciu. Fusesse un timp, în care se aflau la Brașov preste optzeci de refugiați din Moldova și din Muntenia, pentru-ca preste un an să dea ambele țeri românesci ospitalitate cel puțin la opt mii de ardeleni și ardeleni din români și sași, scăpați acolo dinaintea glónțelor și furcilor unguresci.

Din acel timp G. Barițiu își mai aduce aminte érași cu mulțămită ferbinte de generositatea patrioților moldoveni. Încă pe drum, pre când ajunsese la Roman, doi comercianți, cu cari era bine cunoscut dela Brașov, vedându-l escortat în trăsura de un cazac armat cu puscă, pistol și sabiă la comandantele piaței, alergară acolo ca să-l îmbie cu bani de drum, de care se póte că avea trebuință în acea călătorie fatală. Dênșii adecă aflaseră de spo-

liarea familiei lui Barițiu în Predeal prin insurgenți, li-se mai și spusese că au să-l internețe în Rusia la Odessa. Dară unde putea se primescă el bani în acea stare? Le-a mulțămît adăogând, că dacă va remânea din acea călătorie cu viêtă, avênd trebuință va recurge la bunătatea dumnealor. Ambii acei comercianți erau armeni onorabili. Barițiu încă nu scăpase din captivitatea dela Cernăuți, pre când emigrații moldoveni îi și oferiră un ajutoriu de 60 galbini în aur. Totodată scriseră la Moldova, unde se și aflară două dame de rang, care punându-se în fruntea unei colecte anonime cu câte 20 galbini, în câte-va zile transmiseră lui Barițiu 174 galbini și mai târziu 300 fl. m. c. în argint, fără a se sci dela eine și dela câți. Abia după doi ani Barițiu află, că cele două dame suflete ângeresci au fost dómna Catinca vęd. Sturdza și dómna Elisa Georgieș Sturdza dela Dulcesci, sora mai mică a fraților Hurmuzachi.

După-ce s'au primit și la Bucovina scirile despre pacificarea țerei, în 6/18 Septembre care era totodată ziua onomastică a capului familiei Hurmuzachi, s'a inaugurat în Cernăuca o sərbătore, la care s'au adunat toți membrii familiei atât cei din loc cât și cei doi frați mai mari Constantin și Eudoxiu cu sora și cumnatul dela Moldova, cât și celalalt ginere d. P. Petrino cu consórta sa geniala dómna Eufrosina și cu toți pruncii. De a doua zi aceea sərbătore familiară se prefăcù în alta națională, care ținù 8 zile cu totul.

Între acestea Eduard Bach fù strămutat dela Cernăuți la Sibiiu în calitate de comisariu plenipotent împărătesc lângă nou denumitul gubernator general br. Ludwig Wolgemuth. În aceleași zile veni și episcopul Andreiu Saguna dela Viena la Cernăuți, unde chemând la sine pe Barițiu, îl îndemnă să se întorcă în patria sá, căci și Preasânția Sa trece prin Moldova la Brașov și de acolo la Sibiiu.

Era și timpul suprem ca să-și vedă și Barițiu de familia sa desolată și de restaurarea după puțință a modestei sale averi, cu atât mai vertos, că și părinții sei fuseseră spoliați de tótă averea mobilă, vite, cerealii, unelte de agricultură etc.

După-ce a mai stat și în Moldova cu scop de a mulțămi binefăcătorilor sei pe unde-i putea afla, Barițiu se întorse la Brașov în 18 Octobře st. n. 1849.

Din aceea zi Barițiu trebuia se mai cugete și la viitoriul seu și al familiei sale. După ce ca publicist fusese sbiciulat de atâtea

furtune și valuri într'un period de doispredece ani, interesul seu pentru o viață și activitate mai linistită îi dictau, că stringând într'o sumă totă averea câtă se mai afla în obligațiuni hipotecare amortisate în urma jafului din Predeal, să se întorcă pur și simplu la diecesă de unde eșise pe timp nedeterminat fără a renunța nici odată la vocațiunea sa primitivă. Un profesor sau și protopop sar fi putut alege din el, precum sau ales din alți contimpurani ai sei; dar bărbații cari conduceau în aceea epocă destinele poporului român din Monarchia Habsburgilor, au pretins cu totul altceva dela Barițiu și anume ca să se arunce din nou în valurile politicei militante, sub guvernul sabiei, sub domnia legii marțiale. În restimpul dintre căderea Ungariei la Világos și întorcerea târzie alui Barițiu și altor români cătră finea lui Octobree în patria lor se lățise fama în diverse ținuturi ale țerei, că muscalii ar fi trimis pe Barițiu în Siberia. Dupăce s'a întors, îi veniră provocări ca se continue cu Gazeta și cu Fóia. Acum însă s'a cerut se aibă concesiune nouă dela guvernul cel nou, pentru care Barițiu a și recurs mai întâiu în scris în 28 Octobree, a fost însă silit să se presente la Sibiiu în persónă și numai așa i s'a dat concesiunea nouă pe numele lui.

Barițiu a continuat cu redacțiunea din 5/17 Decembre, a curmat'o însă în 13/25 Februaruu 1850 în urma unei tăieturi cu sabia de dragon. Într'o di adecă redactorul fű chiebat la căpitanul c. r. al cetăței (prefectul poliției) anume Schelker, ca să i-se spună că guvernul c. r. vede cu neplăcere, publicându-se raportul lui Avram Iancu în limba română în „Fóia pentru minte“ etc. și îi se dă consiliu ca se curme publicarea. Redactorul mirându-se că i se înțerđice reproducerea acelu raport *oficial*, publicat la Viena în limba germână, declară că el nu se pôte compromite în ochii publicului prin curmarea publicărei. Barițiu nu reflectase că în acelea đile avea a face cu o potestate discreționară, militară, absolută, care se înfige tot deauna după un rėsboiu civil barbar.

Atăta i-a trebuit redactorului. Căpitanul raportă la Sibiiu. După câteva đile veni dela guvern ordin strict ca se tragă pe Barițiu la rėspondere pentru vre'o opt articli publicați de mai înainte și în cas de așa, să-l înduplece ca să-i retragă, căci apoi sub acésta condițiune va afla grațiă. Căpitănia închise pe Barițiu într'o cameră cu un secretariu pe timp de trei óre, și-l sili să-și descrie acolo seusa sa, ér nu acasă. Barițiu nu'și retrase nici un punct din cele inculpate. După al doilea raport veni decretul gu-

bernia, prin care ambele foi fuseră sistate și redactorul depărtat fără alt motiv, decât pentru cerbicie (wegen Halsstarrigkeit).

În acele zile, adevărat îndată la începutul anului Gazeta și Fôia avéu numai din Transilvania și Ungaria peste șase sute de abonați. Public și redactor au ramas în daună până la Septembrie. Gubernorul br. Wolgemuth s'a recules curând și a vădut, că sedus fiind, precipitase măsura luată contra lui Barițiu. Se cauta un alt redactor; cel mai cunoscut ca fost colaborator era Andrei Murășian, care însă vădënd bine, că sub legea marțială și față cu pașimile colcăitoare la tóte trei naționalitățile pozițiunea unui redactor e mult mai critică decât sub censura preventivă, a mulțamit și nu a primit, ci a întrat în funcțiune la gubern, precum făcuseră mai toți românii trecuți prin scóle, căci după resturnarea sistemii vechi feudale și esclusive era mare lipsă de servițiul lor. Așa însă nu remâneau indiviđi *independenți pe dinafară*, cari se scie apăra cauza națională. În fine pe la Septembrie 1850 fú denumit redactor dl profesor gimnasial Iacob Murășian, care însă nevrënd se depună cautiune, a pus în fruntea gazetei pajura austriacă, ca se trecă de oficiósă, ér Barițiu și Muntean colaborau la acelea foi; acest din urmă însă numai până în 1853, căci după aparițiunea „Telegrafului Român“ prelatul Andreiu Șaguna la oprit dela colaborarea ulteriróră la „Gazetă“.

Așa sub domnia absolutismului până în anul 1860 foile române din Brașov numai cât au vegetat ca sub ori care absolutism, fie acela personal fie constituțional. Se întrodusesse și așa numitul avertissement (Verwarnung) după esemplul lui Napoleon III una, două ér cu a treia dojană diariul era sugrumat pe cât timp plăcea ministrului sau prefectului.

În fine după emanarea diplomei din 20 Octobree 1860 și mai ales dupa patenta din Februarie 1861 câstigă și presa un câmp mai larg de libertate și numărul abonaților Gazetei crescú dela 400 la 1000—1200, pentru-ca sub dualism se scadă succesive până în 1875 la trei sute. Atât de mult depinde viața presei periodice dela sistemele guvernamentali și mai ales dela ura sau toleranța ministrului și a prefectilor sub absolutism de ori ce natură. Rigórea de fer din anii cei de întâiu ai absolutismului austriac se mai poté esplica din multe împregiurări. Magiarii se aflau peste tot în conspirațiuni permanente, emigranții lor preparau un alt răboiu civile teribile; după complotul cel mare și după spênđurarea cătorva, măsurile administrațiunii s'au înăsprit și mai tare, românii

cu sașii ambii austriaci devotați, trăiau totuși între sine foarte rău. Tirănia cea mai periculoasă intrase chiar între români cu români; dovadă între altele multe, enciclica de afurisanie a episcopului Andreiu Șaguna, Nr. Consist. 1090 din 5 Decembre 1855, publicată în toate bisericile în sărbătorile Crăciunului.

Denunțările dela Sibiiu la Viena erau la ordinea zilei. A trebuit se ajungă lumea la o libertate, de și moderată a presei, pentru-că denunțanții se-și mai înfrêne pofta de a mai neferici pe alți oameni. Astăzi afurisanii și denunțări de acestea din periodul absolutismului se citesc numai cu compătimire pentru pasiunile omenesci. După scăparea în câțva a presei de rigorea profosului, bucuria lectorilor români se manifestă între altele și cu aceea, că de ex. Barițiu fu ales în comitatul Caraș membru onorariu, în districtul cetăței de Peatră protonotariu de onóre, din districtul Năsăud comitatele Hunedórci, Turdei îi veniră adrese de recunoscință coperite cu subscripțiuni, ér 12 dame române din Pesta îl surprinseră cu un *Album* prea frumos și prețios, în 30 Aprile 1863.

În Octobre 1852 un consorțiu de capitalisti și mai ales comercianți români învoindu-se prin contract ca să înființe de o fabrică mare de hârtie mecanică la Zernesti, adevă să-și încerce odată și românii norocul în industrie mare, au însărcinat pe G. Barițiu cu misiunea de a cerceta în Belgii, Francia și Elveția câteva fabrice de machine, de care pe atunci nu se aflau nicăiri în Austria, a încheia contract de liferațiune, a căuta și tehnici apți de a conduce aceea fabrică. După punerea fabricii în activitate Barițiu fu ales de director la ramura comercială, în care a funcționat preste douăzeci de ani între greutate și stercătóre de sudori, până când și acest consorțiu, ca și cele mai multe industrii mari din statul acesta, a trebuit se capituleze dinaintea teribilei concurențe străine, care se jõe cu milioanele, pe când consorțiul din Brașov începuse cu un capital numai de 80 și respective 120 mii.

Sub data Viena 10 Iuliu 1860 episcopul Andreiu br. Șaguna, care pe atunci se afla la senatul imperiale înmulțit, invită pe Barițiu ca se compună și dēnsul un proiect de statute pentru înființarea unei societăți literare românesci, a cărei idee să născuse de mult între români, dar în periodul absolutismului dormise încălđită la pepturile câtorva bărbați privighiători. Cu aceea scrisóre adresată lui Barițiu prelatul constată, că neînțelegerea dintre dēșii nutrită de lingușitori dispăruse.

În anul 1861 începându-se luptele politice în tot cuprinsul țerei, ca și în monarhia întregă, lui Barițiu nu i-a fost cu putință se lipsescă — afară de două cazuri de morb foarte periculoase — delanici o adunare, conferințe și alte consultări. Pentru dieta din 1863/4 guvernul n'a suferit să fie ales unde-va ca deputat, ci l'a prevenit cu onórea de a fi numit *regalist* în spiritul vechiului feudalism. Guvernul a știut bine pentru ce-i făcea acea onóre nici-decum dorită. Din dietă Barițiu fù ales între cei 26 ardeleni deputați la senatul imperial de două ori. Între anii 1861—1865 el făcuse 14 călătorii între Brașov, Sibiiu, Viena etc. în afacerile publice ale țerei și ale națiunei, până când în Martiu 1865 aflând în Viena, din isvor prea bine acreditat, că poporul românesc are să fie sacrificat unor scopuri superiori de stat, amărit în sufletul seu s'a întors pe Pasci la familia sa și a decis în sine, că ori-cum s'ar mai întórce lucrurile, dînsul se nu mai participe în tótă viața sa la nici o adunare legislativă. Începënd îndată din Iuniu 1865 până în 1867 temerile lui Barițiu s'au constatat în grad amețitoriu și departe preste ceea-ce presupunea el, adecă tocma așa, ca și cum poporul românesc ar fi fost până atunci cel mai cumplit trădătoriu al monarhiei. Acelea informațiuni din 1865 la care se alăturau chicanele românilor fusioniști mascați din Ardeal, cum și unele daune grele, au trântit pe Barițiu în așternut din Decembrie 1865 până în Aprile 1866.

Aceia cari cunosc opiniunile politice ale lui Barițiu își pot face idee de mărimea suferințelor lui din acei doi ani. El adecă credea între altele așa, că nici o individualitate națională nu póte se existe sus în aer, între cerú și pămênt, ci numai aici jos pe un teritoriu anumit, nici limba omenescă nu se póte vorbí ca a paserilor pe sus în sbor și cu atât mai puțin se póte scrie și cultiva airea, decât tot pe pămênt. Acesta condițiune imperativă pentru esistența și desvoltarea naționalității românesce o vedea Barițiu proclamată mai vîrtos în diploma din 20 Octobre, o mai vede și astăzi. Față cu privilegiile feudalistice și de monopóle el nu cere privilegiuri pentru națiunea sa, el pretinde numai concurența liberă pe tóte terenurile activității omenesce și parte dréptă, proporționată la sarcine și la folóse: apoi dacă românul va cădea în aceea luptă dréptă, cădút se fie. Acestea avantaje îi promitea lui politica numită a lui Schmerling, care și începuse ale roslisa serioasă. Barițiu scia și vedea, că cerând mai mult, însufli gríja mare și regiunile supreme și vii în pericol de a perde și cele câștigate, precum și

și întemplat în adevăr și se întemplă chiar în ziua de astăzi. O cătă de români însă lipsită de ori-ce prudență și de tact politic era preste măsură lacomă și pretențioasă la *domnii*.

Suferințele prin care a trecut G. Barițiu în acești din urmă 20 de ani în luptele sale politice din patria sa natală, dânsul le-ar fi putut evita pentru persoană și familia sa foarte de timpuriu și de sigur, mai întâiu în Martiu 1859 când în urmarea votului adunării legislative din Moldova avé la mână decretul prin care fuse denu-mit inspector general preste scólele din Moldova cu salariu fix de 800 galbini pe an în locul lui A. Tr. Laurian, care trecuse la București, sau măcar atunci, când în Septembrie 1860 i se oferise redacțiunea „*Monitorului Oficial*“ cu adaosul „*Fóiei sătesci*“ pe lângă salariul fix de 1500 lei vechi pe lună (subscris ministru Fi-lipescu.) Însă dacă se póte aplica la cineva proverbul prosaic des-pre „verme la rădăcina hrénului,“ apoi acésta se póte dice despre G. Barițiu. Pe dânsul îl apuca totdeauna un fel de jale de câte ori i se părea, că are să se despartă pentru totdeauna de patria sa nefericită.

Cu ocasiunea adunării generale a Asociațiunei transilvane ținute la Brașov în anul 1862 Barițiu propuse românilor deschiderea unei esposițiuni de industrie și economie curat românescă, pentru ca să se vadă dacă avem și noi cel puțin o industrie de casă. Așteptările fiind foarte modeste, rezultatul a surprins chiar și pe publi-cul neromânesc, a contribuit tot odată la încurăgiarea industriei între români până la esposițiunea a dóua tot românescă din Sibiu deschisă în anul 1881.

În anul 1866 vedënd bine cum se arméză insurgenții magiari pe față pentru-ca dintru odată cu răsboiul din Boemia să începă și ei vërsarea de sânge în Ardeal, după consultare seriósă avută cu mai mulți români, G. Barițiu și Dr. Ioan Rațiu luară asupra-și misiunea de a mijloci prin guvernul țerei cât și prin comandantele general principe Montenuovo prea înalta încuviințare de a convoca feciori și bărbați români pentru organizarea de patru legiuni de voluntari cu îndatorirea de a susține liniscea publică cel puțin pe la punctele cele mai periclitate. După-ce acel răsboiu se ter-mină iute preste tótă așteptarea și încheindu-se pacea trupele re-gulate începură a se întorce în garnisónele lor, Maiestatea Sa prin Prea înalta decisiune din 6 August, împărtășită de cătră gubernatorul c. Crenneville sub Nr. presid. res. 745, Cluș 14 Aug. 1866 binevoí a demanda descoperirea prea înaltei sale recunoscințe (Aller-

höchste Anerkennung) cătră numiții doi bărbați pentru scopul lor leal și patriotic.

În același an 1866 guvernul Maiestății Sale dete lui G. Barițiu concesiunea de a putea participa și lucra ca membru actuale în ~~Academia română~~ din Bucuresci la compunerea dicționarului academic și la celelalte ocupațiuni științifice, care însă atât din cauza resboiului cât și pentru cholera înfricoșată s'au început numai în August 1867 și de atunci se continuă în fie-care an.

În 18 Octobree 1868 reprezentanții municipali din Brașov, în mare majoritate sași-germani, aflară cu cale să alégă pe Barițiu între cetățenii actuali jurați ai comunei urbane și totodată a-l număra între membrii municipiului. Acesta ca o recunoscință pentru ostenețele lui Barițiu, puse mai ales întru realizarea planului juncțiunii călei ferate cu a României, după care a fost érași însărcinat succesive cu alte trei călătorii în aceeași cauză la Bucuresci, până când în fine s'a și ajuns scopul.

Opiniunile și credințele politice ale lui G. Barițiu sunt cunoscute mult mai bine decât se fie trebuință ale specifica la locul acesta; acelea sunt cuprinse și desvoltate mai vîrtos în cursurile de ~~71/2 ani ale~~ diariului seu politic, precum și în Memorialul compus și publicat din însărcinarea conferenței electorale românesce din Maiu 1881. Până la ce măsură este Barițiu pătuns de dreptatea cauzei românilor din țerile corónei S. Stefan, s'a vèdut și din apërarea sa în cele trei procese politice de presă intentate lui în cei șapte ani din urmă de cătră guvernul Ungariei cu tendință învederată, de al face se arunce la o parte pentru totdeuna péna de publicist; s'a cunoscut însă din achitarea unanimă de tóte trei ori de cătră curțile juraților, în care nu a fost nici un român, că chiar și concețenii sei de alte naționalități sunt convinși de strigătórea nedreptate ce se face sub actuala sistemă politică întregului popor românesc.

Activitatea lui Barițiu ca om de litere ~~să mărginesce~~ la un *Dicționariu German-român* elaborat în societate cu I. M. Muntean în 1853—1854, înavuțirea vocabulariului *român-germán*, de dr. Polizu 1857; *Dicționariu unguresc-românesc* 1869, fórte mulți articlii și disertațiuni mai ales istorice publicate în „Fóia pentru minte, inimă și literatură“ redactată de el între 1838 și 1850, mai departe în „Transilvania“ organ al Asociațiunei transilvane literare, al cărei redactor a fost aprópe 20 ani, cum și câte-va disertațiuni și alte lucrări istorice în *Analele academiei de sciințe* din România. Barițiu a colaborat vre-o doi ani și la proiectul cel vast de dicționariu și

de glossariu 1871—1876. Alte lucrări mai mărunte, cum disertațiuni scolastice, călindare pe un period de 11 ani, etc. le trecem cu vederea.

Cea mai nouă și mai însemnată lucrare a lui Barițiu este opul intitulat: „*Părți alese din istoria Transilvaniei pre 200 ani din urmă.*“ (3 vol. W. Krafft în Sibiiu).

Cu ocasiunea conferenței naționale din 8 Maiu 1887, când Barițiu, — atunci președinte atât al conferinței cât și al comitetului național, — se retrasă de pe terenul politicei militante, delegații întruniți în Sibiiu în recunoscința meritelor ce și le-a câștigat ca publicist în decurs de 52 ani, au arangiat în onórea lui un banchet și i-au predat pe lângă o pênă de aur dela damele române din Budapesta și un album cu o adresă subscrisă de aprópe întréga inteligința română din Transilvania și Ungaria, încă și un modest dar național cu rugarea, să-l foloséscă pentru publicarea scrierilor și cercetărilor sale istorice. Barițiu a și promis, că va satisface acestei dorințe, sub condițiunea însé, că nu va fi necesitat să se ocupe mai departe cu politica militantă. Promisiunea și-a împlinit-o în timp relativ fórte scurt, încât la 1889 a și apărut volumul I, (XX+776 pagini 8° mare), care se ocupă cu evenimentele dela Mihail Apafi (1683) până la 1848, și servesce opului întreg ca întroducere pregătitoare; la 1890 volumul II (XVI+800 pagini) cu istoria revoluțiunei și a erei absolutistice până la 1860, ér la Octobre 1891 volumul III, (XII+626 pagini), care se ocupă cu evenimentele din 1860—1883.

Istoria lui Barițiu, cu documentele și corespondențele bogate, ce le conține, va rămâne pe un timp îndelungat un isvor fórte prețios pentru studiul celei mai însemnate epoce din istoria mai nouă a poporului român din Transilvania și Ungaria și nime altul a fost mai chiămat a descrie evenimentele acestei epoce, decât Barițiu, pentru-că nime altul póte susține cu privire la acelea cu mai mult drept cuvintele mândre: „*quorum pars magna fui.*“

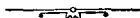
Astăzi Barițiu își dedică tótă activitatea „Asociațiunei transilvane,“ a cărei președinte este, și mai cu sémă scólei de fetițe cu internat, ce o susține acéstă Asociațiune.

FELICITĂRILE.

12/24 Maiu 1892.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Deputațiunile.

Cea dintâi dintre deputațiunile, cari s'au prezentat în 12/24 Maiu la dl Barițiu, a fost delegațiunea *Academiei Române*, constă-tătoare din vicepreședintele *V. A. Urechia* și din membrii *Acade-miei*: *P. Poni, Grig. Ștefănescu, Gr. G. Tocilescu și Iosif Vulcan.*

DI Urechia cu această ocasiune a cetit adresa de felicitare a Academiei, scrisă pe pergament, cu textul următor:

Scumpe coleg!

Rar dar dela Dumneșeu este a ajunge la vârsta înaintată de optzeci de ani; mai rar însă este se fi parcurs un period atât de lung al traiului omenesc ca fruntaș al națiunei, în muncă neobosită și și rodnică.

Cel Atotputernic Ți-a trimis aceea virtute, aceea vigóre, care Te-a oșilit, spre a pute trece prin toate furtunile vieșei. Stai astăzi în mijlocul nostru ca un stejar verde, neatins de vijelie, spre bucuria némului întreg. CU Cluj / Central University Library Cluj

Primesce dar, scumpe coleg, cu ocașiunea zilei solemne de douăspre-șce Maiu, în care închei opt decenii, de odată cu felicitările noastre cele mai călduroșe, espresiunea iubirei și a venerațiunei ce-Ți păștrăm.

Dumneșeu sè-Ți dea încă mulți ani, ca sè ne mai învești, precum ne-ai învățat totdeuna, a ne iubi némul și a lucra pentru mărireă lui!

Bucuresci, în 11/23 Maiu, 1892.

Președintele Academiei române

Ioan Ghica.

Vicepreședinți:

I. C. Negruzzi.

V. A. Urechia.

Dr. D. Brandza.

Secretariul general

D. Sturdza.

Mem b r i i:

P. S. Aurelian. Gr. G. Tocilescu. Gr. Ștefănescu. N. Cretzulescu. Haret. V. Maniu. General Falcoianu. G. Sion. P. Poni. N. Ionescu. G. Chitiu. Dr. I. Felix. A. Papadopol-Calimach. Episcop Melchisedec. G. Cobalcescu. Iosif Vulcan. I. Caragiani. N. Quintescu.

Comitetul „Asociațiunei transilvane“ s'a prezentat în corpore pentru felicitarea președintelui seu. Conducătorul și vorbitoriul acestei deputațiuni a fost vicepreședintele Asociațiunei, Ill. Sa vicariul arhiepiscopesc Dr. *Ilarion Pușcariu*, care a ținut următoarea cuvântare :

Ilustre și Venerabile Domnule!

Ca un dar dela Dumneșeu Ți se socotesce, că astăzi împlinesci opt-șeci de ani ai etății.

Un dar dela Dumneșeu a primit în Tine, Ilustre bărbate, poporul român prin venirea Ta în lume; pentru-că ai fost un apostol al culturii poporului român.

Cu zel și devotament ai fost în totă viața un dascăl și părinte bun al tinerimei; ai fost un înțelept sfătuitor și apărătoriu intrepid al poporului român adênc cercat.

Meritele neperitóre câștigate prin muncă spirituală continuă Ți-au asigurat stima generală în așa măsură, precum la puțini e dat a se bucura, aflându-se în viață.

Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român, avându-Te ca președinte în fruntea sa, se află în calea celui mai frumos progres. Comitetul acestei Asociațiuni află ziua de astăzi de ocaziune binevenită a se prezenta corporativ în mod sărbătoreșc pentru a felicita pe scumpul seu președinte la împlinirea anului al optșecilea al etății.

Primesce, Venerabile bărbat, prin rostul meu debil sincerile felicitări ce-Ți facem astăzi dimpreună cu urarea noastră, ca Provedința dumneșească să-Ți lungescă încă mulți ani firul vieții și să Te țină în mijlocul nostru ca pe un odor scump al nêmului românesc. „Să trăescă!“

Comitetului Asociațiunei s'a alăturat și reprezentanții *despărțemêntului Orăștie*, în numele cărora iubilantul a fost felicitat prin dl Dr. *Avram Tincu*.

* * *

Comitetul „*Reuniunei femeilor române*“ din Sibiiu s'a prezentat sub conducerea președintei, a d-nei *Maria Cosma*, și a predat iubilantului diploma de membru onorar al reuniunei.

D-na *Cosma* a rostit cu acêșta ocaziune următoarea cuvântare :

Pré stimată domnule!

A 80-a aniversare a vieții d-vostre plină de o activitate rară și merite neperitóre pe terenul cultural pentru nêmul românesc, ofere ocaziune binevenită și membrilor reuniunii femeilor române din Sibiiu spre a-și puté mani-festa sentimentul plin de recunoștință și venerațiune nutrit față de d-vostre.

Întruniți în I. adunare generală estraordinară ținută în 10 Maiu a. c. v'au ales de membru onorar. Noi membrii comitetului avem plăcuta misiune a ve aduce acésta la cunoștință și a ve ruga, să primiți pe lângă cele mai sincere felicitări din partea membrilor reuniunei noastre, pentru a cărei prosperare dela înființarea ei a-ți binevoit a conlucra, — și acésta diplomă de membru onorar — în semn de stimă.

Dorim din adâncul inimei, ca ilustrul bărbat, carele stă ađi în fruntea Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, să trăească încă la mulți ani în deplină sănătate și fericire cu prea stimata sa familiă, spre bucuria mamelor române, precum și spre bucuria generațiunei viitoare de a cărei creștere în spirit românesc cu atâta abnegațiune se îngri-gesece și a întregii românimi.

* * *

În numele „*Reuniunei femeilor române gr. catolice* pentru înfrumșetarea bisericii din Sibiiu“ dl Barițiu a fost felicitat prin o deputațiune condusă de d-na *Pop-Harșianu*.

* * *

Reprezentanții *presei române* și anume a ăiarelor „*Gazeta Transilvaniei*“, „*Luminătoriu*“, „*Telegraful Român*“, „*Unirea*“, „*Familia*“ și „*Romänische Revue*“ s'au prezentat sub conducerea d-lui *Iosif Vulcan*, care a rostit următoarele cuvinte:

Măestre!

Ađi națiunea întrégă serbéză jubileul marelui seu fiu.

Tóte păturile societății române resimt bucuria, că Dumneđu ni Te-a ținut în viață până la aceste adânci bătrânețe.

Dar dacă vr'o clasă óre-care se crede îndreptătită a se veseli în ăiua acésta; în primul plan trebuie să venim noi muncitorii presei, cari te-am avut drept dascăl literar, care ne-ai învățat limba românescă, și pe care totdeauna cu fală te-am numit: decan al presei române.

Cu legitima mândrie a bucuriei venim dar să te salutăm și noi, urându-ți ani îndelungi, să ne poți fi încă mult timp model și ideal!

* * *

În numele funcționarilor institutului „*Albina*“, a cărui vice-președinte este dl *Barițiu*, l'a felicitat conducătoriu deputațiunei, directorul esecutiv, dl *Partenie Cosma*, cărui iubilantul i-a mulțămuit cu cuvinte deosebit măgulitoare.

* * *

În numele *profesorilor dela institutele din Blaș* s'a prezentat o deputațiune numărösă sub conducerea d-lui asesor consistorial Dr. *Aug. Bunea*, care a adresat iubilantului o cuvântare deosebit frumösă și i-a predat autograful Esc. Sale Metropolitului Ioan Vancea de Butésa, publicat la alt loc.

* * *

O deputațiune a *Românilor din Brașov*, condusă de dl *Ioan Lengher*, a predat iubilantului un album splendid cu portretul seu, lucrat în aquarel de d-na *Elena Mureșan*.

Acest album conține următórea adresă de felicitare :

Sunt puținii acei norocoși cărora provedința divină le-a permis să ajungă frumösa vörstă de 80 de ani, dar mai puținii sunt acci ómeni binecuvântați de Dumneșeu, a căror vieță îndelungată a fost plină de activitate laboriösă și binefăcătóre pentru semenii sei, cum a fost vieța Domniei-Tale pentru noi românii.

Pentru acel dar, trebuie să se felicite românii din tóte părțile, în special însă noi, românii din Brașov și împrejurime, cari am avut fericirea a Te avea ani îndelungați în mijlocul nostru.

Resultatele rodnice ale activității, ce ai desvoltat între noi pe teren cultural, social și politic, cu un cuvânt pe tóte terenele, au lăsat urme neperitóre.

Înființarea „Gazetei Transilvaniei“ și a „Fóiei pentru minte, inimă și literatură“, partea însemnată ce ai avut-o la întemeierea Casinei române, precum și conclucrarea la urșirea scólelor nóstre românesci din Brașov sunt tot atâtatea monumente ale activității binefăcătóre, ce ai desvoltat între noi.

De sine se înțelege că resultatele binefăcătóre ale unei activități și laboriosități atât de bogate nu s'a putut mărgini numai la cercul restrins al Românilor din Brașov și împrejurime, ci s'au estins asupra tuturor românilor.

Este fapt necontestat și necontestabil, ca prin organul înființat de DTa, cel mai vechiu jurnal românesc, care multă vreme a fost unicul far de lumină pentru românii de dincoace și de dincolo de Carpați, precum și prin alte scrieri ai conclucrat puternic la redășeptarea culturală și la renascerea politică a națiunei române.

Ba chiar acum, la adēnci bătrânețe, n'ai pregetat, Venerabile bărbat, d'a aduna fructele studiilor istorice de mulți ani, d'a salva multe fapte istorice referitóre la români, de pericolul uitării și d'a înzestra națiunea română cu un op istoric de valóre neperitóre.

Cestia culturai, fiind cestia omenimei, promovarea culturai românesci prin activitatea D.-Tale a aflat resunet chiar în străinătate, peste hotarele românismului.

Astăzi abia mai există op enciclopedic, care să nu fie rezervat în coló-
nele sale loc onorific pentru George Barițiu și pentru meritele sale, câștigate
pentru înaintarea culturală a națiunii sale.

Onorabile Domnule!

Vrednicule bărbat!

„Dacă noi românii am da cândva uitărei meritele bărbatului, care până la
al 80-lea an al vârstei sale s'a luptat luptă bună, luptă cu succes pentru înain-
tarea și fericirea națiunii sale, lupta de mulțori împreună cu periclitarea
libertății și a vieții sale, dicem, dacă noi am uita acele merite, în acest cas,
viitorimea nepreocupată ar fi în drept să ne acuze de crima negrei nerecunoștințe.

Dar acesta nu este, fiind-că nu pòte fi!

Deci ne împlinim nu numai o prea plăcută, dar chiar o sfântă datoriă,
dacă astăzi, când împlinesci 80 de ani ai vârstei, venim cu venerațiune și cu
iubire a depune tributul recunoștinței pe altarul meritelor neperitòre, ce ai
câștigat pentru întreg némul nostru românesc.

Dumnezeu să Te țină încă mulți ani spre bucuria noastră a tuturor!

* * *

Delegatul „Reuniunii femeilor române din Deva“, dl *Francisc
Hossu Longhin* a predat iubilantului o diplomă de membru onorar
al acelei reuniuni.

* * *

Mai mulți *tineri români din Sibiu* au prezentat iubilantului
un pergament cu textul următor:

Prea venerate și mult iubite Domn!

A trăi mult este un dar ceresc, o fericire. A îmbetrâni însă lucrând
pentru patrie și națiune, este merit.

În toate vremurile bătrânețele au fost venerate. Și este cea mai mare
virtute a popórelor, să păstreze recunoștința fiilor lor distinși, plini de merite.

Dând espreșiune simțemintelor noastre de venerațiune, ađi când împliniți
opt-deci de ani, îndeplinim nunumai o datorie, dacă ne închinăm în fața merite-
lor, aducem prinosul nostru de dragoste și stimă cătră bărbatul, a cărui inimă a
bătut totdeauna pentru popor. Ne facem apoi o plăcere și mângăiere, putând
să ne folosim de acest prilej și să Vă dorim sănătate lungă, să ne putem bucura
mult timp încă de căldura inimii D-Vòstre, ce întotdeauna a bătut pentru scumpa
noastră națiune.

Sibiu, 12/24 Maiu, 1892.

* * *

Dintre *institutede din Sibiu* s'au prezentat:

Corpul profesoral dela *institutul teologic-pedagogic*, sub conducerea directorelui, d. Ioan Hannia;

Corpul didactic și o deputațiune a elevelor dela *scóla de fete* cu internat, sub conducerea directorelui, d. Dr. I. Crișianu, care între altele țise:

„Nu puteau lipsi din șirul gratulanților nici tinerele mlădițe, elevele scólei, care cu fiască pietate vin și ele să Te felicite, în semn de nețărmută mulțamită, cu care îți datoresc pentru neprețuitele sfaturi și învățături, ce ȃilnic le dai, asigurându-Te, că acelea pe pământ roditoriu au căđut și vor căde. Și un mic dar îți presintă ele, un modest lucru de mână, pe care Te rogă a-l primi cu aceeași părintească iubire, de care pătrunse sunt tóte povețele, ce le dai“.

* * *

Șirul deputațiunilor l'a încheiat *Comitetul reuniunei învățatorilor din protopopiatul Sibiului*, condus de dl Dr. D. P. Barcianu, și membrii societății de lectură „*A. Șaguna*“.

Au urmat apoi gratulațiunile singuraticilor amici și admiratori ai iubilantului.

Felicitările Archiereilor români.

I.

Blaș, 23 Maiu, 1892.

Magnifice Domnule Iubilar!

După-ce din îndurarea preabunului D-țeu în ziua 24 Maiu a. c., ce e aprópe, veți ajunge anul 80-le al vieții venerabile și mult prețuite pentru tóttă națiunea noastră: eu subscrisul, carele încă sum fiul lunei lui Maiu, născut în 18. la anul 1820, deosebit mă bucur de darul vieții venerande, ce l-ați căpătat de la Domnul vieții, și Vě și gratulez la acela din adêncul inimei mele; acêsta o fac și ca mai betrân, de după țile și încă cu 6, și ca mai tēner de după ani, și încă cu 8.

Deci permiteți-mi, Magnifice Domnule, ca sě Vě și oftez dela prea înduratul D-țeu, ca numărul diferinței între țilele și anii nostri combinați, ce face 14, de acum înainte, cu calcul matematic computați în ani deplini, sě Vi-l dee acel numer întreg a-l poté petrece în cea mai bună sănătate și vigóre perfectă, atât trupescă cât și spirituală, spre bucuria generală, ce Vě aduce acum urările cele mai ferbinți cu mine dimpreună.

În fine oftându-Vě binecuvântarea de sus împreunată cu a noastră archierescă, am remas cu tóttă onórea,

sincer stimător

*Ioan Vancea m. p.,
metropolit.*

II.

Sibiiu, 12/24 Maiu, 1892.

Prea stimabile Domn!

Vě rog sě primiți felicitările mele călduróse, care Vi le aduc cu tot respectul ađi, când din darul lui Dumnețeu împlinirăți anul al 80-lea al vieții laborióse și binecuvântate.

Bunul Dumnețeu sě Vě conserve încă la mulți ani, mai buni decum au fost cei trecuți, și sě Vě dăruiescă fericirea de a vedé asecurată esistința și prosperarea poporului, căruia V'ați devotat tóttă vieța.

Al D-Vóstre

sincer stimător

*Miron Romanul m. p.,
metropolit.*

III.

Arad, 24 Maiu, 1892.

(Telegramă).

Felicitându-Te cordial și la acéstă ȃi iubilară, implor dela ceriu încă mulți ani fericiți. Primesce recunoscința meritată.

*Ioan Meșianu m. p.,
Episcopul Aradului.*

IV.

Oradea-mare, 3 Iuniu, 1892.

Ilustrissime Domnule!

Deși din cauza absentării mele dela reședință — întârziat, dar nu pot să întrelas ocasiunea de a nu veni și eu a-Ți gratula la aniversarea a 80. a vieții pline de lupte, osteneți și merite pentru binele nostru comun. Îți doresc dela bunul D-ȃeu și-l rog ca să-Ți dea darul seu abundant; să-Ți dea tăria, sănătate și viață îndelungată, ca să Te poți bucura de fructele ostenelelor neîntrerupte.

Cu deosebită reverență sum Al Ilustrității Tale

adênc stimător frate

BCU Cluj / Central University | *Michail Pavelu m. p.,
Episcop de Oradea-mare.*

V.*)

Caransebeș, 24 Maiu, 1892.

(Telegramă).

Felicitările mele la etatea ajunsă de 80 ani. D-ȃeu să te țină încă mulți ani sănătos și voios spre bucuria și podoba Românilor, pentru cari ai luptat.

*Nicolae Popea m. p.,
Episcop.*

---

*) Ill. Sa D. Dr. Vict. Mihályi, Episcop al diecesei gr. cat. a Lugosului a felicitat pe iubilantul, cu câte-va ȃile mai nainte, cu ocasiunea unei corespondențe referitoare la unele cercetări din sfera istoriei bisericesci a românilor dintre anii 1640—5. În acelea-și ȃile i-a gratulat și Ill. Sa D. Stefan Moldovan canonic-preposit din Lugos, de a cărui simpatia frățescă se bucură din fragedele tinerețe și care i-a dat un ajutor valoros prin adunarea și comentarea de documente și prin scrieri însemnate, publicate în „Transilvania.“

Din Transilvania.

Abrud.

Dumnezeu, carele V'a dat viață, minte și sănătate, ca începând din tinerețele Vóstre peste o jumătate de secol să luminați și deșteptați nația românească, Dumnezeu, carele V'a dat tărie, curaj, cumpăt și traiu, de care numai puțini muritori se pot mândri: să Vă conecdă a fi rađa luminătoare a românilor încă mulți ani; ăra nouă se ne dee fericirea a puté serba împreună cu Ilustritatea Vóstră ziua născerei Vóstre întru zile și mai senine. La mulți, mulți fericiți ani.

Românii din munții apuseni.

Alba-Iulia și jur.

Inteligența română din Alba-Iulia și jur aduce la jubileul de 80 ani omagiile de recunoștință meritelor, ce le-ați câștigat în eluptarea drepturilor naționale și reînvierea românismului.

Inteligența română.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Beclean.

Preoții și învățătorii întruniți în conferința din Cristur Vă felicită din incidentul iubileului.

Preoții și învățătorii.

Bistrița.

Admiratorii și învățăceii din nordul Ardélului felicită pe jubilanțul Barițiu, carele aprinđindu-ne lumina minții, ni-a dat posibilitatea a ne scii orienta în viitorul necunoscut.

Inteligența română.

Despărțământul Bistriței a „Asociațiunei Transilvane etc.“ felicită pe președintele jubilanț George Barițiu, decanul literaturii publicistice-istorice și mălțătoriuil culturii române. Dorim ca marele bărbat să trăiască încă mulți ani spre fala némului române.

Asociațiunea Transilvană; despărțământul Bistrița.

Să trăiescă jubilanțul George Barițiu, istoricul și luptătoriuil națiunei și bisericeii noastre.

Silași, Anca, Domide, Mărginean.

Blaș.

Conduși pe calea redeșteptării naționale și literare de Tine, Ilustre Nestor, cu pietate, reverință venim și pe această cale a Te felicita la a 80-a aniversare. Mulți ani se lucesci încă ca un splendid meteor pe orisonul națiunii Tale iubite.

Profesorii.

Ați când toți românii se grăbesc a Vă aduce felicitările lor, dați-ne voie să ne exprimăm și noi admirațiunea noastră pentru obositorea și greaua luptă, ce-ați purtat-o mai mult de o jumătate de veac pentru némul românesc. Dee-Vă ceriul aceeași tărie și pe viitor.

Locuitorii comunei.

Primiți espresiunea simțemintelor de stimă, venerațiune, iubire, și bucurie de care suntem pătrunși în momentele, când veneratul Nestor al românilor își serbeză împreună cu națiunea a 80-a aniversare a născerei. Dumneșeu să Vă țină încă mult timp pentru interesul român.

Clericii.

În numele societății „Concordia“ Ve rugăm să primiți cele mai intime felicitări la a 80-a și natală. Dumneșeu părinților noștri să Ve țină încă mulți ani între noi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Societatea „Concordia“.

Viეტă și putere Nestorului publicisticeii române.

„Reuniunea de consum.“

Boița.

Din incidentul aniversărei de 80 ani felicităm cu mândrie națională pe energetic anteluptător al presei, istoriei, al triumfului libertății și al mării mult cercatului nostru popor. Trăiescă Barițiu!

Parochul, învățătorii și poporul.

Borgo-Prund.

Românii de pe valea Bărgăului gratulează din inimă istoriografului și intemeietoriului jurnalisticeii noastre române la a 80-a aniversare a născerei sale. Dee Dumneșeu, ca încă mulți ani să porți peana tot cu același zel și iubire. Să trăiesci Venerabile Moșule încă mulți ani și să-Ți veți visul cu ochii.

Inteligența română.

Bran.

Felicitările mele la jubileul octogenariu, bis repetita valeat încă odată.

Ioan Cav. de Pușcariu.

Creațiunea împodobescă-Vě coróna etății pe lângă cele 80 de pietrii scumpe încă cu un frumusețel număr. Pururea ve-i remânea întipărit în inima fie-cărui român drept simțitor.

Brănenii.

Brașov.

Voind bunul Dumnezeu, ca cu tótă munca cea grea literară și politică, pentru némul românesc, să ajungeti la adânci bătrânețe, încât ađi în ȃiua de 12/24 Maiu 1892 sěrbați jubileul de 80 de ani, comitetul parohial român gr. or. din cetatea internă a Brașovului, își ține de o scumpă datorie, ca se Ve feliciteze la acéstă ȃi și se dorescă ferbinte, ca restul vieții binecuvântate, se-l petreceți în fericire, spre bucuria noastră a tuturor.

Ponderóse motive are acest comitet, ca cu acéstă ocasiune se-și arete în numele comunei române gr. or. bisericesci din cetatea Brașovului recunoscința sa, fiind-că activitatea D.-Vóstre pe terenul scolar a'ți început'o ca profesor al scólei numitei comune bisericesci.

Cređend că Vě vor face bucurie nesce întêmplări norocoșe de înainte cu 57 de ani, cităm unele concluse.

Protocólele luate de reprezentanța română bisericească în ședința a VII-a din 14 Septembrie 1836 arată :

„Obscea română prin reprezentanții ei :

Ioan Sécăreanu, Ioan (Iuga) George Ioan, Rudolf Orghidan, Dimitrie Marin, George Nica, Dragomir Grădinaru, George Hagi Radu, Mihail Flustureanu, Nicolae Cepescu, George Hagi Ilic și Vasile Lacea alege și rógă pe Dl George Barițiu să primescă postul de profesor la clasa a II-a a scólei populare din Cetatea Brașovului și anume : pentru limba românescă, nemțescă și latinescă“.

Protocolul luat în ședința din 12 Septembrie 1857 arată : „La propunerea d-nului profesor George Barițiu, se formeză un fond al scólei române din Cetatea Brașovului.“

Cuvântarea domniei Tale despre scólele naționale, ținută înainte cu 56 de ani și petrecută la protocol, prin care a-Ți arêtat, că sunt neapêrat de lipsă a se înființa în Brașov, cuprinde un program despre cele ce s'au înființat.

Rugarea substernută în 4 Maiu 1850 la Inaltul Ministeriu de culte și instrucțiune publică din Viena, ca se se dea românilor din Brașov concesiune pentru zidirea unui gimnasiu a eșit din peana D.-Vóstră.

Lucrarea domniei Tale ca notar al reprezentanței bisericesci române gr. or. din Cetatea Brașovului dela 1846—1855 în timpul când s'a pertractat înființarea gimnasiului român gr. or. din Brașov și anume propunerile din ședința dela 6/18 August 1851, se vêd astăđi realizate.

Tot asemenea vêđureți esecutându-se planul asternut în ședința din 6/18 Februaru 1855, pentru o scólă reală și alta comercială.

Terenul culturai era numai o țelină când a-Ți venit, Mult stimat d-nule la Brașov și astăđi vedeți pământ roditor. Semințele aruncate în pământul lucrat de domnia-Vóstră, le vedeți dând róde îmbelșugate.

Tóte acestea sunt motive destul de ponderóse pentru a Vă bucura astăzi și în viitor. Noi cari secerăm unde alții au sémēnat, voim a da espresiune recunoscínței nóstre și a Vă díce:

„Sē trăiți încă mulți fericiți ani !“

Comitetul parochial al românilor din Cetatea Brașovului.

Despărțēmēntul I. salută cu respect pe venerabilul și mult meritatul președinte al „Asociațiunei“ la serbarea aniversărei a 80 a născerei Sale. Trăiescă încă mulți ani Nestorul literațiilor români de dincóce de Carpați.

Despărțēmēntul I. al „Asociațiunei Transilvane etc.“

Bētrēnului stēlp al presei române, premergătoriului în luptele naționale, feliicitările nóstre pline de venerațiune.

Redacțiunea „Gazetei“.

Sunt cu spiritul în mijlocul celor ce Vă încunjură în acēsta dí solemnă a vieței Vóstre. Cu iubire și stimă Vē feliцитеz, dorindu-Vē sănătate și vietă îndelungată.

Dr. Aurel Mureșian.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Urěză díle îndelungate și fericite vechiului dascál al Brașovului George Barițiu, ca sē-și póttá sērba și iubileul de 90 ani spre bucuria și fala némului românesc:

Reuniunea învățătorilor din desp. X. Brașov.

Câmpeni.

Grupați împrejurul Arieșului feliцитăm cordial pe preaiubitul jubilant George Barițiu, pe anteluptătoriul întru redobândirea drepturilor naționale și renascerea limbei române. Esprimăm totodată adânc simțita mulțămítă pentru eternisarea istoriei române și în special a glorióselor fapte din istoria munților apuseni. Feliцитăm și pe reprezentanții academiei române privindu-i drept reprezentanți ai unității în cultura națională.

Moții.

Cluș.

Magistrului și învățătorului românimei întregi, George Barițiu, a cărui voce chemătoare la redesteptare națională, — resunând peste o jumătate de secol de pe o catedră mai pre sus de tóte catedrele și pētrundēnd în palatele bogăților ca și în colibebe sēracilor, — ne-a împintinat la progresul actual, — îi poftește din inimă la împlinirea etății de 80 ani încă numéroși ani, deplină sănătate și îndestulare, spre bucuria, mândria și mai departe îmbărbătarea națiunei române:

Românimea din Cluș și jur.

Admirând mărețele fapte, cu cari ai împodobit timp de o jumătate de secol și mai bine opera cea mare a deșteptării, luminării și înălțării scumpului nostru popor în împregiurări atât de grele, sărbătorim astăzi împreună cu totă suflarea românească a 80-a aniversare a nașterii D.-Tale. Ideal al nostru și părinte mult iubit, din inimă sinceră î-Ți aducem omagiile noastre de stimă, iubire și recunoștință, dorindu-Ți dela Dumnezeu încă multe zile bune și fericite spre fala noastră și a întregului neam românesc.

Junimea română universitară.

Domnul nostru! Astăzi sunt optzeci de ani, de când prevedința divină Te-a trimis românilor mult cercate în acele timpuri de grea urgie. În șirul celor mai distinși eroi ai națiunii ai luptat cu arma științei și a înțelepciunii, aprinzând în inimile a două generațiuni focul sânt al iubirei de neam. Ai fost martor la regenerarea poporului român din țera Carpaților, în mijlocul căreia ca un lucifer ai strălucit.

Plini de admirațiune în fața vecinicului monument, ce Ți-lai ridicat prin rezultatele unei munci neobosite, în mijlocul nenumăratelor feliții, cu cari românii din toate părțile Ți-au umplut inima de bucurie, la rëndul nostru și noi, tinerii români dela universitatea din Cluș, un moment nu hesităm a-Ți aduce omagiile noastre, creșdend tot deodată, că numai atunci vom produce dovedi de adevărată și nestrămutată iubire și recunoștință, când vom lucra și vom lupta așa, precum ne-ai învățat și ne-ai arătat D.-Ta, venerabilul nostru părinte.

Cluș, în 12/24 Maiu 1892.

Tinerimea universitară.

La cununa admirațiunii și adencei recunoștințe, ce Vă împletește întréga națiune, primi-Ți și din partea noastră o modestă fôie.

Alecsiu Popș și femeia.

Cohalm.

Impreună jubilăm cu magnificența Ta.

Mircea, Raicu.

Dej.

Cu îndestulare să reprivesci la cei 80 ani frumoși petrecuți în luptă dréptă. Provedința să Te țină la mulți ani fericiti, să ajuungi rêsplata sacrificiilor aduse, și să veđi împlinit dorul, pentru care ai muncit.

Inteligența română.

Deva.

Rugăciunile pie ale românilor, de cari V'ați interesat atât de mult să îndrêptă ađi la ceriuri implorënd prevedința să ne țină încă mulți ani pe iubitul și zelosul luptător întru luminarea și a secsului nostru femeesc.

„Reun. femeilor române din comit. Hunedórei“.

Urmașii prigoניților din clasică Vale a Murășului, a căror suferințe și lupte drepte lea-Ți eternizat cu atâta osteneală, curaj și imparțialitate, cu profundă reverință se asociază la festivitatea de ađi. Rugăm pe Atotputernicul Dumnezeu se Vă mai lungescă firul vieții spre mândria poporului românesc.

Românii din Deva și jur.

Membrii asociațiunei despărțământului nostru felicită cu reverință pe octogenarul președinte; urându-i viață îndelungată, dorește să vedă realizate intențiunile, cari le urmăresce.

„Asociațiunea Trans.“ Despărțământul Devei.

Ernot.

Felicităm și glorificăm perseveranța bătrânului stejar.

Niraștian Lazar.

Făgăraș.

Felicităm cu devotament pe eruditul și neobositul octogenar, fundatorul presei noastre, marele nostru istoric, demnul președinte al „Asociațiunei trans. etc.“ ilustrul academician George Barițiu, dorindu-i încă viață îndelungată întru prosperarea patriei și a poporului român.

Românii din țara Oltului.

Felicităm cu pietate pe veteranul ales al nămului românesc.

Familia Pop.

Gherla.

Urăm ilustre nestore al culturii române ca ceriul să reverse darul binecuvântărei sale peste eununa meritelor, cu cari în luptele naționali Ți-ai încins fruntea încărunțită.

Inteligența română.

Ghirișul român.

Veneratului bătrân,
Octogenarului român,
Pentru ostenele multămită,
Viață lungă fericită.

Preoții români din jurul Mociului.

Hațeg.

Era o cătă grosă peste orisonul românesc, corabia națiunii rătăcia bătută de valuri, cărmaciul abil ai pus din tinerețe mâna-Ți decștră pe vâsla ei și cu o admirabilă tărie ai condus-o cătră limanul fericirii până în a 80-a primăvară a vieții. Să trăiți ca aruncând ancora în port să puteți esclama: acum demite Dómne pe robul tēu.

Românii din țara Hațegului.

Descendentele Romei de lângă Ulpia-Traiană Vē felicită la aniversarea a 80-a a născerii. Trăiescă încă mulți ani regeneratorul culturii femeii române și întemeietorii școlii cu internat.

Damele române.

Salutăm cu mare bucurie a 80-a aniversare a născerii urēndu-Vē încă lungă viță și sănătate.

Familia Popovici.

Vē dorim multe zile senine și în deplină sănătate spre binele și bucuria nēmului nostru.

Stanca Sânzian.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iajib.

Salută cu mândrie națională pe bătrânul luptător pentru drepturile poporului român mult cercat:

Românii din Iajib.

Mediaș.

La ziua-Ți jubilară i-Ți oferim în semn de dar pentru jertfele aduse pe altariul națiunii și al patriei noastre inimele nōstre, pline de iubire și recunoscință. Sē trāesci la mulți ani.

Moldovan, protopop.

Felicităm cu ocașiea aniversării octogenare pe ilustrul domn George Barițiu, care s'a îngrijit și de cultivarea femeii române. „Sē trăiască“.

Reuniunea femeilor române din Mediaș și jur.

Impărtășiti dlui George Barițiu la ziua Sa jubilară octogenară și ale nōstre simțeminte de recunoscință pentru învingerile făcute prin multe lupte purtate pe diferite terene cu strălucit succes pentru întreg nēmul românesc.

Inteligența română.

Mercurea.

În semn de recunoscință și venerațiune, ce Ți le datorim pentru neobosita și rodnică muncă adusă pe altariul nómului nostru, — Te rugăm să primești la a 80-a aniversare a născerei felicitările noastre cele mai căldurose. Dorim a Te avé în mijlocul nostru încă numeroși ani.

Inteligența română din Mercurea și jur.

Murêș-Oșorheiu.

Tipul abnegațiunii, exemplul laboriosității și perseveranței, adevăratal fiu al românului ardelean, zelosul și onestul octogenar George Barițiu sê ne mai trăieșcă mult timp. Noi scim, că tóte prin dînsul sau făcut și fără de dînsul nimic nu sa făcut, ce s'a făcut.

Protopopul Maneguț și Clerul gr. or.

Năsêud.

În suferințele amare, ce au trebuit sê indure românii în decursul de atâtea vécuri, în luptele uriașe, ce au trebuit sê le pórte pentru limba, naționalitatea și religiunea lor, pentru drepturi dăruite de Dumneșeu, pe cari însê timpuri vitrege și împrejurări nefavoritóre le-au îngustat, în nesuințele de a progresa în adevêrata cultură, căror nisuințe pusu-li-s'au obstacule cu scop de a ne ținea în un adênc întunerec, ca sê nu ne scim considera și prețui ca adevêrați ómeni, crestini și națiune, datu-ni-a provedința divină din restimp în restimp puternici încurájători, bravi și stăruitori conducători de luptă, resoluți și energici apostoli ai desteptării, ai progresului și adevêratei culturi.

Și când privim în trecut și în presinte nu putem sê nu ne mângâem și mândrim cu apostolii nómului nostru, cari ne-au desteptat din letargie, cari ne ținură destepti și nu numai atâta, dară ne-au arătat, că suntem un popor plin de viață, un popor vrednic de a sta în șirul celorlalte popóre culte, un popor, care scie a-și revindeca drepturile și a și le păstra, dar a sei respecta și drepturile altora.

Între acesti mari apostoli ai națiunii nóstre pre terenul național în genere, și pre cel cultural în specie, cu mândrie Te numêrăm și pe Tine, Ilustre bărbat al nómului nostru.

Provedința divină ni Te-a dat ca înger mângăitoriu în suferințele nóstre, ca brav, resolut și energie luptătoriu în luptele nóstre, ca o luminosă stea premergătóre în nesuințele nóstre spre progres și cultură. — Abnegarea, resoluțiunea, energia, iubirea de națiunea Ta și iubirea de adevêr, ce Ți-a caracterizat și-Ți caracterisêază tótă vieța, și urma acestora rezultatele ce le-ai obținut pentru binele și gloria națiunei nóstre, nu numai Te-a făcut un model de imitare, dar Ți-a ascurat pentru tóte vécurile venerațiunea românilor și însemnate pagini în istoria nómului nostru.

Și când privim, că lupta, ce o lupti fără întrerumpere, decurge de multe decenii, când privim, că în neîntreruptă activitate Atotputernicul Dumneșeu Te-a învrednicit sê ajungi anul al 80-lea al etății, nu putem sê nu ne presențăm înaintea Ta, Ilustre dle, cu aceste șiruri.

Deci profitând de acésta și aniversară, venim și Ți exprimăm cele mai intime felicitări, reverința cea mai adâncă, recunoștința cea mai profundă și admirațiunea noastră, și tot odată împlorăm dela Atotputernicul Dumnezeu, că din cornul îmbelșugării Sale se-Ți dăruască încă mulți ani în deplină vigoare sufletescă și trupescă, ca precum unele din ideile Tale le veți realizate, astfel să poți afla mângăiere și mulțămire și în realizarea altor idei, ce duc la înflorirea și binele națiunii noastre.

Semper honos nomenque tuum laudesque manebunt.

Românii din Năsăud.

Nir.

Te felicităm și admirăm la serbarea jubileului de 80 ani împliniți.

Clerul și poporul.

Odorheiu.

Românii secuieni trimit ferbintea lor gratulare la jubileul devotatului românismului George Barițiu, care totdeauna și-a fost supus interesele proprii particulare familiare intereselor națiunii, care l-a născut. Dorim să împlinesci suta.

BCU Cluj / Central University Library Cluj *Florian Boer.*

M.-Oșorheiu.

Dorese din inimă, precum dorește fie-care fiu adevărat al națiunii, ca din mila celui de sus și după împlinirea frumoasei vârste de 80 de ani să rămâneți în totă splendorrea și puterea încă mulți ani . . .

Petru Pipoș.

Orăștie.

La a 80-a aniversare a vieții felicităm pe neobositul muncitor întru renascerea și dezvoltarea conștiinței naționale și a literaturii noastre. Să trăiească dl George Barițiu încă mult timp spre ași vedea realizate toate dorințele, în serviciul cărora întreaga viață a stat.

Românii din Orăștia și jur.

Poiana.

Românii poenari, însuflețiți de mărețele fapte, ce ai săvârșit spre binele poporului nostru, Te felicită la ziua născerii a 80, rugând pe Dumnezeu a Te ținea încă mulți ani spre a pute conlucra la ridicarea nămului nostru.

80 Poenari.

Reghin.

Felicităm din inimă pe neobositul nostru octogenar George Barițiu. Îi dorim sănătate, ca să-l putem felicita și la jubileul centenar.

Familia Barbu.

Roșia montană.

Ve doresc să ajungeți în plină putere spirituală și corporală încă mulți ani spre bucuria noastră și spre consolarea și fericirea multcercatei noastre națiuni.

Dr. Simeon Caian.

Sân-Mărtin.

La jubileul de 80 ani nu putem decât să rugăm pe Dumnezeu să țină la mulți ani pe învățătorul, primul publicist și istoric al națiunii române pe trimisul providențial.

Românii din comitatul Târnavei mici.

Scoreiu.

Précum norul luminos și stêlpul de foc al Ovreilor, așa au luminat și scrierile Venerat D-Tale întunerecul în pustiă, în care zăcea poporul românesc. „Să trăiți!“

Ioan Georgescu.

Sebeș.

Felicităm din inimă pe Ilustrul bărbat G. Barițiu la aniversarea 80-a a vieții, dorindu-i încă mulți ani spre a mai pute lucra pentru mintea, inima și literatura poporului român pe altariul, căruia și-a jertfit întreaga viață. Trăiească!

Românii din Sebeș și jur.

Cu un vechiu cunoscut și adorator al St. D.-Vostre, asoțiându-me bucuriei generale a națiunii române din incidentul aniversării a 80-a. Ve felicit din tot sufletul, poftind, ca prevedința să Vă dăruiească deplină sănătate încă mulți ani.

Nicolae Tămaș.

Seliște.

Felicităm pe octogenariul jubilar, pe Nestorul țiaristiceii române.

Seliștenii.

Sibiu.

Wer mit Ehren und solch geistiger Frische 80 Jahre erlebte, hat Aussicht noch einige Jährchen die Früchte seines thatenreichen Lebens zu geniessen. Seinem Autor wünscht dies von Herzen

sein ergebenster Verleger

Wilhelm Krafft.

E. Albert Bielz, k. Rath und Schulinspector, beehrt sich seine besten Glückwünsche zu dem von Ihnen am heutigen Tage erreichten 80. Lebensjahre hiemit darzubringen.

E. Albert Bielz.

Edmund Steinacker, Consul der Republik Liberia etc. bringt Herrn G. Barițiu zum 80. Geburtstage seine herzlichsten Glückwünsche dar und hofft, dass er noch viele Früchte der bahnbrechenden litterarischen Thätigkeit für sein Volk erleben möge.

Edmund Steinacker.

Tulgeș.

Ca unul care încă în anul 1837, am avut prima norocire a Te cunósce, când ca teolog în seminarul din Blăș ocașionalminte, fiindune morbos profesorul de fizicã, ț'am ascultat în scólã ca student dulcele explicațiuni, nu te-am putut uita până în acest moment, venind cetind și înțelegând cumcã întreaga viață ai sacrificat-o lui Dumnezeu, patriei și națiunei; mi-am ținut de sânta datorință în etate de 78 ani a vieției și 54 a preoției, sã-Ți exprim și eu bãtrênul din margina acêsta prin aceste litere aducerea aminte a faptelor celor mãrețe, cu cari ocupându-te, nu te-ai cunoscut obosit. Repetezi darã începutul dicând:

Meritem qualem habuisti dedit Pater hominumque Deumque; până la etatea octogenarie cu festivitate aplaudatã din tóte părțile românilor, purtând péna cea de aur de atâta timp, asteptând plata numai dela Dumnezeu, érá dela noi recunoscința cordialã: maior ingratitudo est oblivisci beneficiorum, deci poftindu-Ți putere herculanã, dorese se mai poți purta cununa de lauri și triumfalã a națiunei, de care nu te-ai deslipit nici în mijlocul periclelor în tótã viața.

Mihail Dobrean.

par. gr. or. v. protopop onor.

Turda.

Salutã la aniversarea a 80-a a dăiei nãscerei pe George Barițiu, pe Nestorul sciinței și urđitoriuł điaristiceii române, pe luptãtoriuł zelos și neobosit pe teren politic cultural românesc și-i urézã mulți ani fericiti:

Inteliginta romãnã din Turda și jur.

Coróna vieții este activitatea, munca cinstită cu rezultatele ei dobândite prin stăruință și abnegațiune.

Acésta corónă însă este scumpă, este de o valóre neprețuită, când munca și activitatea unei vieți întregi este consacrată pentru o idee îndreptată spre o țintă și din rezultatele ei trage folóse un popor întreg. — Acésta ați dobândit-o luptând din frageda tinerete pe terenul politic-cultural românesc cu arma sciinței, care destéptă și luminează un popor luptând și lucrând fără întrerupere, cu rară abnegațiune și cu zel neobosit pentru măreța idee, măreța țintă: înaintarea némului nostru, pentru binele și fericirea lui. Coróna vieții ați dobândit-o și poporul român, pentru care ați jertfit o viața întregă, se simte fericit a spune în fața lumii, că o meritați pe deplin.

„Societatea de lectură a femeilor române din Turda și jur“ pëtrunsă de acestea simțeminte vine cu bucurie a Vè saluta la acésta și când serbați aniversarea 80-a a zilei de nascere, rugând pe Atotputernicul Dumnezeu ca sè Vè lungéscă mulți-mulți ani firul vieții în deplină sănătate și mulțămire, ca întocmai ca și până acum se puteți fi conducător înțelept și harnic, un stilp statornic și neînfrânt al mult creatai nóstre națiuni.

Comitetul societății de lectură a femeilor române.

Comitetul despărțemintului al XXIII (al Turzii) al Asociațiunii transilvane vine cu plăcere sè Vè feliciteze la aniversarea a 80-a a zilei de nascere.

Decan al presei române, luptătoriu neobosit pentru drepturile poporului român, lucrătoriu zelos pe terenul scientific-literariu; étă pe scurt meritele, pentru cari românii „din patru unghiuri“ serbeză cu recunoscință și bucurie acéstă și împreună cu Domnia-Vóstră.

Dumnezeu cel Atotputinte se Vè dee încă multe zile de viață cu sănătate și mulțămire, ca sè puteți cu gloriă continua calea parcursă până aci, ér Asociațiunea transilvană sè o puteți conduce ca primul și cel mai de frunte al ei reprezentant cu înțelepciune spre ajungerea scopurilor sale mărețe.

Subcomitetul despărțemintului XXIII. al Asoc. trans.

Văscău.

Trimitem felicitări sincere și urări de viétă îndelungată la jubileul celui mai iubit, mai poporal și mai devotat luptător al causei române.

Inteligința română din Văscău și cerc.

Te rog sè fii interpretele sentimentelor mele de pietate și venerațiune cătră providențialul jubilant al națiunei și a dorinței, ca poporului român sè-i fie dată fericirea de a serba și aniversarea centenariului zilei lui natale.

Paul Pop, avocat.

Voila.

Din graiul unei mame
Cuprinsă de iubire
Primesce o bun părinte,
Patróne mult slăvite:
Urări de fericire
La ziua-Ți de mărire!

Regina Buna.

La aniversarea a 80-a a unui gigante al națiunii române nu putem nici noi se nu ne asociăm acelora, cari cu o profundă venerațiune se apropie în acest moment de bucurie generală, de a ne aduce tributul de recunoscință pentru neobosita labore herculiană și pentru jertfele continue aduse pe altariul națiunii române, din al cărei sin ați ieșit. . . .

Corpul învățătoresc.

Zernesci.

Felicităm pe valorosul președinte al „Asociațiunii etc.“, pe neobositul luptător pe toate terenele de progres pentru poporul român.

Asociațiunea, despărțământul II.

Unde cu predilecțiune a-Ți petrecut o parte a vieții și de unde în timpuri bune și critice ale națiunii române a-Ți condus destinele ei cu devotament și abnegațiune, Vă felicită la jubileul de astăzi dorindu-Vă încă multe zile în deplină sănătate, ca să Ve puteți bucura de ródele vastei D.-Vóstre activități devotată pe toate terenele de progres ale vieții noastre naționale.

Poporul comunei Zernesci.

Zlatna.

Cu ocașiunea jubileului Ve adresăm, Ilustre octogenar, pentru meritele mari de peste o jumătate de veac, depuse pe altariul națiunii și patriei luminând și conducând poporul român, în semn de stimă și iubire cu profund devotament și din inimă curată urările noastre la mulți fericiți ani.

Românii din munții apuseni.

Din Ungaria și Bănat.

Arad.

I.

Conscii de beneficiile, ce le-ai prestat națiunii cu zel admirabil și abnegațiune eroică, românii din Arad Te felicităză cu căldură la aniversarea de 80 ani și rógă pe Dumnezeu să ni Te țină sănətos încă mulți ani!

II.

Salutăm cu bucurie lumina, care a dat némului romănese pe luminătoriu, ce luminăză mințile și încăldește inimile de 80 ani. Întru înălțarea și iubirea némului să strălucesci încă mulți ani mare luminătoriu.

Inteligența română.

Baia-mare.

Gratulăm din suflet la această serbătore sublimă. Inimile tuturor saltă de bucurie și depun omagiile și cununa de eternă recunoșcință bărbatului nostru bine-meritat pentru națiune, patrie și domnitoriu.

Ideal ne-ai fost și far conducătoriu.

Inteligența română.

Mintea Ta ne-a luminat, inima Ta ne-a înălțat. Binecuvântăm ceriul, care ni Te-a dat. La aniversarea a opt-decea a nasterii Tale ne gratulăm că Te avem. Sărbătorim și noi cu toți românii urându-Ți fericire în nemurirea ce Ți-ai asigurat.

Dr. Vasiliu Lucaciu și poporenii sei.

Beiuș.

Numai celor laborioși li-să cuvine darul vieței indelungate. Dumnezeuul părinților nostrii din sorgintea nesecată a bunătăților sale să verse cu prisosință darul său preste bărbatul adorat de națiune și de biserică.

Clerul și poporul român gr. cat. din Beiuș și provincie.

Salutăm și felicităm pe literatul academician octogenariu, a cărui penă a stat tot-deuna în serviciul némului seu.

Corpul profesoral dela gimnasiul român.

Neobositului și vigurosului luptătoriu, bărbatului providențial al poporului românesc, decanului presei noastre, decorei literaturii române, cu ocasiunea sărbării aniversării a 80-a a zilei sale natale în legătură cu sincerile noastre sentimente de grațitudine trimitem și espresiunea dorinței, ca poporul românesc să aibă fericirea de a pute serba cu bucurie și centenariul adoratului nostru iubilante.

Casina română.

Luptaciū și stêlp puternic al scumpei nōstre nații
Ai fost viēta-ntregă, și ađi când ani opt-deci
Ajuns-ai ca sē umpli, — alătura cu alții
Ce-s tari și-n flōrea vârstei în luptă Te întreci!

În frunte cu „Gazeta“ întrégă pressa nōstră
Și fii toți ai nației se cade sē sērbăm ;
Căci Te avem și-acuma strălucitoare astră,
Ce peptul ne-ncăldesce și-ndemnă sē luptăm . . .

La luptă dar cu toții sub stégul de mărire,
Urmând frumōsa-Ți pildă și sfatul ce ni-l dai ;
Sē mai ajungem ēră trecuta fericire,
Și viēta sē ne fie ca o dulce Ți de Maiu.

Ca-n cborul altor nații, ce deja-'s naintate
Și nația română sē-și aibă rolul seu :
Sē dea avēnt culturii la nēmuri scāpătate,
Religia s'o propage la cei fār' DumneȚeu. . . . .

O ! Tatāl prea puternic a nōstre-intenții bune
Sciindu-le va tinde la muncă ajutoriu,
Și n'a lăsa un popul se fie-n urmă în lume,
Ci i-a deschide calea spre-un falnic viitoriu . . .

Dar' sub tutela-i sântă tot anul sē se nască
Națiunci fii ca Tine și mulți alți veterani, -
Ca juna generație sē esclame viu : trăescă !
Trăescă George Barițiu, puternicii Titani !!

Ales. Muntean alui Vasiliē,
stud. de cl. VII gimn.

Biserica-albă.

Marelui meșter și dascāl Barițiu felicitările nōstre,

Românimea orașului.

Bocșa-montană.

Inteligența română din Bocșa-montană felicită cu bucurie la festivitatea Sa jubilară pe distinsul și prea meritatul luptător pentru cultura și literatura română, George Barițiu, și-i urază vieță îndelungată și zile senine.

Inteligența română.

Budapesta.

Gratulăm din inimă venerabilului iubilante.

Clericii români din Pesta.

Din tinerețe ai intrat în lupta grea pentru deșteptarea poporului român și cluptarea drepturilor ce-i compet. Ai susținut și continuat lupta înfruntând oboselele și greutatele întimpinate cu esemplară bărbăție până în adânci bătrânețe.

Venim deci, cu mândrie națională, Ilustre Nestor octogenar, în numele societății „Petru Maior“ a tinereții române din Budapesta, a cărei distins membru onorar esci, a adauge la cununa nemuririi, ce Ți-o oferă din incidentul jubileului de ađi națiunea română, câți-va lauri de respect și reverință, asigurându-Te, că urmându-Ți esemplul, vom avé totdeauna în vedere binele și înaintarea iubitelui nostru popor, pentru care atât de mult ai obosit. La mulți ani cu sănătate!

Dr. Oprîșa, Elie Cristea, Dr. Morariu.

Făget.

Aducem recunoștința, stima și omagiile veteranului publicist, care cu puterea cuvântului, trezînd din letargie națiunea sa și purtând mai mult ca o jumătate de veac stindardul propășirii, a lătit cultura și știința română. Să trăiească octogenariul George Barițiu, mult meritatul nostru bărbat.

Românii Făgețeni.

Iarcea.

Condus de geniul românismului, ai învins pedecile ce Ți-au stat în cale, ca să realizezi ideea mărețā alui Șincai, Maior și Micul, cari au desceptat prima-órā conștiința demnității naționale în român.

Devisa sântā a acestor trei lucēferi Ți-a fost călūzul, care Ți-a arătat calea, pe care se conduci pe fii gintei Tale, ca se ajungā la limanul dorit. Ađi după-ce mai mult de o jumătate de secol i-ai fost conducător, străbătînd, ca un sóre cu razele sale, în tóte părțile pāmētului locuite de romāni, Te admirām și felicitām cu ocasiunea aniversārei de opt-đeci de ani.

Trecutul Tēu impune respect fie-cārui român: cursul vieții Tale e ambițiunea națiunii române, activitatea Ta laborioasă e esemplul cel mai evident, prin care a-i demustrat, că trecutul glorios al românului trebuie să fie redesceptat prin un viitor demn de memoria glorioasă alui Mihai, Stefan și Corvin.

Diuaristica română prin tine s'a fundat și în timpurile cele mai fatale prin Tine s'a susținut până în ziua de azi, când cu superbic și mândrie poți reprivi la rezultatul ostenelelor Tale, vedând că frații Tei atât de maltrătați au sciut pricepe vócea Ta.

Convinsi fiind dară pe deplin, că Tu esci acel bărbat binemeritat, care ne-ai arătat calea, pe care purcedând, s'e ajungem la realizarea aspirațiilor noastre naționale; pătrunși de conduita ce ni-o ai arătat, plini de recunoștință ce-Ți compete ca unui bărbat zelos al literaturii române, și ca unui fiu consciu de misiunea sa sacră, și noi preoții români subserși dimpreună cu poporul concredut conducerii noastre venim cu respect și viuă bucurie a Te felicita cu ocasiunea faustei aniversări de optu-đeci de ani, rugând pe Dumnezeu părinților nostri s'e-Ți conserve viața scumpă mulți ani „plini de credință în geniul român“, se poți ved' deplin realizată fericirea némului Teu, pentru care ai ostenit cu atât zel, ca așa până la cele mai adēnci bătrânețe se poți purta vesel și mângăiat coróna meritelor ce o depun azi frații Tei pe fruntea Ta în semn de stimă și recunoștință pentru faptele gloriose ce le-ai prestat pentru cultura, prosperarea și desceptarea poporului român și apărarea drepturilor lui.

S'e trăiesci la mulți ani!!

*Clerul și poporul dela granița comitatelor:
Bihor, Sătmar, Sabolci și Selagi.*

BCU Cluj / Centrul **Lugoș** University Library Cluj

Ascernem cu mândrie respectul, mulțumita și devotamentul nostru înaintea octogenariului iubilant, ca unui model de vėrțuți. Tatăl ceresc s'e-i dăruiască sănătate ca și în vėrsta de o sută ani s'e-l vedem voios și fericit.

Români din Lugoș.

Moftinul-mic.

Ve salutăm din adēncul inimei la aniversarea de 80 ani ai vieții și implorăm darul ceresc asupra vieții scumpe a bărbatului providențial și Ve poftim s'e ajungeți în deplină sănătate, îndestulare și fericire acel termin al vieții, ca s'e puteți đice cu bătrânul Simeon, că ați vėđut cu ochii proprii mântuirea némului românesc, pentru a cărui luminare și înaintare preste o jumătate de véc ați lucrat și suferit.

Dumneđu s'e Ve trăiască.

Români din părțile Sătmarului.

Oravița.

Ave et salve! Pre heroldul renascerii noastre, pre ursitoriul presei române, pre cel mai vechiu și neobosit campion al culturei și literaturii poporului român, pre scumpul nostru octogenariu s'e ni-l ție Dumnezeu încă mulți ani.

Români din Oravița și jur.

Orșova.

Primiți căldurosa mea felicitare la ziua născerei, în care împliniți 80 ani. V'ați dedicat din tinerețe binelui națiunii române, de aceea spre bucuria și mândria ei se Ve țină Dumneșeu încă mulți ani în pace.

Michail Popovici,
protopresbiter.

Oradea-mare.

Binevoii a preda felicitările noastre cele mai căldurose marelui nostru Barițiu cu ocasiunea aniversării octogenare.

Tinerimea română dela Academie.

Conform sentimentelor generale ale tuturor românilor venim a felicită pe Nestorul jurnalistice și al literaturii române G. Barițiu la aniversarea sa octogenară, dorindu-i încă viață îndelungată, ca să vadă cu ochii proprii fericirea națiunii, pentru care a trăit.

Beleș, Kövály.

Trimitem cele mai sincere felicitări marelui român Barițiu. Dăruiește-i bunul Dumneșeu deplină sănătate, ca se potă privi și gusta ródele ostenelelor sale.

Redacțiunea „Vulturului“.

La aniversarea octogenară primesce expresiunea venerațiunii și bucuriei noastre.

Inteligența română.

Șomcuta.

Din incidentul jubileului de 80 de ani petrecuți întru apărarea și promovarea cu multă înțelepciune a intereselor noastre generale, sunt mândrii a Vă puté felicită și a dori ca să Vi-se lungescă firul vieței spre a Vă puté bucura de fructele muncii aduse pe altariul național:

Românii Chioreni.

Satu-mare.

Ai dis că e timpul suprem să-și ajute românii ei inșiși, ne-ai dat sfatul să ne aruncăm pe terenul activității înființând institute de credit și economii. Atunci avém numai unul, acum sunt preste 30. Succesul acesta îmbucurătoriu s'a realizat prin sfatul Vostru. Felicitéz deci pe ilustrul bărbat la a 80-a aniversare în numele tinérului institut de credit și economii: „Sătămăreana“.

Alecsiu Berinde.

Sălagiu.

Trimitem marelui fiu al națiunii române urări căldurose la a 80-a aniversare a născerei. Provedința divină, care ni Te-a dat spre gloria întregi națiuni s-Ți lungescă scumpa viață, ca se fii încă mult timp far luminătoriu al culturai năstre naționale.

Inteligența română.

Șimleul-Silvaniei.

Cuvântul adevărului etern a ridicat nimbul demnităței omului prin aksioma : „Dii estis vos“ — enunțiând prin acēsta totodată și acel adevăr neresturnaver și comprobat prin produsele admirabile ale ingeniului omenesc, cumcă omul care pōrtă în sufletul seu, în miniatură, icōna perfecțiunilor divine e proprietariul schānteiei dumneșceei pre acest pământ. Dar acēsta schāntee strălucescē într'un grad mai potențiat în sufletele acelor bărbați, cari prin sacrificarea puterilor sale spirituale și vitale o desvōltă la un așa înalt grad cât devenind lucēfēr strălucitoriu, — drēpta Provedinței o înalță în fruntea orizonului poporului și națiunii, din a căreia sin s'a născut. Acești lucēferi primesc dela provedința divină, misiunea sublimă de a conduce destinele popōrelor printre norii întunecoși ai desastrelor seculari și depun fundamentul esistenței națiunilor, cimentat prin sudorile ingeniului și inimei lor ; i-i croesc și ascurēză viitoriul, pentru-că lucră prin trēnșii drēpta lui Dumneșeu cea puternică. Garanția cea mai sēcūră a viitoriului unca națiunii leste vērta recunoscinței față de acei bărbați factori, cari i-au croit viitoriul până când istoria, acest tribunal necorumpiver al întēmplărilor omenimei și popōrelor ne documentēdă, că ori ce instituțiune omenescă și ori care popor la al cărui rădăcină s'a încuibat vermele pēcatului nerecunoscinței, față de bărbații factori, cari i-au depus petrile fundamentale cimentate cu sudōrea feței lor, sē clătină și cu timp sē dărīmă. Țr a fi înrolată în concertul popōrelor Europei civilizate și a-și eternisa numele, esistența și înflorirea în paginile istoriei, numai aceea națiune are drept, care prestēdă tributul vērtaței recunoscinței bărbaților sei conducētori nu numai până când i-i posede în fruntea sa pre pământ ci și după-ce s'au înalțat spiritele lor chiarificate în regiunea nemuririi eterne. — Ca pre un atare bărbat providențial, ca pre un lucēfēr, e fericită și mândră națiunea română a Ve putē stima, venera și iubī în fruntea sa pre Ilustritatea Vostră, care sub durata noștii trecutului desastros ați luminat cu spiritul tērāmul întunecos al diaristiceei, literaturēi și limbei române, a-Ți dilucidat opiniunile, a-Ți înfrățiț simțēmintele, ba ca una stēuă a-Ți condus pașii fiilor națiunii la eslea, în care s'a născut singurul mântuitoriu al națiunii române: iubirea desinteresată a națiunii și a solidarității naționale; a-Ți înalțat în tērāmul națiunii române drapelul, pe care strălucēa emblema renascerei nēmului românesc la „lupta pentru limba, legea și naționalitatea romānescă“, a-Ți crescut națiunii generațiunii consecii de demnitatea lor și a mamei lor, cari clenodiile prețioșce erēdite dela străbuni se lē scie apēra, conserva și valora în sēm̄n de tribut al recunoscinței datorite mamei națiunii, pentru-că le-a născut și crescut; pleiada discipulilor eșți din scōla culturală și literară a Ilustrității Văstre, au combeut spiritul iubirei de națiune, limbă și datini strēmōșceei și de patriotism adevērat.

Er tocmai acuma, când fii națiunii române asudă în lupta pentru existență, renaștere, viitoriu și drept, prin prezentarea opului prețios: „Părți alese din Istoria Transilvaniei pre două sute de ani din urmă“, spre a le inspira curagiu și tărie sufletescă spre bravarea atacurilor și suportarea greutăților, a-Ți depins prin penelul ingeniului înfrumșetă de sciința și esperința bogată, încinsă în inima-Ve iubitoare de némul românesc și de adevăr, — un tablou frumos și instructiv al trecutului națiunii române, din care se învețe generațiunea română presintă, că: „Cine a fost românul? Prin câte a trecut? Și ce este merit dela provedință ca să devină?“ —

Dar prin acest op prețios a-Ți depus și un tesaur neperitoriu al némului românesc în panteonul nemuririi numelui popórelor Europei civilizate. Credeul vieței V'a fost vértutea, modestia, onestitatea, caracterul solid și nepătat, laboriositatea, temperanța, spiritul sacrificătoriu până la resemnațiune pentru limbă, legea și națiunea românescă, credința vie și speranța tare în viitoriul națiunii; a-Ți purtat în nobila-Ve inimă durerile și doririle némului românesc și totdena Va-Ți luptat pentru vindecarea ranelor și realizarea aspirațiunilor juste ale națiunii române și demne de un popor consciu de gloriosul său trecut și misiunea sa culturală. —

A trecut un semi-seclu decând revarsă lucéfěrul vieței, sciinței și inteligenței Ilustrității Vóstre, lumină preste orisonul cultural-național al națiunii române, și totuși rađele acelui lucéfěr n'au perdut din lumină, ci încă s'a potențat; pentru aceea vócea națiunii române V'a chieamt să conduceți foculariul culturii române în calitate de președinte al „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“.

Drept aceea, și românilor din Sylvania și părțile chiorene cuprinse în cadrul despărțământului al XVI-lea al „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“, care-și împrumută lumina și căldura sciinței și a culturii naționale dela foculariul „Asociațiunii“, reprezentată prin comitetul despărțământului î-și recunósce de datorință sântă națională, și se simte mândră de a esercita vértutea recunoscinței față de prețuita persónă a Ilustrității Vóstre, înfrumșetată nunumai cu cununa de 80 de ani ai laborioasei vieți, ci și cu cununa nevescediveră a meritelor, împletită în decursul vieței îndelungate din productele mănóse ale ingeniului luminat și inimei arđetőre pentru mărirea némului românesc pre tóte tărámurile culturii române, — rugându-Ve ferbinte Ilustre Nestore al culturii și literaturii române, că, cu ocașiunea ăilei nascerei, din al 80-lea an al vieței, cu cununa meritelor naționale-culturale înfrumșetată, — care e ăi de sərbătore imprimată prin vértutea recunoscinței în analele culturale ale națiunii române, se bine-voiți a primi espreșiunea simțemintelor sincere de aderință, stimă, venerațiune și iubire, gravate prin penelul recunoscinței în inimile tuturor românilor, cărunți, juni și prunci, ca pre tot atâtea monumente neperitoare; ba Ve asecurăm Ilustre bărbate, că vértutea recunoscinței — noi cei vii — față de meritele imortale ale Ilustrității Vóstre o vom lăsa și fiilor, nepoților și strănepoților noștri ca cel mai scump clenodiu spre păstrare în sufletul posterității! Ți urăm Ilustre bărbate din inimă românescă: ca spre a puté gusta fructele sudorilor naționale-culturale sémánate în terenul națiunii române și pentru de a puté privi cu ochii cei de multeori scălđați în lacrimile durerilor pentru suferințele

némului nostru, realizarea înaltelor aspirațiuni a credinței și speranței nustrite în nobila-Ve inimă și sufletul luminat, față de viitoriul némului românesc — să trăiți încă la mulți și fericiți ani!

Comitetul depărț. XVI. al „Asociațiunei transilvane“.

Încurajat de simțemintele de iubire ale întreg némului românesc I-ți dorim viață cât mai lungă.

Poporul din Șimleu și jur.

Șomcuta.

Mulțumind Atotputernicului, că Ți-a dăruit a ajunge acésta etate, Î-ți poftim dela Dênsul să lungéscă și întărăscă scumpa-Ți viață, ca să poți avé și bucurie în culesul fructelor eluptate prin nenumăratele oboseli, ce ai îndurat în decursul întregi viéți pentru binele și fericirea némului nostru greu cercat.

Dr. Negruțiu și familia.

BCU Cluj / **Teresiopole.** Library Cluj

. . . . . Biata noastră națiune mult cercată de sôrte în decursul atâtor secolii nu Ve pôte respłăti devotamentul decăt cu iubire și profundă venerațiune, cu dóue bunuri, ce nu s'au putut lua dela ea nici că se vor puté cândva.

Gavriil Trifu, profesor.

Timișóra.

Trimitem felicitări, iubire și alipire veneratului jubilar G. Barițiu, decanului jurnalisticiei române, apărătorului cauzei naționale, părintelui spiritual al tuturor și al românismului redeșteptat. Ura, ura, ura!!!

*Redacțiunea „Luminătoriului“, Comitetul național din
acel comitat, și inteligența română.*

NB. Din Ungaria și anume din părțile cunoscute sub numele „Ér-ul Sătmarului“ au mai sosit felicitări de la Domnii: I. Selăgian, protopop, V. Păteș și G. Kereși, preoți, D. Papp, avocat, G. Boros, proprietar și D. Kővári, medic.

Din Bucovina.

Bahrinesci.

. . . . . Ce era Pumnul pentru Bucovina, tot aceea e Barițiu pentru națiunea română din Transilvania, — apostoli mari și mucenici adevărați ai românilor . . . Faptele, ideile și spiritul unuia și altuia sunt tipărite cu litere de aur în istoria românilor . . . . Provedința se Ve îndestredă cu tărie, sănătate deplină, să Ve hărădăscă bătrânețe forte adânci și ușore spre mândria și binele națiunei române . . . . .

Stefan Leleschi, preot.

Cernăuți.

Venerabilului Nestor al publicisticeii române din monarchia austriacă, George Barițiu, îi dorește mulți ani fericiți redacțiunea șiariului Gazeta Bucovinei.

Pipoș, redactor la „Gazeta Bucovinei“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Mulți ani octogenariului George Barițiu, zelosului și desinteresatului luptătoriu național.

Societatea politică „Concordia“.

Felicită pe membrul seu onorariu, savantul George Barițiu, de aniversarea zilei născerii a 80-a:

Societatea pentru cultura și literatura română în Bucovina.

Primiți pentru eminentul bărbat George Barițiu, felicitările mele cele mai căldurose. Domnul să-i dea sănătate ca se pôtă privi încă mulți ani cu mândrie rōda nemuritoarelor sale lucrări. Să trăiăscă!

Nicolae Hurmuzaki.

Rădăuți.

Primesce și dela mine bucovinēnul felicitările cele mai sincere din incidentul sērbătōrei de ađi.

Porumbescu.

Din România.

Bêrlad.

Felicităm respectuos pe ilustrul fundator al țiaristicei române ardelenе, pe marele scriitoriu și patriot.

Profesorii.

Ai luptat vreme de două vieți într'o vieță pentru luminarea nêmului nostru, pentru deșteptarea consciinței naționale, pentru apêrarea drepturilor nôstre strêmoșesci; Ți-ai încoronat fruntea înalbită adunând și publicând un te-saur de documente ale tragediei nôstre naționale. Liga culturală din Bêrlad Te felicită cu respect și admirațiune, cu ocazia aniversărei a 80-a a născerei D-Tale și dorește să trăesci mulți ani pentru-ca să povêțuesci poporul nostru mult încrecat, pe calea cea drêptă și mântuitoare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Comitetul Ligei, secțiunea Bêrlad.

Opt-deci ani consacrați pe altarul deșteptărei naționale, este cea mai frumoasă cunună, ce împodobesce fruntea Ta. Te felicităm, dorindu-Ți realisa-rea visurilor și idealului național pentru care ai sacrificat întrêga vieță.

Chenciu, major, Teodor Pruncu, Ioan Mironescu, Constan-tinescu, Halilă, Frățilă, Cornatescu, Fotino, Bistrițeanu, Cismaș, Pop, Onișor, Versinescu.

Brăila.

Românii carpatini din Brăila salută cu respect a 80-a aniversare alui George Barțiu, unul din cei mai mari luptători ai națiunei române. Să trăescă, încă mulți ani.

Mai mulți inteligenți.

Primi-Ți felicitări sincere din partea nepotului D-Vostre.

Ion Iuga.

Bucuresci.

Venerabile coleg! O indispozițiune me împedecă a me asocia și eu cu delegațiunea însărcinată de Academia noastră, a ve presenta adresa de felicitare pentru aniversarea D-v. de 80 de ani.

Prin ce putem eu ôre-cum înlocui absența mea silită?

Mi aduseiu aminte, că în dimineața zilei de 30 Martie trecut, (ziua de închidere a sesiunii generale a Academiei), apucasem a Ve face în numele Academiei o adresă tot relativă la onomastica D-v. ---, după însărcinarea dată în ajunul acelei zile de dl Poni și alți colegi.

Ea fusese destinată a Vi-se ceti chiar în aceea zi, dar a rămas, hotărându-se altfelu, cum s'a creșut — și cu dept cuvânt — mai bine.

În lipsă de alt-ceva, mi-am dis, că V'aș puté comunica aceea adresă în particular și numai în numele meu, chiar sub forma, în care a fost scrisă.

Transcriindu-o după maculatoriu, — căci numai „brulion“ î-mi permise-sé timpul a face atunci, — am lăsat-o și altfelu cum eșise din lucrarea grăbită a unei ôre, și Ve rog a o primi din partea mea ca un dar moral, singurul ce Ve putui face, și ca o dovadă de iubirea, aprofțiarea și marea stimă, ce V'am consacrat de mulți ani.

Primiți espresiunea celui mai sincer devotament.

(Brulionul adresei de felicitare)

Bucuresci, în 30 Martiu, 1892.

Domnului G. Barițiu, membru al Academiei Române.

(Pentru 12 Maiu, ziua născerei sale).

Scumpe,enerate coleg!

La puțini muritori este dat a străbate îndelung calea vieței, și încă la mai puțini a arunca, în tărîmul brăsdă de munca inimei și inteligenței lor, sămênța fecundă și binefăcătoare, pentru present și viitoriu!

Voi sunteți unul din acești din urmă rar privilegiați.

Provedința V'a acordat să ajungeți opt decenii, decând a-ți văđut lumina pre pământul și sub ceriul gîntei române. Voi sunteți acela, care a fondat primul organ de publicitate printre români; care a luptat și suferit mai bine de o jumătate de véc pentru ridicarea vieței de stat a țerei vóstre; care — tot atâta timp — a-ți pus umerii nepregetat la desvoltarea și propășirea minței, inimei și literaturii poporului, care V'a dat născere.

În acest lung interval de timp a-ți dat exemple — bune a servi de model generațiunilor tinere — de desinteresare, de abnegațiune, de împlinirea eesactă și consciențiosă a datoriiilor, călăuđit de cel mai luminat și cald patriotism.

Academia Română — marea Vóstră familie intelectuală — care în mai bine de un quart de véc, de când sunteți unul dintre ilustrii membrii ai ei, a avut ocaziune a constatá prin ea însă-și virtuțile, prin cari străluciți; Academia, pentru care în acest timp V'ați cășcigat mari merite; care a aprețiat atât de mult împreună cu tótă Românimea frumoșele pagine — scrise aprópe ca octogenariu — ale celor trei volume din istoria patriei Vóstre: Academia se simte fericită a veni astăzi, când timpul Ve împodobește fruntea cu 80 de frunde arginții ale anilor, să Ve salute cu iubire, respect și venerațiune!

Dacă, scumpe coleg, sunteți în anotimpul vârstei, care trebuia și la voi, ca la ori-cine, să sosescă, aveți marea mângâiere, că Provedința V'ă păstrat, asemenea bătrânului aprig luptătoriu al romanității *Cato Censorius*, — în totă întregimea agerei și vigoasei V'ostre inteligențe, și că V'ați împletit voi înșive prin faptele și lucrările V'ostre o cunună neperitoare!

Facă providința, ca să remâneți încă mulți ani în viață, pentru familia V'astră, pentru Academia română, pentru națiunea V'astră!

N. Quintescu.

Primi-Ți felicitările mele la aniversarea de 80 ani. Mulți ani fericiți!

Tufelei, senator.

Venerăm meritele de pe fruntea-Ți încărunțită întru promovarea culturii și apărarea drepturilor națiunii române. Te salutăm cu entusiasm dicându-Ți la mulți ani!

Mai mulți Transilvăneni.

Salut cu entusiasm și bucurie ziua onomastică a ilustrului profesor și-î urez toate fericirile.

Tipograful Ioan Weiss.

Mare patriot, publicist și tribun, trăi-Ți încă mulți ani!

Tipografii.

Aduc omagiile respectuoase și felicitările cordiale însemnatei zile de ați.

Constanța.

Să trăiesci mulți ani ilustre patriot pentru fericirea românilor.

Petru Aurelian.

Redacția „Voinței Naționale“ salută cu respect și iubire pe decanul diariștilor români, urându-i astăzi încă ani îndelungați pîntre fruntașii nemului românesc.

Redacțiunea „Voinței Naționale.“

Felicităm pe cel mai vechiu diarist român cu privilegiul aniversării a 80-a și-î urăm îndelungă viață.

Societatea presei.

Mă simt fericit că providința m'a învrednicit să trăiesc și să Ve văd urmând a lucra ca și în frageda D.-Vóstră tinerețã la propășirea némului nostru. Dumnezeu să Ve ție mulți ani în deplinã sănătate.

Nicolae Crețulescu, membru al academiei române.

Urările nóstre fie-Ți mângâierea bêtrânețelor Tale, precum viața Ta ne e pildã în pregătirea falnicului nostru viitor.

Studentii universitari.

Liga salutã cu respect pe părintele presei române. Fie ca serbarea veteranului publicist să înalțe entuziasmul de stãruință în aceste timpuri grele.

Orescu, președintele „Ligei culturale.“

Primesce Ilustre Bêtrâne respectuóse felicitãri. Stindardul ridicat de Tine se fãlfãe cu mândrie spre gloria și onórea némului românesc. Sã trăiesci încă mulți ani bucurându-Te de ródele muncii Tale.

Mai mulți inteligenți.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Craiova.

Asociându-me din inimã la frumoșa serbare de ađi, Vë rog a primi respectuósele mele felicitãri.

Romulus Magher, colonel-adjutant.

Salutã cu inima plinã de speranță pe Ilustrul fundator al presei române și pe bêtrânul luptãtor al drepturilor fraților subjugãți.

Liga culturalã, secțiunea Craiova.

Constanța.

De pe țermurul mãrei negre salut cu iubire și venerație pe frunțașul între frunțașii românismului, pe neobositul și îndrãsnețul luptãtor al drepturilor și libertãților némului românesc.

Drăgescu.

Drăgășani.

Urãm róde fericite luptelor Vóstre patriotice. Trãiescã românismul și Ilustrul lui apărãtor.

Liga Drăgășani.

Galați.

Rog pe Dumnezeu să dăruiească viață lungă și cu belșug românului, care a îmbătrânit în luptele pentru mântuirea poporului seu. Să trăiești.

Generalul Pencovici.

Salutăm cu mândrie pe octogenarul luptător român de peste munți și dorim ca providința să-l conserve încă mult timp pentru propășirea némului românesc.

Funcționarii căilor ferate române.

Ianca.

Vin cu respect a Ve ruga să binevoi-Ți a primi cu ocasiunea aniversării a 80-a expresiunea felicitărilor lor, rugând pe Atotputernicul Dumnezeu să Ve prelungescă zilele spre realizarea nobilului scop, ce neobosit urmări-Ți pentru fericirea românismului:

*Funcționarii și comercianții comunelor Ianca și Perișor
(districtul Brăilei.)*

Iași.

De acuma se trăi-Ți — încă mulți ani fericiți.

BCU Cluj / Central University Library *Matilda Poni.*

Universitatea din Iași asociându-se cu întreg corpul didactic celor întruniți astăzi la sărbătorea jubilară din Sibiiu, exprimă simțăminte de reverință meritosului octogenariu, a cărui îndelungată muncă intelectuală a dat națiunii cel mai frumos exemplu de devotament în apărarea cu statornicie a drepturilor sale. Fie ca ródele bune și séminte răspândite pe câmpia inteligenței române să nu întârzie a îmbucura sufletul iubitor de națiune, care a încălzit atâta timp inimele tinerilor nóstre generații.

Rector Culian.

În numele societății pentru învățarea poporului român din Iași me asociez și eu din suflet la aducerea onorurilor meritate. Dumnezeu să țină pe Ilustrul veteran încă mulți ani pentru luminarea și înălțarea némului.

Andrei Vizant, președinte.

Jiu.

Aniversarea de 80 ani a unui valoros bărbat și neobosit scriitor al némului și susținător al drepturilor lui este o zi de sărbătoare pentru toți aceia, în numele cărora și pentru cari a luptat fără prejet. Fericiți că Ve putem exprima sentimentele nóstre de admirațiune și iubire, Ve poftim traiu lung, ca să puteți vedea împlinit dorul némului nostru.

Mai mulți inteligenți.

Ploești.

Dorese se serbătorim împreună și suta.

Mihail.

Ve rugăm primiți fericirile noastre, prin cari Ve dorim încă mulți ani spre binele românismului.

Familia Mihail Totanescu.

Predeal.

Cu ocasiunea a 80-a aniversare a nasterii D.-Vostre Ve felicităm din inimă și rugăm ceriul se Ve dăruiească încă mulți ani pentru fericirea și mândria națiunii.

Locuitorii Predealului.

Slatina.

Primiți omagiile noastre de respect, iubire, venerațiune cu prilejul aniversării a 80-a a nasterii, urându-*Ve* mulți ani întru apărarea drepturilor poporului român, la care a-*Ți* lucrat cu atâta devotament.

BCU Cluj / Central University | *Comitetul ligei Olt.*

Salutăm cu venerațiune a 80-a aniversare a nasterii fondatorului diaristiceii ardelenene.

Corpul didactic.

Tulcea.

Respectuósele mele felicitări cu ocasiunea serbării de ađi.

Maior Demetriu Ruja.

Din Străinătate.

Anvers.

Tinerimea română din Anvers salută eu ocasiunea jubileului de 80 ani respectuos pe părintele diaristiceii române din Austro-Ungaria, pe eminentul istoric și publicist, dorindu-i încă zile multe, ca să se pótă bucura de ródele sémínței, culturai și luminei, ce le-a aruncat cu o mână bogată în ogorul némului românesc.

Tinerimea română.

Graefenberg.

Ilustrului decan al presei române, luptătoriului pentru drepturile poporului seu, promovătoriului literaturai și culturai naționale, octogenariului de ađi, dlui George Barițiu respectuoasele mele felicitări.

Dr. Hosan.

Graz.

Ilustre, Venerabile dle Barițiu!

Numai astăzi am aflat din „Luminătoriul“, că în 24 Maiu ați împlinit 80 de ani. Deși bolnav și depărtat, nu vreu să lipsece în rândul acelora, cari cu inimă curată la serbătórea acésta Ve aduc felicitările lor și Ve exprimă admirațiunea lor pentru neînterupta luptă pentru binele națiunei nóstre, totodată rugând pe bunul Dumnezeu, să Ve dărúiescă sănătate încă la mulți ani.

De sine 80 de ani sunt o etate, la care numai muritori aleși ajung, dar într'o luptă continuă și între vijelii primejdióse fără a osteni, ne constringe la adevărată admirațiune și venerațiune.

Mult înainte de jumătate secol ați aprins lumina în întunerecul noptii, ca să arătați poporului cărarea pe care are se purcedă, ca să-i resare stéua, care se-l încăldască și să-l reinvie din somnul rece, în carele cădu-se după suferințe nemaiopomenite.

Valurile vieții nu V'au obosit, cu răbdare ați asteptat murgitul, și étă a răsărit stéua încăldítóre și pentru poporul român. Dîuă s'a făcut! Acésta ați vădút, la acésta ați țintit, pentru acésta ați lucrat.

Cu bucurie și cu însuflețire puteți privi pe urmele lăsate înapoi și cătră generațiunea crescândă puteți esclama: folosiți-Ve de lumina zilei și păziți-Ve de a nu căde în întunerec, că numai astfel Ve puteți asigura viitorul.

Ca totdeuna cu adencă venerațiune al D.-Vóstre fórté aplicat

Mihai cav. de Trapșia,
general-maior.

München.

Primiți espresiunea ferbinteii noastre dorințe, ca Atotputintele să Vă dăruiească încă mulți ani în deplina sănătate și veselie spre a pute gusta fructele ostenelelor aduse spre binele familiei și națiunii.

Fica Victoria și nepotul George Iuga.

Viena.

Întruniți spre serbarea zilei natale a optdecea a veteranului lor pionier în cultură, Vă exprimăm admirarea noastră. Să ne trăi-Ți încă mulți ani contribuind la progresul națiunii și fiindu-ne de model.

Românii din Viena.

Distinsului și laureatului academician, venerabilului bărbat al națiunii române, modelului generațiunii actuale și viitoare îi trimitem cu ocaziunea aniversării de 80 ani cele mai respectuoase felicitări.

Contiporanul Nicolae Ciurcu și Dr. Ciurcu.

În numele meu și al soților mei de principii Vă rog se primi-Ți sincerele și căldurosele noastre felicitări la aniversarea a 80-a a zilei de naștere. În ajunul actului memorabil, pentru care poporul român asuprit tocmai se pregătesce, ne amintim mai ales lupta D.-Vostre de mai bine de-o jumătate de vee pentru drepturile naționale ale poporului nostru.

Eugen Brote.

Limba, literatura și istoria națională sunt scumpele noastre tesaure, pentru a căror prosperare și înflorire de decenii Te lupti mare bărbat al națiunii și preaiubit membru al societății noastre. Pătrunși deci de profundă venerațiune și admirându-Ți faptele nemuritoare cu mândrie națională, Te felicităm la măreța-Ți serbare de azi.

Societatea „România Jună.”

Dibăcia-Ți bărbătească dovedită în lupta pentru libertatea națională ne va servi totdeauna de un exemplu de imitat, căci ca un apostol ai propagat ideea independenței românismului și ca cel dintâiu Nestor ai ridicat vocea contra subjugării. Primesce deci tributul recunoștinței noastre, cari îți urăm mulți fericiți ani, asigurându-Te, că urmându-Ți învățăturile, uniți vom fi în eugete și în simțiri.

Tinerimea română academică.

Soeben erfahre ich aus dem „Sieb. D. Tageblatt“, dass Sie am 24. d. M. Ihr 80. Lebensjahr vollendet haben und benütze diese Gelegenheit, um Ihnen wenn auch nachträglich, zur seltenen Feier dieses Tages meine herzlichsten Glückwünsche auszusprechen. Möge es Ihnen beschieden sein, noch lange in geistiger und körperlicher Frische sich an dem Fortschritte Ihres Volkes zu erfreuen, auf dessen Bahnen Sie der Wegweiser und Führer waren, — ihm und den Brüdervölkern zum Segen, denn Sie waren, so weit das menschenmöglich ist, stets gerecht und haben in der Vertheidigung Ihres Volkes immer auch die aller andern Volkstämme geführt.

Die alten Griechen hielten bekanntlich die für Lieblinge der Götter, welche jung starben, und der Weltlauf ist schon lange Zeit ein solcher, dass man versucht wäre, ihnen Recht zu geben. Ich fürchte, es wird zunächst nur noch schlimmer werden. Wir aber sind Christen, die wissen, dass schliesslich doch Gott die Welt regiert und selbst ein Mirabeau, der im Glauben nicht eben stark war, meinte doch: „les peuples existent malgré le gouvernements“. In den alten Reskripten der Siebenbürgischen Hofkanzlei aber lautete der Schluss immer: „In reliquo Altfata Sua Majestas optime sperare iubet.“

Darum nochmals *la multi ani!* schon weil ich vor unserem beiderseitigen Ende denn doch noch einmal Sie sehen und Ihnen die Hand drücken möchte.

In hochachtungsvoller Ergebenheit etc.

BCU Cluj / Central University | *Dnry Trauschenfels.*

Adaus

din Numărul festiv al „Familiei.“

Un pedagog îmi dicea odată: ómeni sdraveni crese cu siguranță numai din scolari, cari trăesc în fie-care moment în scólă și pentru scólă și nu află în afară de ea nici traiu, nici plăcere, nici fericire.

Consecința logică a acestor cuvinte înțelepte este: că rostul temeinic al unui popor se aședă numai, când fie-care aparține intereselor și nevoilor poporului în tóte momentele vieții, în tóte acțiunile și faptele sale, cu trup și suflet, fără esitațiuni și reticențe.

Când un popor a întrat hotărîtor pe această cale solidă, se înrădăcinază în inimă o încredere și o credință în bine, și se nasce o conlucrare comună energetică, dinaintea căroră cele mai mari dificultăți dispar, pentru a face loc rezultatelor celor mai neașteptate.

Asemenea fundament a avut poporul român, când au eșit dintr'ensul bărbați ca George Barițiu, a căroră vieță a aparținut în tótă întregimea ei națiunei, în tinerețe ca și în adânci bătrânețe. Acești bărbați nu au umblat după bogății materiale, ei au revărsat asupra națiunei comori neprețuite de bogății morale. Ei nu au alergat după onoruri trecătoare și după vanitatea puterei, ei s'au muncit și s'au chinuit, ca viitoriul poporului se fie asigurat, să fie întărit. Ei nu au căutat măririi pentru dênșii, ei au nisuit, ca măririle tóte să fie a poporului.

De aceea și lucrarea acestor bărbați a fost rodnică peste tóte așteptările.

Românii nu pot serba a opt-decea aniversare a lui George Barițiu, decât cu un adânc simțemént de grațitudine pentru Atotputernicul, care a dăruit națiunei un asemenea bărbat. Fie el pentru noi încă mulți ani ca un stejar verde și mândru, semn al puterei nevestejite!

Bucuresci, în Maiu, 1892.

D. Sturdza.

Lui Barițiu.

Bătrân e Barițiu! — Cine-o spune,
Să sciiț c'acela a mințit.
Bătrân! -- când el ca prin minune
În ori ce an a întinerit.

El care țera și-o iubese
Cu atâta foc, cu atâta dor
Și astăzi încă o servese
Și speră, crede în viitor.

Bătrân! — Dar nu, ori cine-o spune
Sunt numai cruții lui dușmani;
El n'are — nu vedeți că-i june,
Decât de opt ori — de ce ani!

Matilda Poni.

Istoria este ochiul diplomatului, scóla eroilor și a spiritelor mari, entuziasmul tinerimei, religiunea bătrânilor, morala Domnitorilor și renașcerea națiunilor.

Bucuresci, 4 Maiu, 1892.

Nic. Densușian.

În bărbații sei distinși se onorează națiunea.

Birchiș, Maiu, 1892.

Ales. Mocsonyi.

Dle Vulcan!

Me poftesci să-ți scriu câteva șiruri, din incidentul aniversării a opt-decea a dascălului nostru politic și național George Barițiu. Nimic mai just și mai potrivit ca intențiunea d-tale, de a serba această ziua, pentru care serbătore cu totă plăcerea aduc și eu obolul meu, din totă inima, argumentând și judecând astfel:

Adâncile bătrânețe pururia sunt venerânde, ca un dar rar și prețios al Cerului, deosebit atunci, când acest dar este nu numai pentru individ, ci și pentru omenime.

Talentul, un dar încă mai rar și prețios al Cerului, împărechiat cu știința și străduința, contribuie pururia de a înainta dezvoltarea precum a individului, tot asemenea și semenilor de prin prejurul său; de unde este, că acela pururia a fost, este și va fi respectat de toți cei ce se simt superiori brutului, creați adevă după chipul și asemănarea lui Dumnezeu.

Care român deci cu conștiință de sine, nu va venera și respecta pe octogenarul nostru George Barițiu, astăzi când prin talent și continuă labóre, mereu contribuind la dezvoltarea și înaintarea în cultură a némului seu, a ajuns a-și serba a opt-decea aniversare a vieții.

Dumnezeu bunul să ni-l țină și pentru mai departe în pace și viguros în viața și activitatea sa spornică!

Birchiș, 1/13 Maiu, 1892.

V. Babeș.

Sincanul, Miculescii, Maior, sublimii operari în agrul înțelenit al românilor din Dacia super., acești redeșteptători ai cunoscinței naționale amorțite, au fost îmbărbătați și susținuți, — în toate lucrările și luptele lor, de credința cea tare în virtutea elementului românesc. Această credință însufleți și pe următorii lor, între cari venerabilul bătrân George Barițiu, are marele merit de a nu fi desperat nici odată de viitorul națiunei sale. Adeseori, vorbind noi împreună, despre ale noastre, cu supărare îmi spunea, cum unii dintre junii noștri, vădând împregiurările cele grele de aici . . pericolul ce amenință de acolo, începură a-și perde credința, adevă deveniră pesimiști, atribut mai mult al bătrânețelor. Eu, îmi dicea venerab. G. Barițiu, — am fost, și chiar la adâncile mele bătrânețe sunt optimist! Adevă pe românesce: G. Barițiu a avut și are credință tare, fără de care fapte mari nu se produc.

Acésta credință o avură și o au toți bătrânii, cari au lucrat alătura cu G. Barițiu.

Cel mai bătrân între bătrânii luptători, prin exemplul seu, dăce tinerei generațiuni, care ne succede „Credință tare“ să aveți, cu credință să continuați opera începută, și veți avé fericirea de a vedé realizându-se idealul, la care aspiră sufletele colonilor Divului Traian!

Jubeo vos bene, immo hercle, optime sperare!

Ales. Roman.

Fericit omul, a cărui inteligență a rămas, cu tot sborul timpului, tineră și limpede, și de care se pôte spune: *Intactum feriunt anni.*

Ion Kalinderu.

Pecând în Moldova spiritele și condeiele erau încătușate sub regimul cel aspru al censurei, numai redactorului Gazetei de Transilvania, lui George Barițiu, comunicam ceea-ce avém pe inimă ca cetățian și patriot. Ér dela 1848, când ca proscris, m'am dus la Brașov și l'am putut cunoșce în personă, și până astăzi a rămas între noi aceea-și stimă și dragoste frățescă, care ne-a legat dintru început. U Român bun, caracter leal, suflet onest, inimă dulce, patriot neinteresat, devotat cauzei naționale cu entusiasm nealterat, laborios fără sémén, G. Barițiu pôte servi de model pentru ori-cine voesce să aspire la un nume bun pentru posteritate.

G. Sion.

*Marelui bărbat, prea ilustrului Octogenariu,
lui George Barițiu.*

Între bărbații meniți de ceriu, să re-nvie să-și 'nalțe
Némul seu îmbrăncit de limbi fără saț, fără cumpêt,
Între primii părtași la nobila muncă de-o vicță,
Astăzi c'un glas te numesc pretutindeni românii, o Barițiu!
Nu e triumf mai măreț pe pământ ca triumful, ce nasce
Din ale muncii sudori, din luptele multe și grele,
Nu cu-armături de metal, ci cu drelele mînții purtate
Pentru moșie și ném și 'mpêrat și lege și nume!
Aste-s a Tale sudori și luptele Tale-acestea!
Mare și scump și frumos îți e și triumful, o Barițiu!
Căci milioane de frați și surori venerându-Te-ți strigă:
Ați, când opt-deci de veri ți 'ncunună cu glorie fruntea,
Saltă 'mpreună cu noi și 'mpreună Te bucură, Barițiu!

Sucéva, 5/17 Maiu, 1892.

V. Bumbac.

Lui George Barițiu.

Popórele cele mai vechi în miturile lor și-au creat eroi ca idealele puterii bărbătesci ale lor și i-au venerat ca pe semiđei!

Popórele mai târđie în tradițiunile și istoriele lor naționale au aflat idealele lor naționale, personificațiunile puterilor eroice sau spirituale — în atari bărbați naționali ai lor.

Toți apar stând într'o luptă ne'ncetată și inverșunată pentru scopurile și destinațiunea poporului lor; toți numai prin lupta uriașă pe terenele lor și-au arătat puterea uriașă; pentru acésta, acei eroi, acei bărbați au devenit asemenea obiect de venerare.

Prin luptă pentru popor s'au înălțat geniile popórelor; lupta spiritelor geniale le-a ajutat în debilitatea lor și acele au făcut, ce mulțimea n'a fost în stare să facă de sine și pentru sine.

Atunci, când iobăgia de secolu cu nedreptăți a impetrit inima poporului românesc, ea între atâtea lovituri de sórte și necasuri nici să mai simțescă; atunci, când iobăgia de secolu lipsită de legile naturei, lipsită de legile dumneđesci a întunecat spiritul poporului românesc, ea să nu-și eunóscă trecutul și să nu-și spereze viitoriul; atunci, când l'au admirat cu inima și spiritul, — din némul iobagiului la 1812 s'a născut un geniu național, ca să deștepte pe acest popor; — ca în inima lui să renască simțul național, în sufletul lui speranța de viitoriu și în spiritul lui, cultura humană. Library Cluj

Acel geniu național s'a pregătit pentru preoțiă; s'a făcut profesor, — dar și-a đis: „Ce ție creștini dintr'o parochiă! Ce ție o mână de prunci necopti!?” a simțit trebuința, ca un popor să asculte învățăturile și sfaturile lui.

Pentru acésta, la anul 1838 fundă: „Gazeta Transilvaniei“ într'o epocă când românul era încă iobăgit după lege și impilat după fără-de-lege. Și „Gazeta Transilvaniei“ inspirată de geniu național s'a făcut ca trimbița, ce avé să chieме un popor la reînviere! Deșteptăte române! a sunat glasul ei căci te așteptă o chiemare pentru sórtea ta!

Și la sunetul cel dulce al trimbiței naționale cei adormiți și-au deschis ochii; și-au întărit inimile cu simțuri naționale; și-au adăpat spiritele cu învățături și s'a început reînvierea națională!

Prin aceste bărbatule român! te-ai făcut un heros spiritual în istoria reînvierii nóstre naționale! în acest mod încă în vieți ai binemeritat de venerarea poporului românesc!

Și dacă venim ađi cu toții, ca să-ți documentăm acésta, nu facem decât o manifestațiune de recunoștință individualității tale precelinte, pentru că în luptele multe și grele ai arătat tărie și statornicie, virtute și caracter și pentru că te-ai luptat pentru noi toți.

12/24 Maiu, 1892.

Dr. At. M. Marienescu.

Amicului și colegului George Barițiu.

Bătrâneța fericită este răsplata tinereții virtuose, a traiului cumpănit, a muncii roditoare.

Ai studiat cu ardore istoria némului românesc, ai urmărit prin mai multe secle dușmănia cu care popóarele vecine i-au făcut viétă amară, ai descris ca martor ocular luptele românilor din Ardeal din secolul curent. Istoria D-Tale este una cu istoria românilor, ca tot poporul român ai suportat și dta cu bărbăție ڃilele negre, sciind că după ele trebuie se vină ڃile senine, precum primăvara luminósă trebuie să succedă neapărat pe iarna cea mai aspră. N'ai perdut nici odată încrederea în D-Ta, în némul D-Tale, în Dumneđeul românilor; se nu pierđi nici astăđi speranța în ڃilele albe care te mai astéptă.

Să mai trăesci mulți ani fericiți, cu consciința împăcată, căci n'ai trăit de giaba!

Dr. I. Felix.

Sunt locuri destinate cultului unor idei, în cari omul însuflețit de acestea nu intră decât descoperit și cu sfielă. Ce se ڃicem însę de acele locașuri vii, de acei bărbați rari și providențiați, în cari s'au încarnat nisce idei salutare némului lor, și a căror viétă întregă n'a fost decât un cult neconținut pentru ele, pentru realizarea lor? Înaintea acestora omul recunoscător nu póte păși decât cu iubire, cu respect, cu venerare. Strămoșii nostri numia pe astfel de bărbați Lari familiari, Lari publici, genii tutelari, ér românul creștin îi numește sânti și ángeri păzitori. *George Barițiu* a fost și este pentru némul românesc un gen tutelar, un ánger păzitor . . . Iubirea, renunoscința, respectul și venerarea acestui popor îi este în etern asigurată. Eu îl admir cu venerațiune.

Dr. Ioan G. Sbiera.

George Barițiu.

În nóptea mare nesfêrșită
De-odată stele s'au ivit
Și firmamentu 'n răsărit
S'a luminat în o clipită.
Lucirea lui a desteptat
Pe toți din somnul de vecie
Și iute a început să invie
Un ném de secolii apăsat.

Trezit, românul cu mirare
Privit-a stelele de sus
Și îndată s'a pornit, s'a dus
Să vedă bine zarea mare
Ce par că i-a făcut fiori . . .
Și printre stele vede una,
Ce tuturor li-i cununa . . .
Cum e lucéfêrul de ڃori.

Și stéua mare cu lumină
Eră un june de român
Ce-și pórtă nému întreg în sîn
Și cărui nému întreg se închină.
Lucéfêrul din ڃiori de ڃi
George Barițiu se numește,
El printre alții strălucesce,
Căci este cel ce ne tređi.

Cum Moisi cu toiagul scóse
Din stâncă apă la judei:
Și el ne arată prin condei
Isvorul vieții glorióse;
Și cum acela din pustii
Adus-a tabla legii noue:
George Barițiu scóte nóue
Gazeta, scrieri, sute, mii.

Cetesc românii toți din țără
Și prind curagiu și se 'ntăresc,
Vedând că némul românesc
E ném ce n'are ca să piără:
Avem moșie și-un trecut,
O limbă dulce, mlădiósă,
Puteri de traiu în sânge, óse,
Bărbați cu nume cunoscut.

Dar dacă noi voim să fie
Românul ném nemuritor:
S'avem cu toți acelaș dor
De-a tot lucra cu bărbați!
Să nu mai fim cu frica 'n sin;
Sub ori-ce mari loviri a sorții,
Să stee chiar în fața morții,
Românul fie tot român!

Sub farmecul scrisorii sale,
S'adună toți în giurul lui;
E capul lor, putere nu-i
Ce l'ar abate 'n veci din cale.
Lipsit, gonit și chiar închis
În mijlocul isbirii crunte,
El ține sus senina-i frunte
Și tot viséză mândru-i vis.

O! vis frumos, ceréscă rađă.
Când te-om vedé realizat?!
De giaba mulți te-au așteptat...
Nici Barițiu n'are să te vedă?
Și el în van a ostenit?...
Nu! Munca vieții lui rodese
Și numele-i măreț va creșce
Prin secolii mulți necontentit!

Iosif Vulcan.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

